

Kormányos Gábor

MÉLTÓ A HALÁLRA

Kisregény

A SZERZŐ

Az itt olvasható kisregény fikció ugyan, de csak annyira, amennyire minden az, amit ezer vagy kétezer, vagy még több év választ el jelenüinktől. Persze azok a fikciók, amelyekre egyházak, s egyéb érzelmi és politikai hierarchiák épülnek, azokhoz valóságként illik viszonyulni, még akkor is, ha nemzeteket, országokat tartanak sakkban velük, vagy fosztanak ki általuk. Én az ilyesmit, függetlenül attól, hogy milyen a világ s a pillanatnyi elvárás, megvetem. És élve a szabad véleménynyilvánítás ősi jogával, elmondom a saját véleményemet, s az általam fikcionált valóságot, még ha az nem is tetszik a képmutatóshoz szokott, s a hivatalos fikciókból jól profitálók hazug köreinek. Minden, az irodalmi szabadságjogokhoz ragaszkodó embernek, méltányolnia kell ezen alkotás szuverenitását.

*„Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt,
Léted világít, mint az égő Nap,
De szemünk bele nem tekinthet.”*

(Berzsenyi Dániel)

A langyos májusi nap hajnalt szivárgó fényénél, fáim csőröseinek énekes performansa ébresztett. A résre nyitott ablakon keresztül bódító virágillatot legyezett orromba a keleti szél. De ha költőibben akarnám érzékeltetni e reggel hangulatát, így fakadnék dalra: Úgy öt körül felgyújtom a napot, s a tiszta reggel tükreibe lépek. Az udvar rőt fehérbe konokul, lobogó fák virágerdeje éget. Körül leng és kavarog köröttem a falucsend flórája, faunája. Úgy járok itt, ahogy ott fenn az Isten, ki saját legendáját megtalálta. Miután kimostam szememből az éjszaka ragasztóanyagát, felöltözködtem s a szokásos reggeli teámat is megittam. Hátra siettem a műhelybe, az előző nap abbahagyott munkámat folytatni, ami egy kis falra akasztható díszes faragású szekrényke elkészítése volt, diófából. Aznap éppen a szekrényke polcainak, s ajtóinak munkálatai voltak beütemezve. Ilyenkor az alkotás teljes extázisában se nem látok, se nem hallok. Általában este van már, amikor észbe kapok. Ha alkotok, nem érzékelem az idő múlását. Így eshetett meg, hogy barátomat is csak hosszú percek elteltével vettem észre érkezése után, amit ő érdeklődő figyelemmel várt ki, anélkül, hogy rám szólt volna.

- Szevasz, Huba!

- Hát te? - kérdeztem meglepetésemben a hívatlan látogatót, mikor észrevettem a műhelyajtó tok-frízének támaszkodva egykori technikumi osztálytársamat.

- Hogyhogy nem vagy a templomban, tudtommal valami keresztény pikniket kellene szervezned a hittanos gyerekeknek. Nem?

- Szevasz, barát! - mindig így szólított. - Szervezzék meg helyettem mások, nekem elegendő volt, besokalltam!

- Aha, hát ezt meg, hogy értsem? Tudtommal te vagy a leglelkesebb aktivistája Utry atyának.

- Ez igaz volt idáig, de mára már Utry atya sem a régi, és nekem is elegendő lett a keresztényi ájtatoskodásokból, a katolikus nemzeti hivatásesszméből, ahogy az öreg szokta mondani. Valahogy mostanában másra vágyom, valami ennél szabadabb és természetesebb, kevésbé macerás dologra. Belefáradtam az állandó fennmaradási harcba. Hittanos gyerekem is alig van... Valami nem stimmel ezzel a világgal, vagy a vallással.

- Hitoktató vagy, nem, mégis mi lehet a baj? De ne ácsorogj már az ajtóban, gyere be. Ott van egy szék, ülj le.

Miután Huba leült, áradni kezdett belőle a panasz.

- Az öreg Utry sem a régi már, - kezdte.

- Igen ezt az előbb mondtad már, de hogy érted?

- Áh, nem is tudom! Mostanában ilyeneket hangoztat, hogy elege van a keresztény nyugati civilizáció hamis ideáljából, meg hogy a nép új vallást, meg eszméket akar, és hogy Ő is úgy látja, valami nem stimmel evvel a vallással mostanában. A hívek elfogynak, egyre kevesebb a pénz is, Ő meg már nem fiatal, hogy toborzásba kezdjen. Sőt, múltkor azt is kétségbe vonta, amiben idáig hitt, - mármint a kereszténységben s hogy természetes, egészséges dolog-e a magafajta magyar embernek mind ez? Újabban előjött belőle valami ős-magyar-ságtudat. Nem is értem.

- A korral jár, gondolom, s ha így is van, ez miért lenne baj. Elvégre magyarok vagyunk, vagy nem? De szerintem csak pillanatnyi idegi fáradtság, identitás-ingadozás lehet, semmi más - nyugtatgattam barátomat.

- Identitás zavar, ennyi év után, ebben a korban? Hát nem tudom. Ez mostanában nem az első eset. Azt is mondja, hogy az Utry név sem az Ő apja neve, hanem a nevelőapjáé, aki kántortanító volt, csak miután a vér szerinti apja meghalt, és az anyja újra férjhez ment, kapta ezt a nevet, mert, hogy az Ő vér szerinti neve Karád, vagy Karádi. Már nem emlékszem pontosan, az pedig igazi magyar név. Meg, hogy mostanában lelkiismeret furdalása van magyarságával és a hazával szemben. Azt is mondja, elpocsékolta, haszontalankodta az életét a paposkodással, ahelyett, hogy a hazáját szolgálta, gyarapította volna tudásával és munkájával. Meg, hogy gyermekei is lehettek volna, akik tovább vihették volna a dolgait, meg a nevét, és hogy igazán sosem hitt, csak a szülei unszolására lett pap. Meg, hogy élete során semmiféle külső jelet nem kapott, ami megerősíthette volna keresztényi hitében, s így az egész élete értelmetlen, és ezt sohasem bocsátja meg magának.

- Már, hogy mit, mit nem bocsát meg magának? - kérdeztem hirtelen zavaromban megilletődve a váratlanságon, mert ilyen kifakadásra nem számítottam azok után, hogy számtalanszor vitakoztunk vallási, hovatartozási kérdésekről Hubával meg az Atyával is. Ez a nagy hitbéli válság, vallási moralizálás váratlanul ért, így hát óvatosnak kellett lennem, de kíváncsivá is tett, hogy amit elmondott, mennyiben az ő érzései, s mennyiben az öreg hatása.

- És te mit mondasz? Szerinted mi történhetett az atyával, hogy így neki keseredett?

- Azt nem tudom, mióta érik benne ez a dolog, de mostanában egyre gyakrabban vonult félre. Egyre kevesebb alkalommal vett részt a foglalkozásokon. Nemrég az asztalán találtam egy könyvet. Már nem tudom a címét, de beleolvastam, s

abban a történelem, és valláshamisításokról volt szó, meg a magyar nemzeti tragédiákról. Jegyzeteket is találtam mellette, ilyen kiírásokkal.

Huba noteszt vett elő ingzsebéből s olvasni kezdett:

- Ősi hitünk elhagyása, keresztény mivoltunk, rákfenéje minden történelmi baklövésünknek, s nemzeti dicsőségünk elmúlásának. Ál-kereszténységünk történelme, és mai helyzetünk éppen ezért történetileg elválaszthatatlan a zsidóktól, meg hogy az évezredes keresztény agymosás, tömérdek feleslegesen kiontott magyar vérenek hullaszagú történelmi tükörképe.

- Hát ez nem semmi! Az öreg komoly lelki válságba kerülhetett, de téged mennyiben érint ez a dolog? - kérdeztem, csak úgy félvállról két élfugolás, kantnigyalulás között, mintha a világ legtermészetesebb dolga volna, hogy az ember harmincnyolc év egyházi szolgálat után kételkedni kezdjen addigi élete hivatásában, s tudatában.

Tíz-egynéhány éve ismerem Utry atyát, akkor helyezték a falunkba, és mondhatom, hogy ha Ő így viselkedik, annak komoly oka van. Éppen ezért engem is elgondolkodtatott.

- Próbáltál már beszélni az atyával? - mi mást kérdezhettem volna?

- Még nem, pedig gondoltam rá nem egyszer, de valahogy nem volt bátorságom kezdeményezni.

- Na, jó, de azért valami konkrétabb magánvéleményed csak van a dologról, nem? - faggattam tovább erőszakoskodva barátomat, hátha kiderül, mi motiválja pillanatnyi kiábrándultságát.

- Történt valami szokatlan dolog, valami, ami kiválthatta ezt a hirtelen pálfordulást?

- Nem tudok semmi ilyesmiről, de való igaz, az öreg mindig is hatással volt rám, rendkívüli tudásával és kisugárzásával. Főleg azokkal a mondataival döbbsentett meg, amiket tegnap mondott. Idézem: „A hazánknak semmi haszna belőlünk, papokból”.

- Mikor megkérdeztem, hogy akkor, amit csinálunk, az minek minősül, azt válaszolta, varjúkárogásnak. Csak kárt okozunk azzal, hogy eltartatjuk magunkat az állammal, s azzal is, hogy félrevezetjük az embereket. De leginkább a gyerekeket tanításainkkal, mert csak az éberségüket altatjuk el vele, s így kiszolgáltatottabbakká válnak a hétköznapi kegyetlenségeivel szemben. Arról nem is beszélve, hogy mi magunk sem élünk úgy, ahogy azt másoktól elvárjuk. Ezeket mondta, és magam is ezt tapasztalom nap, mint nap. Az én konkrét véleményem az, hogy az öregnek igaza van. Még mindig jobb más példájából tanulni, s időben lelépni, mint vesztésként, túlkésőn felismerni, hol hibáztunk.

- Ajjaj! Ezek komoly érvek. És most mi lesz? Neked ennyi elég ahhoz, hogy feladd eddigi meggyőződésedet, ami egész életed motorja volt?

- Nem tudom, de nagyon rossz előérzéseim vannak. Te vagy az egyetlen barátom. Te mit mondasz erre? Tudod, hogy adok a véleményedre, azért is jöttem el.

- Hát köszönöm a bizalmat, de éppen ezért nem szívesen mondok véleményt olyan dologban, amit teljes mélységében nem ismerek. Azon kívül már egy ideje elkerülsz. - Jó tudom, kevés időd marad a szolgálat mellett, de azért eljöhettél volna többször is. De most hagyjuk ezt. Mégis, ha mindenképpen hallani akarod, így első hallásra mit gondolok, hát legyen. Én azt mondom, ne hamarkodd el a dolgot. Mindenkinek vannak rossz pillanatai, napjai, hetei, sőt hónapjai. Mindenki érzett már ilyet, vagy ehhez hasonlót. Ezeket a dolgokat az ember jól megrágja, mielőtt kiköpné, vagy lenyelné. Tulajdonképpen tudni kéne, miből táplálkozik a te megingásod? Abból-e, amit az öreg mondott neked, vagy van valami személyes intimitás, ami hajlamosít, hogy feladd a vallásod, ami a hivatásod is egyben? Mert a vallásod feladhatod, de a hitedet nem tudod feladni, ha már egyszer kialakult. Legfeljebb nem keresztény istenhez fogsz fohászkodni, hanem valamilyen más szokásrendűhöz. Mondjuk a magyarok istenéhez, vagy a te privát istenedhez. Úgyhogy én azt javaslom, sorakoztasd fel a szóba jöhető érveidet, pro kontra, és aztán hallgass az erősebb hangra, a lelked erősebb hangjára, mert szerintem a hit nem közetfüggő dolog.

- Ezt meg, hogy érted? - kérdezte Huba.

- Csak úgy, hogy a hithez semmi más nem kell csak hit. Illetve a meggyőződés élményereje, és semmi más. De ha ez hiányzik, akkor hiába erőlködik az ember, hitetlen marad. Járhatsz te templomba, ha nincs a lelkednek egy, hogy úgy mondjam isten projektje, ami fogékonnyá tesz a jelek felismerésére. Mert e képesség nélkül csak fölösleges képmutatás marad minden ez irányú cselekedeted.

- Kifejtenéd ezt részletesebben is? - vágott közbe Huba, nem leplezve kíváncsiságát.

- Nagyon szívesen megteszem, ha van időd, de csak a saját példámon keresztül tudom megvilágítani mindezt, s éppen ezért túlságosan egyedien, testre szabott lesz, s talán hihetetlen is. De ha nem bánod?

- Hát persze, hogy nem, ez mindenkinek másként van - felelte kissé türelmetlen hangon barátom, s hozzátette, - a lényeg a lényeg.

Abbahagytam a gyalulást, és kihoztam egy széket magamnak az irodának szánt, de végül kukoricatárolásra használt, kissé poros helyiségből. Leporoltam az ülőrészt, majd letettem a gyalupad elé, s leültem szembe Hubával.

Kint gyönyörűen sütött a Napisten lámpása, bevilágítva a mindenség eme kis körletét, épp azt, ahol létezésünk perceit múltuk a számunkra rendkívül fontos hitbéli dolog kitárgyalásával.

- Az előbb azt mondtad, hogy a hithez nem kell más csak hit. Ezt, hogy értetted? - kérdezte Huba ismét.

- Engem is, mint sokunkat római katolikus kereszténynek locsoltak fel, - kezdtem válaszomat. - Amit így utólag csak azért kárhoztatok, mert tortúra a kikeresztelkedés. Azért valami kiindulópontot adott nekem az így rám öntött szektásság. Mégpedig azt, hogy felerősítette bennem az egyszerre befelé, és kifelé hallgatóság képességét. Az Isten és lélekre figyelés kíváncsiságát. Azt azonban előre el kell mondanom, hogy Isten létezése felől soha semmilyen kétségem nem volt, mióta az eszemet tudom, mindig is éreztem a jelenlétét. De minden egyébben igen. Például sosem értettem meg a mise liturgia-menetének logikáját, legalábbis gyerekkoromban, ami abban kristályosodott ki, hogy eltévesztettem a csengetést ministrálás közben. De ez az én éretlenségem volt. Azt hittem, azért kell csengetnem, hogy a hívők el ne aludjanak mise közben, amire elég sok példát láttam, így aztán akkor is csengettem, amikor nem kellett volna. Igaz soha senki nem magyarázta el pontosan nekem, hogy miért éppen akkor, s hogy egyáltalán miért kell csengetnem. Vagy csak én nem értettem meg a dolgok mélyebb összefüggéseit. De ezzel nem voltam egyedül. Persze ma már tudom, ha hiszed, ha nem. Az első kételyek már akkor megfogalmazódtak bennem, valószínűleg a magam értetlenségének eredményeként, védekezés gyanánt. Milyen vallás az, - akkor még így gondoltam -, milyen Isten az, amelyik ilyen bonyolult ceremóniát követel meg magának az őt szerető hívektől? Arról nem is beszélve, hogy a mise után sosem kaptam a cukorkából, amit az öreg Flahh a többieknek osztogatott, mert, hogy én mindig rosszkor csengettem. Na, de amikor kimentek a sekrestyéből, ha tehettem azért kiloptam egy-egy szemet a selyemcukorkás dobozból, s így kárpótoltam magamat. A sekrestyében ragadt rám e kleptománia, amit csak nagy önfegyelmezővel tudtam aztán féken tartani, s kitörölni automatizmusaim közül. Na, szóval bocs, hogy egy kicsit elkalandoztam.

- Semmi baj, velem is megestek hasonló dolgok.

- Szóval, szerintem a hithez semmi más nem kell, csak hit. Ezt úgy értem, ahhoz, hogy elfogadd egyáltalán magát a hitet, ahhoz is hit kell. Ezt én csak alap hitnek, vagy még inkább, hitalapnak hívom. Ez az, az alap, amit gyerekkorban a templomok hangulata, meg az öregszerűk unszolása, a felnőtt hitélet közvetlen közelsége, példája alapoznak meg. Ha valakiből ez az alap hiányzik, abban csak nagyon nehezen alakulhat ki a látás és tapasztalás, az igazi hit képessége, amely elvezet a meggyőződés adományához. Ezért mondom én azt, hogy az erős materialista, kommunista, ateista szülői háttér nem ad a gyerekeknek semmilyen alapot ahhoz, hogy kialakulhasson benne a keresztényi szeretet képessége, a keresztény hivatás, vagy másként mondva a hívő tudat. Az ilyen háttérű, vagy pontosabban háttér nélküli emberek mind az érdek-keresztények hazug táborát gyarapítják. Politikusaink között rengeteg ilyen van. Na, de ami engem illet, nekem az első érintésélmény 12 éves koromban adatott meg.

- Meglehetősen messze laktunk az általános iskolától, s mivel mások is ábrándozó, mindig máshol járó gyerekek mondtak, s voltam is, ahelyett, hogy

az iskolába mentem volna, az utamba eső templomban kötöttem ki akaratom ellenére. Valami nálam erősebb készítés hatására, egyszerűen nem oda vittek a lábaim, ahova egyébként menni akartam. Később azzal áltattam magam, hogy csak harmóniumozni mentem be. De ez nem volt igaz. Mondanom sem kell, késő délután volt már, amikor magamhoz tértem, mikor felocsúdtam mámoros, semmihez sem hasonlítható, álomszerű utazásomból. Furcsa az egészben az volt, - amit nem értettem, - hogy amikor felmentem a karzatra, s a harmóniumhoz ültem, a kerek ablaknak háttal voltam. Amikor viszont feleszméltem, nem háttal, hanem szemben ültem, nem úgy, ahogy az elején, azaz a harmónium játszóasztalánál, hanem szemben a hatalmas kerek színes mozaik üvegablakkal, a harmónium szekrénye előtt, a lenti oltárnak háttal. Még ma is emlékszem, ahogy a beszökő vörös fényű nap sugárkoszorúja, - Tóth Árpád szavaival élve - körbefonta akkor még véznácska, törékeny alakom, ahogy ott ültem a karzat egyetlen rozoga thonet székén, és hullámozott körülöttem, mint a sekély tengerfenéken vibráló napfény, melyet megtörnek a felszín fodrozódásai. Hiszed vagy nem, semmire nem emlékeztem, csak jóval később, és akkor is csak egész halványan. Valami olyasmire, mint mikor az ember néma csendben jár a súlytalanságban, s körülötte különböző színű átlátszó selyemsálak, mint finoman örvénylő vízoszlopok kavarnak, egyre hihetlenebb színeket hozva létre, míg végül mindez valami valószínűtlen érzésű fénné alakul, aztán vége lett. De arra, hogy templomban vagyok, nem emlékeztem. Mintha átalakultam volna arra az időre, ameddig a varázslat tartott, illetve magamhoz nem tértem. Még arra sem emlékeztem, hogy harmóniumoztam-e, vagy sem? Csak azt tudtam, és éreztem, hogy valami gyökeresen megváltozott bennem. Mintha átalakult volna az anyagszerkezetem. Hogy nem az a kisgyerek vagyok, aki voltam, mielőtt a templomba léptem. Éreztem, hogy valami megmagyarázhatatlan dolgot éltem át, amit ma, felnőtt fejjel, szellemi és lelki megvilágosodásnak neveznék leginkább. Azt, hogy hogyan történt, nem tudom, de azóta világosan látom mi a jó, s a rossz különbsége. Mint életminőség, mi emberi, s mi nem az. Hogy mi valóság, s mi igaz, hogy mi a fontos, s mi a lélek számára haszontalan. Mindezt utólag talán a tisztánlátás isteni adományának lehetne nevezni. Azt hiszem, az a pár óra újrateremtésem, újraszületésem ideje volt. Teljesen kicserélődtem. Akkor nyíltam ki és erősödtem meg lélekben. Vagy csak akkor aktivizálódott bennem az addig szunnyadó képesség, amely összeköt egy felsőbbrendű teremtetudattal, s humánussal, Istennel. Akkor már tudtam, hogy érintett lettem, hogy nekem konkrét dolgom van ezen a földön. Hogy gazdag vagyok: - Mert van hitem. Persze kinevethetsz, ha akarsz, de attól még számomra minden igaz marad. - De tőled nem ezt várom. Így utólag azt mondanám, hogy akkor valami olyasmi történt velem, valahol olyan helyen jártam, járhattam az isteni akarat kegyelméből, ahol semmilyen az anyagi világ vakjai számára fellelhető valóság nincsen. Ahol nincsen semmi, csak a mindenség teremtő szellem és humánus ereje, az isteni énség, az alkotás, teremtés természetes erkölcsi magassága, mely bevilágítja a lélek és tudat legsötétebb zugait is. Valami olyan töltéserő, mely

képes a térből egy kiválasztott pontot életre keltetni, vagy visszahívni, s azt lélekkel feltölteni. Ami képes átalakítani a humánus természetével, s erejével hitelesíteni, vagy végleg megsemmisíteni.

- Hát ez hihetetlen, csodálatos kegyelmi állapot - hüledezett Huba.

- De ugyanez a csoda megismétlődött velem, egy másik alkalommal is, csak akkor nem a templomban, hanem a természetben voltam. Konkrétan horgászás közben a kanálistparton. A nap fény-árnyékának változóiban hirtelen megjelent, láttatni engedte magát Ő, a teremtmény isteni szépség, s mint annak előtte a templomban, egyszerűen eltüntetett a láthatóság számára. Azóta is érzem ezt az erőt, amely szépségérzetet, s tisztánlátást ad, például amikor írok. Szóval, amit elmondtam neked, Huba, annak az a tanulsága, hogy Isten mindenhol jelen van. Erre mondtam azt, hogy a hit nem közetfüggő, nem csak a templomok privilégiuma. Tehát, ha te úgy érzed, hogy a templomi szolgálatban nem találod meg azt a harmóniát, amit lelki igényességed megkívánna, ha úgy érzed, csak elmorzsolódsz a napi automatizmusokban, az istent kihasználó ember bürokratikus szolgálatában, s nem érzed munkád áldását, akkor hagyd ott. Ha az egyházad fegyelmező rendszere, diktatórikus elvárásai számodra terhet, elvi és hitéleti nehézséget okoznak, melynek célja hatalmi létének fenntartása, hatalmának, befolyásának megerősítése, akkor hagyd ott, és gyakorold a szabad magyarok hitéletét, mint én. Ami három fő pillérre épül: a becsületességre, a bölcsességre és a könyörületességre. Azaz a tisztességre, a tudásra s a humanizmusra. Ha e három tulajdonsággal azonosulni tudsz, nem lehet semmi baj a lelkeddel. De persze, ha neked hiányzik a térden csúszás megaláztatása, meg a magas lóról leszórt korholások rágalalmazás áradata, a bűnös vagy szöveg, az állandó bűnbocsánatért vakkantó meakulpázás, ami szerintem koncepciózusan aljas, és indokolatlanul megalázó dolog, hát lelked rajta. Persze be lehet állítani mindezt humánus nézőpontból is, de a lényegen az semmit sem változtat.

- Igen, ez is nagyon zavaró, meg az a hajthatatlanság, dogmatizmus, ami ezt az egész keresztény szervezettséget és működési bürokratizmust erősíti. Manapság teljesen kiszorul belőle maga az ember. A lélek csak, mint ürügy játszik szerepet, s csakis az egyház túlélésére koncentrál minden erejével. Arra, hogy az egyház felső kánonjának biztonsága meglegyen. Az, hogy egy kis parókia nyomorog, nem számít. Majd a hívek, vagy az állam eltartja. Az a pap dolga, hogy ezt kijárja, vagy kimisézze, kiprédikálja a hívekből.

Folytatta Huba az én mondandómat.

- De szerintem nem ez a legnagyobb, a fő probléma, hanem az, hogy nem érzem szabadnak, s ez által magaménak az egészet. Túl sok a parancs, a szabály. Mindenre, amit tenni szeretnék, engedélyt kell kérni, hol az atyától, hol rajta keresztül a püspök úrtól és így tovább. Akárcsak az egypártrendszer diktatúrájában.

- Ezek súlyos dolgok - feleltem. - Mégis azt mondom, Huba, gondold át még egyszer az egészet, és próbálj beszélni Utry atyával is. Még minden jóra fordulhat - próbáltam lelket önteni barátomba.

- Tudod mit, gyere vissza, miután beszéltél az atyával és majd meglátjuk, mire jutottatok. Jó?

- Rendben van, jelentkezni fogok! - ígérte meg Huba, miközben felállt a székből és az ajtó felé vette az irányt. Kikísértem a kertkapuig, majd elkészöntünk egymástól. A nap lassan megenyhült s az árnyékok is meghosszabbodtak. A kert csodálatos természetességében pompázott, s én éreztem koronás fái között eltűnni a gondot, a lélek gondját, pontosan úgy, ahogy feloldódni s eltűnni szokott minden kétely a természet istenasszonyának ölelő karjai között.

Másnap az arany sűrű kopogása ébresztett. A szél csikósai csattogtatták ostoraikat s kertem csőröseinek sem volt kedvük kóruspróbát tartani. Éppen hogy kellett már egy kis hónaljmosás az izzadó természetnek faluszerte. Ez a kis májusi eső felfrissítette a földeket, s a bóbiskoló akaratot is. Gyorsan kiugrottam - szó szerint - ágyamból - s a szokások után ismét a hátsó házrészben lévő műhelybe siettem. A polcok s a két kis ajtószárny enyvezése elkészült, így hát leszedtem a pillanatszorítókat és a helyükre tettem őket. Ezután hozzáláttam a méretre gyalulás, pásztítás, majd a csiszolás még előttem álló műveleteinek elvégzéséhez. Ha azt nézem, hogy gépi munkát nem vettem igénybe, és hatkor már dolgoztam, egész jól teljesítettem. Így kilenc körül elkezdhettem a díszítendő részek minta rajzolását. Délre meg is leszek vele, aztán már csak a kifaragás marad. Persze az a lelke az egésznek, hiszen az adatja el, határozza meg a munkadarab, a kissekreényke árát. Azért ne gondolja senki, hogy olyan árat képeznek e faragások, hogy banki kölcsönt kelljen felvenni a kifizetésükhöz. Nem, isten ments, csak banki kölcsönt ne! Még a legádázabb ellenségemnek sem kívánnék ilyet. Vagy a bankoknak mégis? Délre be is fejeztem a díszítések csillag- és tulipánmintákból komponálódott előrajzolásait. Ezek, lehet mondani, szokványos mintázatok, elkészítésük sem okozhat gondot egyetlen valamirevaló műbútorasztalos segédnek sem. Manapság pedig a fafaragást különálló szakmának tartják. De annak idején, amikor én tanultam a mesterséget, ez még természetes volt. Akkor még mindent tudni kellett egy önmagát valamire is becsülő szakinak. Politúrozás, aranyozás, bútorfestés, flóderozás, szitanyomás, fafaragás, faberakás, intarziázás, stb. nem sorolom tovább. De ma már szakembereket sem képeznek, vagy ha mégis, itt-ott mutatóba egyet-kettőt s azok tudása, hát, de inkább nem mondok semmit. Egy azonban bizonyos, nem a tanulók tehetnek arról, hogy nem tudják mi az, hogy magyar, vagy ha úgy jobban tetszik, francia gérvakcink. És sorolhatnám tovább a kicsit bonyolultabb fakötések neveit németül akár, vagy magyarul, melyeket a mester akkor alkalmazott, amikor valami igényesebb munkát kívánó megrendelést kapott, s a munkadarab kivitelezése azt megkövetelte. Már délután egy óra is elmúlt, amikor csengettek. Így

hát letettem a vésőt, fakalapácsot és előre mentem a kerten keresztül, hogy megnézzem, ki az, aki be szeretne jönni. Még félúton járhattam, amikor meghallottam feleségem hangját, valamelyik szomszédal beszélgetett fennhangon. Valami balesetről volt szó, ha jól értettem, meg hogy szerencsétlennek éppen így kellett, hogy mit kellett, azt nem értettem tisztán. A kulcs belülről volt a zárban, azért nem tudott bejönni, s kellett csöngetnie.

- Szia, fiacskám! - köszöntem bűnbánó hangsúllyal, hogy megelőzzem a korholást.

- Máskor tedd föl a kulcsot, hogy be tudjak jönni! - kezdte okításomat Rozalicska Galambocska, - én csak így hívom a tanító nénit. Tudniillik, feleségem a helyi iskola nebulóinak, másképpen mondva rosszaságainak oktatásügyi menedzsere. Hétköznapi nyelven ő az alsó tagozatosok tanító nénije. Hát ezt jól kicifráztam, akárcsak egy tulipános ládát, na de ez legyen a legnagyobb probléma.

- Végeztél? - kérdeztem Rozalicska Galambocskát, leánynevéen Rozáliát, miközben elvettem kezéből a vászonszatyorban lévő füzeteket, s egyebet.

- Még vissza kell mennem háromra korrepetálni, úgyhogy a biciklit ne vidd hátra, - adta ki az utasítást a kedves.

Ebéd után beszélgettünk. Megkérdeztem, történt-e valami érdemleges az iskolában.

- Csak a szokásos - válaszolta -, egyik-másik gyerekkel nem lehet bírni az osztályban, olyan elevenek.

Magyarul rosszak, mint a bűn, de ezt én mondom, szerinte csak elevenek, mint az ördögfiókák. Mert, hogy fióka korukban még az ördögök is aranyosak. Azért vannak nagyon súlyos problémák az iskola mindennapi életében és fenntartásában. Azon kívül egyre többet követelnek a tárcánál, de bérrendezést senki sem ígér az így képződő plusz munkákért.

- Jó, ha egyáltalán lesz a hó elején fizetés.

Szóval siralmas állapotok vannak az oktatás területén is. Persze mindezen helyzet kialakulásáért senki nem felelős. De így van ez az ország majd minden területén, Pesten és vidéken egyaránt. Valóban ez egy következmények nélküli ország, ami a politikai és hivatali vezetés felelősségét illeti. Na de hagyjuk, mert még elmegy az összes kedvem a délutáni munkától, s a végén még a falusi dülöngélők klubjába kötök ki egy kis szeszpolitúrral való orrfényesítésre. Még mindig jobb, mint eleink, vakító den-szesz túrái. Ez persze csak vicc volt. Mióta eladtuk vodica szőlőnk, van már annak tizenkét éve is, nem volt alkohol a számban. Most meg már nem is hiányzik, úgyhogy mégis csak a művészetet választom, s visszatérek a gyalupad mellé. Miután feleségem elment, én is hátramentem dolgozni. Az eső már nem esett, a nap is kisütött, ismét derűfényes lett az udvarkert. A madarak abbahagyták a hallgatást és egymást túllícitálva skálázásba kezdtek. Alighogy dolgozni kezdtem, ismét csengettek. Gondoltam,

feleségem hagyott itthon valamit. De hát ő tudja, hol van a kulcs, villant át az agyamon -, ez nem ő lesz.

Ahogy a kiskapuhoz értem, észre kellett vennem, hogy a kulcs ismét belül maradt a zárban. Ajaj! Most kapni fogok megint, gondoltam, és már előre törtem a fejem, mivel védekezzek, ha Rozalicska Galambocska nekem esik. De hála a magyarok istenének, nem ő jött vissza.

- Szevasz, Gabikám! - köszönt rám érces orgánusán Bán Rezső festőművész barátom a Pacsirta közből.

- Lenne pár perced a számomra, ha én kérem?

- A te számodra Rezsőkém akkor is, ha már el lennék temetve. A kedvedért még a szemfedeletem is felfeszíteném, na meg azért a szép szomszédasszonyodért is, ha meg nem sértem az érzékeny művész lelkedet.

- Örülök, hogy jókedvedben találalak, Gabikám. Tulajdonképpen azért jöttem, - kezdte el felvezetőjét mondandójának Rezső, miközben én becsuktam a kiskaput mögöttünk s elfordítottam a kulcsot a zárban, - hogy megkérdezzem, nem csinálnál-e nekem öt vászon keretet, mert kifogytam belőlük, és van egy-két megrendelésem, amit még szeretnék az elkövetkezendő két hónapban megfesteni.

Amikor idáig ért mondandójával festő barátom, már a műhely ajtaját is becsuktam mögöttünk.

- Várj egy kicsit, Rezsőkém. Mindenekelőtt hadd kérdezzem meg, iszol valamit? Mert attól, hogy én nem iszom, még van mivel megkínálnom a legjobb barátaimat.

- Köszönöm, most nem kérek semmit, egyébként is sietek, mert félbehagytam a munkámat, s nem szeretném, ha nagyon meghúzna a festék, vagy beszáradna az ecset.

- Ahogy gondolod, Rezsőkém, - gondoltam s a pangejzni vasak közé szorított munkadarabhoz léptem, ami a kisszekrény egyik ajtaja volt, s amin a sarokfaragások csak félig voltak készen.

- És mekkora keretekre gondoltál? - kérdeztem barátomat, aki jelbeszédemet megértve letelepedett arra a székre, amin tegnap Huba ült.

- Itt van ezen a papírlapon minden méret, meg a darabszám is - és kihúzott a zsebéből egy festék-maszatos kockás füzetlapot, majd felém nyújtotta. Miután elvettem a műszaki rajzot és megrendelést egyszerre megtestesítő papír fecnit, elröhögtek magunkat, s egyszerre mondtuk a kánont:

- Mi szavak nélkül is megérjük egymást.

Az érzékeny hangulat feszültsége egyszerre elszállt.

- Tudod mit - szólalt meg Rezső -, mégis csak tölts egy pohárral!

A műhely hátsó részének bal sarkában a gyalugéptől másfél méterre a sarokban volt a háromajtós szerszámos szekrény, aminek alsó része bárszekrényként funkcionált még ma is, éppen az ilyen alkalmakat kiszolgáló. Itt volt mindenféle borászati csemege, ami a szomjas embert megmenthette a kiszáradás kínjainak elszenvedésétől. Hogy mit töltsék, meg sem kellett kérdezzem, hiszen a magyar ember nem iszik mást, reggel pálinkát, aztán bort, és ez így is van rendjén. Miután töltöttem a kadarkából egy pohárral s átnyújtottam Rezsőnek, az szó nélkül felhajtotta.

- És te? - kérdezte szemrehányóan.

- Tudod, hogy én már nem iszom, s amit ezután kihagyok, azt már tegnapelőtt régen bepótoltam. Hogy ez szent igaz, annak mindketten tanúi voltunk. Emlékezz csak vissza szőlősgazda korunkra. A bor-katakombák vérforraló szabadság mámoraira. A föld alá bújt szabadság, értelmetlen, de jóleső tékozlásaira. Úgy-hogy ne is unszoldj, én már csak az igazi szabadság fokának magas értékszámától hagyom magam lerészegíteni. De attól félek, hogy ebben a földi életemben e téren örök józanságra vagyok ítélve.

- Na, jó, nem erőszakoskodom, végül is te tudod! - törődött bele Rezső.

- Öt keret fenyőfából, - nyugtáztam, miután átfutottam a megrendelésen. - De ezek a keretek szokatlanul nagyok, legalábbis az előzőekhez képest. Ugyan mit fogsz festeni, amihez ekkora keretekre van szükséged? - kérdeztem kíváncsian pacsirtaközi művész barátomat.

- Az igazság az, hogy abból az ötből kettő egyházi megrendelés, a többi megtartalék, azaz nem egészen, mert egy hasonló témájú képet kért az egyik önkormányzat is, s a fennmaradó kettő meg egy újonnan alakuló klub falát fogja díszíteni.

- Gratulálok, ez szép megrendelés-csomag egy kis faluban élő festőnek. És azt lehet tudni, hogy kik a megrendelők? - kérdeztem kíváncsian barátomat.

- Hát, hogy őszinte legyek, nem árulhatnám el, ez a megrendelő kimondott kérése.

- Legalább a témáját áruld el, - unszoltam Rezsőt arra gondolva, ha a témáját kiszedem belőle, talán a megrendelőjére is fény derülhet.

- Na, jó, de csak a témáját árulom el, - enyhült meg barátom, miután a második pohárral is lehúzta.

- Az egyik egy alakos önarckép ősi magyar ruhában, lóval. A másik egy jelenet a magyar honfoglalás témaköréből, de úgy, hogy a rajta szereplő alakoknak az arcát két vagy három különálló fényképről kell kölcsönözni, átmásolni. Ez az a két kép, amit az egyház rendelt meg. De többet nem árulhatok el.

- Jó! Jó! Nem is vagyok rá kíváncsi! - szabadkoztam. De az furdalta az oldalamat, hogy miért rendel az egyház magának ilyen tárgyú és témájú képeket.

Azért csak megkérdeztem, melyik egyház a megrendelő, miközben töltöttem még egy pohárral Rezsőnek.

- Nem nyugszol ugye, ameddig ki nem szeded belőlem? - méltatlankodott, és tegyük hozzá teljes joggal, barátom. - Ha nem mondd el senkinek, elárulom. Esküdj!

- Templomtalan, hívő pogány becsületszavamra esküszöm, hogy amit nekem most el fogsz mondani, azt tőlem senki meg nem tudja, a magyarok istene úgy segítjen.

- Rendben van, azért még csorgathatsz egy pohárkával! - biztatott Rezső.

Így hát mit volt mit tenni, teletöltöttem a poharát újra, s vártam a tényfeltárást.

- Nem fogod elhinni, amit mondani fogok - kezdte a titokfeltárást barátom. - Sosem találnád ki!

De nekem hirtelen beugrott a tegnapi beszélgetés Hubával, s bevillant Utry atya pálfordulása, s önkéntelenül, még mielőtt Rezső megnevezte volna a megrendelő kilétét, közbevágtam.

- Az Utry féle egyház, a mi falusink.

- Igen! - kiáltott fel a meglepetéstől Rezső. - De honnan gondoltad, hogy ő az?

- Ez hosszú történet, - feleltem, - majd egyszer elmondom.

- Azt már nem! - csattant fel Rezső. - Ha én elmondtam, neked is el kell mondanod.

- Most nem kell sietned, nem félsz, hogy beszárad a festéked, amit otthagytál, mi? - kérdeztem szemrehányóan.

- Nem szárad az be olyan hamar, mert olajos alapú, úgyhogy mesélj, mit tudsz, amit én nem? - nyugtatgatott sürgetően Rezső.

- Na, jó - úgy látom ma már semmi nem lesz a munkából - gondoltam. Tegnap is éjjel háromnegyed egyig dolgoztam, hogy utolérjem magam. Úgy látszik, ma sem fekszem le előbb. - Az történt, ugyanis, - kezdtem bele mondókámba - hogy tegnap beállított hozzám Huba, tudod, a hitoktató. - Osztálytársam volt a középiskolában - azzal, hogy elege van a szolgálatból, és az egész eddigi vallási meggyőződését felül kell vizsgálnia. De ami engem ennél is jobban meglepett, az volt, hogy Utry atya hatása rajta ez az egész. Ő maga mondta el nekem, hogy az atya olyan a kereszténységgel ellenséges, de legalábbis avval össze nem egyeztethető véleményeket, könyvből vett idézeteket hangoztat, ami enyhén szólva is eretnek, s ellentmond annak, amit egész életében idáig vallott s cselekedett. Tulajdonképpen ebből gondoltam, hogy akár ő is lehetne a megrendelő.

- Hát öregem én ezt sosem találtam volna ki. Engem is meglepett, amikor egy héttel ezelőtt beállított hozzám kérésével. De én nem kíváncsiskodtam, az ügyfelek indokaihoz semmi közöm. Ő elmondta, mit szeretne, én meg elkészí-

tem a képet, illetve a képeket és kész. Most azonban, hogy így mondd, s tudva, mi folyik az országban, a világban, annyira talán nem is kellene meglepődnünk ezeken a dolgokon.

- Te mit gondolsz? - kérdezte Rezső és jelezte, ha lehet, egyet inna még.

Teletöltöttem a poharát, s az üveget, amiben már nem sok maradt, letettem mellé a mozaikkőre, s megjegyeztem:

- Ha inni akarsz, majd töltesz magadnak. - Ha engem kérdezel, én nem csodálkozom azon, ami a lelkek legmélyén történik manapság. Arra gondolok, hogy még papjaink között is lehetnek, ha csak elvétve is olyanok, akiknek vannak hazafias érzelmeik. Bár én eléggé összeegyeztethetetlennek tartom a judeókereszténység internacionalizmusán alapuló isteneszményt, mint egyed-uralkodásra vágyó szektáns világeszményt és a magyarságérzés természet központú, templomtan tapasztalat alapú meggyőződését. Azt hiszem, ez a kettő egymás kibékíthetetlen ellentéte. Arról nem is beszélve, hogy az egyik az természetes érzés, a másik tematikusan kimódolt, teologizált vallás, melyet tanítanak. Már csak azért is, mert a kereszténység uralkodó kozmopolita modora nem társítható, de még csak nem is hasonlítható össze a magyarság meggyőződéses patriotizmusával. Eléggé valószínűtlen számomra az, hogy valaki, aki az egész életét egy olyan, a többi vallást elutasító, kirekesztő, mindent megsemmisíteni akaró parancsuralmi, alá és fölérendeltségi viszonyrendszerben töltötte el szolgálai alázatos életét, egyszerre csak ráébredjen, hogy amit addig csinált, az nem volt más, mint az önfeladás és önmegsemmisítés kanosszajárása.

- Ez mind igaz, de éppen az előbb mondtad ki, hogy az egyik a meggyőződés érzésén alapuló hit, a másik viszont mesterség. A mesterség azonban csak kimódolt hatalmi eszköz, melynek célja a közösségek egyben tartása, s mint ilyen, kevésbé meghatározó a meggyőződés érzésén alapuló hithez képest. Ha jól vettem ki a szavaidból. - érvelt Rezső, amiben teljesen igazat kellett, hogy adjak neki.

- Igen, azt hiszem, ebben a dologban igazad van, bár hozzá kell tennem, hogy a pusztá érdek is nagyon erős indok tud lenni bizonyos típusú, jellemfajta embernél, mondjuk a liberálisoknál, a zsidóknál. Ez egy külön állatfajta, hisz az állatokra jellemző, hogy nincs bennük humánus, sem könyörületesség, csak az éhségcsillapítás és territórium szerzés ösztöne. De nézzük meg ezt a tényt közelebbről. Azt mindenképpen számításba kell vennünk, hogy az emberi psziché előre kiszámíthatatlan dolgokra is képes. Éppen azért, mert alkalmas az állandó megújulásra, befogadásra, fejlődésre, mert nem gép, s nem is állat. A lélek, a psziché viszont nem test, tehát nem anyag, következésképpen nem tud előregedni. Ebből az is következhet, hogy ami életben tartja és változásra kényszerítheti, az maga az érzelmi, lelki tényező. Ilyeténképpen viszont ezt a hirtelen változást csakis erős érzelmi ráhatás hozhatta létre. Most már csak az a kérdés, mi váltotta, válthatta ki ezt az erős érzelmi hatást. - Szerinted?

Rezső kiitta a pohár tartalmát s csak annyit mondott:

- A bölcsesség.

- Kifejtenéd ezt egy kicsit bővebben is? - kértem.

- Megpróbálom, bár nem vagyok a szavak embere. Nézzük meg, mi is a bölcsesség? Ha azt mondom, hogy a bölcsesség az eddigi történések és tapasztalások összességének szintézise. A következtetések egyetlen helyes végeredményű tanulságának igazsága, vagy másként fogalmazva a tapasztalások kikristályosodott tapasztalása, akkor talán nem járok messze az igazságtól. Ha ez így van, akkor az eddigiek tudatában, látva a végeredményt, kijelenthetjük, hogy ami most történik, az nagyon is természetes következménye mindennek. Azonban az ilyen horderejű változás az embernél csakis emocionális indíttatású lehet. Hiszen a pusztá ténymegállapítás és következtetés statisztikai igénye, csak úgy magától nem szokott hitszükségletté válni. Nem, ezt valami mélyebb dolognak kellett kiváltania. A bölcsesség fogalomköréhez hozzá kell tartoznia még bizonyos látnokiságnak is. Arra gondolok, hogy a rendelkezésre álló lelki és történeti információk összességéből maximum az vonható le, hogy ami eddig történt az élete során, neki jó volt-e avagy sem. Ez elég a változtatáshoz, csak az a baj vele, hogy így túl racionális. A megkövesedett, tradicionálissá vált életformák megváltoztatásához valószínű kevés. De a bölcsesség magában hordoz valamit a holnapok realizmusából is. Itt arra gondolok, hogy akkor bölcs egy döntés, ha magában hordja a holnapok világos realitását, s ez az, ami erőt ad a változtatáshoz. Tehát Utrynak tudnia kell, vagy éreznie kell valamit, ami a jövő, s ez a biztos tudás, vagy megérzés az, ami motiválhatja cselekedeteit.

- De hát még nem tett semmi olyat, ami ezt alátámasztaná. Az is lehet, hogy egyszerűen csak apaági nosztalgia az indítéka. Persze, ha jobban belegondolok, azért valamiféle lelkiismereti motiváltság is lehet a dologban. És ez már elég nyom arra, hogy fel lehessen tární az ok-okozati összefüggéseket.

- Én azt mondom, - folytatta Rezső - ahhoz, hogy egy új hatás ennyire fel tudjon erősödni, a réGINEK nagyon le kell minősülnie. Utry esetében a Jézus-vallásnak. Mint, ahogy azt te is mondtad, a hitet elveszíteni nem lehet, ha az már egyszer kialakult. Tehát valószínű, hogy nem a hit elvesztéséről van szó, hanem az egyházi hierarchia felépítményébe vetett bizalom az, ami megrendülhetett, s valami még, ami a jövőt jellemezni fogja.

- Te azt el sem tudod képzelni, barátom, hogy egy ember, esetünkben Utry atya, minden előzmény nélkül, rádöbbenjen arra, hogy ő nem keresztény érzelmű lényegileg, hanem magyar?

- Hát, hogy őszinte legyek, nem, Gabikám. Nem, mert semmiből semmi nem lesz. Minden változást valaminek elő kell idéznie. Egyáltalán, miből tudhatná bárki is, hogy mi a magyar és a keresztény ember között, ezer év kényszerű vallási elnyomása után a különbség. Ki érzi manapság tehernek ezt az elnyo-

mást? Éppen ezért, mi különböztet meg ma egy magyart, s mi egy római-katolikus-keresztény embert, ebben a gazdasági és morális elértéktelenedési válságban?

- Hát éppen ez! - vágtam Rezső szavába. - Az elértéktelenedéstől való félelem. A sajátosan nemzeti vallás hiányérzete, a saját identitás hiánya. Szerintem vannak emberek, akiknek elemi igényük a szakrális megtestesülés. Ma ezzel szemben mi van? A katolikus egyház pusztulóban, - hála istennek - ezt csak úgy mellékesen mondtam, mert azt gondolom, az államilag támogatott egyházak semmi másról nem szólnak, csak a politikáról, azaz a hatalomról. Minden egyházi gyülekezet, amelyet az állam tart fenn s nem a hívek, az nem lehet független a fenntartó kormány politikájától. Ami persze nem lenne baj, ha a kormány magyar érzelmű lenne és nem idegen. Ezt úgy értem, hogy azok az egyházak, amelyeket az állam pénzel, azoknak minden ellenkező híresztelés ellenére is a fenntartó politikáját kell támogatnia. Azaz cinkosságot kell vállalnia a kormánypolitikával. A múltban az egyházak alakították, de legalábbis jelentős mértékben befolyásolták a mindenkori királyok, aztán kormányok politikáját. Ma fordítva van. A mai kor rendszereiben a kormányok saját céljaik elérésére használják az egyházakat. Ennek a tudata viszont alááshatja az egyházi apparátusban szolgálatot teljesítő, vallási stb. függetlenségükért harcolni is kész, felesküdt papokat, minden fogalmi ellentmondás dacára is. A katolikus egyháznak ugyan már nagy gyakorlata van az alkalmazkodásban, de még mindig akadhatnak köztük az átlagosan bevett moráltól eltérő egyéniségű, azt el nem fogadó, egészséges lelkületű individuumok, akiket nem tudnak véglegesen megzsarolni, s akik világosan látják, hogy hol és miért volt hiba belépniük a rendbe. Már a nevében is benne foglaltatik a rend kifejezés, aminek speciális jelentéstartalmát belépésük pillanatában még nem látják át. Aztán, amikor rájönnek, miről is van szó lényegében, már általában késő. De azt is el tudom képzelni, hogy valamilyen belső hang hatására változik meg a vélemény, s alakul át új vallási igénnyé. Utrynál úgy gondolom, valami ilyesmi történhetett. Felismerhette a reverenda nélküli önmagát, a Karád, vagy Karádi féle önmagát. Hiszen a saját lélekhez való eljutás, valódi énünk felismerése után csak vállalás kérdése. Van-e erőnk vállalni önmagunkat, a legközvetlenebb önmagunkat? Van-e bátorságunk vállalni saját gyengeségeinket, a ránk leginkább jellemző vonásainkat? Ha igen, na, akkor válhatunk a külvilág számára furcsává. Ugyanúgy, ahogy a mi számunkra most Utry atya, és ez a nem kis áldozattal járó cselekedet. Gondolj csak bele, a múltat végképp eltörölni persze nem lehet, de kilépni belőle, tovább lépni az önmagunk felé vezető úton, az ő korában becsülendő, hatalmas vállalás, tett.

- Én azt mondom, mondom, hogy ez valóban elképzelhető, Gabikám, barátom, - s kiöntötte Rezső az utolsó cseppet is az üvegből, s felhajtotta.

- Ámbátor nem is tudom, de azt hiszem, nekem most mennem kell.

Ajaj! Rezső barátomnál kezd rojtozódni a fonál, alighanem beázott a tető - ahogy ez átvillant az agyamon, megszólalt a csengő.

- Bocsáss meg Rezsőkém, de -

- Semmi baj, már, már úgy is menni akartam, - ugrott fel bizonytalanságából festő barátom a székről - Majd szólj, hogy ha készen vagy a keretekkel.

Elindultunk a kiskapu felé, a kulcs persze ráfordítva. Mikor kinyitottam az ajtót, feleségem szemeiben kardok villogtak, de amikor meglátta Rezsőt, úgy döntött nem dőf keresztül mégsem.

- Csókolom, Rózsika - köszönt Rezső, miközben kifelé igyekezett a kiskapun, megvárva még feleségem betolja a biciklit.

- Jó estét, Rezső! - köszönt vissza feleségem s leállította a biciklit a gangra.

Miután Rezső elment, s Rozalicska is bement a házba, ismételten ráfordítottam a kulcsot. Délután fél hat lehetett. Szokásom szerint hátratoltam Rozalicska Galambocska biciklijét a műhelybe. A műhely északi oldalának négyszárnyas ablaka éppen a kertre néz. A látvány megismételhetetlen volt. A nap sugarai már felitták a kert füveinek, s bokrainak smaragdflittereit. A barackfák rózsaszín tüllje s a közöttük közepén álló cseresznyefa fehér menyasszonyi ruhája, az északi ég sötétkéék páratengerének háttér kontrasztjában olyan képet festett, hogy az Rezső barátomat, de még Van Goghot is megihlette volna. Sokáig álltam az ablak előtt s néztem telhetetlenül az Isten ezen alkotásának esztétikai páratlanságát, s valami megfogalmazhatatlan örömezés áztatta át teljes valómat. A látvány visszatükrözte a megtisztult lélek frissességét. Ezekben a pillanatokban úgy éreztem, hogy minden emberi szándék, ami istent köfalak közé próbálja zárni, ki akarja sajátítani, hazug és végtelen aljas. Az emberi önzésnek olyan fokú aljassága, mely megbocsájthatatlan. Az ilyen valóságos életélmény felismerések erősítenek meg természetes hitemben. Mi más lehetne mindez, ha nem Isten jelenlétének szépsége, amit semmilyen faragvány, festmény s hazugság nem helyettesíthet. A kertet nézve minden emberi dolog kicsinyessé, banálisan sekélyessé törpül, és az embert valami feltartóztathatatlan szeretetérzés járja át. Ilyenkor titkon, a tudatalattiból kisugározva azt szeretné, hogyha mindenki ott lehetne vele és ugyanazt érezné, amit ő érez, s ebben a humanizmusban felszabaduló öröm egyszerre elevenedne meg az így már közössé vált valóságban. Néztem még egy ideig Isten arcának természetes szépségét, s közben arra gondoltam, hogy eleink filozófiai felismerésének lényege, hitének alapja, s az enyém is, maga a természet, hiszen egyedül adja vissza azt a lelki tisztaságot, mely biztosítja minden templomépítő vallás felett fejlettsége színvonalát, s hogy ehhez képest minden templomépítő vallás csak a lélek „visszafejlődésének” degenerációja.

Lassan besötétedett. Körbenéztem a műhelyben s jó érzés járta át a lelkemet.

Tudom, hogy ezt az érzést csak a szabad emberek érezhetik, akiket nem nyomorít meg a másoktól való függés s a bűnösségérzés béklyója. Az ember alapvetően szabadnak s tisztának születik, hát semmilyen rákényszerített, erőszakolt, mesterkélt vallás, aljas szándékú emberi akarat ebben meg ne gátolja, befolyása alá ne vonja. Azt hiszem, mindenkinek erre kellene törekednie élete során, mert ez az isten természetes akarata, s nemcsak, mint individuumnak, de mint nemzetnek is. - Egy ideig még fektemben hallgattam az éjszaka hangjait, szekrényreccsenést, bagoly huhogásait, s egy-egy denevér tűhegyes csivítjét, majd lassan mindent, mint egy nagy fekete mágnes, magába rántott az álom.

Amilyen hirtelen mély volt az álomnak mágnes gödre, olyan rövid az éjszaka testhossza. Még éppen, hogy csak virradt, mikor halkán, hogy feleségem fel ne ébredjen, becsuktam magam mögött a folyosóajtót, s kiléptem a hajnali frissességbe. A házak mögött a szántóföldek horizontján az ég Ipomoea tricolorja, hajnalka virágja éppen kitárta hatalmas lángvörös szirmát, melynek következtében porzójának vakító fehér fénye szivárvány színeire tört a felhők szürkés-kék ecsetvonásai mögött. Mint minden nap, ez is a megismételhetetlenségnek isteni kitárulkozásával indult. Néztam egy rövid ideig a fény zendülésének terjedését, majd némi gimnasztika után hátra siettem a műhelybe. A levegő még szigorú hűtő szerepet töltött be a májusi hajnalban, így hát begyújtottam a régi cserép-kályhába s vártam, hogy átmelegedjen a helyiség. Kilenc óra körül befejeztem a szekrényke faragásait, s hozzáláttam a korpusz száraz összeállításához, hogy az ajtók pántolását könnyebben tudjam végezni. A munka gyorsan haladt, a cinkek egymásba illesztése után pár szeggel rögzítettem az előre méretre szabott Rückwand lemezt, hogy a szekrényke vinklijét kimerevítse. Így biztos lehettem abban, hogy az ajtók készre pászítása után sem lesz baj a pontossággal. Miután az ajtók pontos méretre gyalulása elkészült, berajzoltam a pántok helyét, s kivéstem őket a rajz alapján, s felcsavaroztam a réz szerelvényeket. A szintén diófából esztergált gomba alakú fogantyúk helyét is előfúrtam. Mikor mindezzel megvoltam, összeállítottam a teljesség igényével a munkadarabot, hogy ellenőrizni tudjam készenlétét, s nyugtázhassam, hogy hibátlan, s csak a fényezés folyamata van hátra. Természetesen, mivel a bútordarab ebédlőbe kerül, nem nagyon jöhet szóba a magas fényű politúrozás. Úgy is állapotunk meg, hogy magas fény helyett selyem fényt adunk a felületnek. Így hát miután már az ajtók próbakénti rögzítése megtörtént, s a kis zárat is a helyére csavaroztam, belső küszöb s a külső takaróléc is a rendeltetésének megfelelő helyre került, ismételtten szét kellett szedni alkotó elemeire a szekrénytestet. Rozalicska Galambocska közben hátrajött, hogy elköszönjön, mielőtt elindul az iskolába.

- Szia, fiacskám, csak adni akartam egy puszit és már megyek is, hagylak dolgozni! - Ha bezársz, tedd fel a kulcsot!

- Ma mikor jössz haza? - kérdeztem.

- Nem tudom, majd telefonálok! - azzal elviharzott.

Miután ráfordítottam a kulcsot, visszamentem a házba s megtöltöttem egy üdítő flakont teával s visszatértem a műhelybe. Gondolkodtam, bekapcsoljam-e a rádiót, de végül úgy döntöttem, hogy mivel nem vagyok kíváncsi a kormány-propaganda önfényező hazugságaira, sem az ellenzék hamis populizmusára, a kereskedelmi rádiók gagyí zenéiről és ordenáréságairól nem is beszélve, inkább nem kapcsolom be. Miután szétszedtem alkotóelemeire a szekrénykét, raktam a tűzre, hogy ki ne aludjon, mert az alapozáshoz melegnek kell lennie, ami fontos feltétele a fényezés egész folyamatának. Miután meggyőződtem, hogy a helyiség hőmérséklete tartósan huszonöt fok felett van, elkezdtem az előkészítő olajalapozást. Erre azért van szükség, mert felemeli a fa rostjait, valamint kiemeli azok mintázatát és mélyíti kékes alapszínének tónusát. Miután megvoltam ezzel a technológiai folyamattal, az idő is előre haladt. A következő lépés az alapozott anyagok huszonnégy óra hosszát való pihentetése volt. Ezért jól meg-raktam a cserépkályhát, hogy többször ne kelljen vele törődnöm a nap folyamán. Mikor ezzel is megvoltam, háromnegyed kettő is elmúlt már. - A napnak sugára melegen sütött le, na, nem a juhászbojtárra, hanem édenkertem paradicsomi idilljére. A májusi szél is sziesztát tartott, mert még a levelek sem rebbentek, csupán a méhek, dongók, darazsak, s ezek szárnyas rokonsága nyüzsgött fáradhatatlanul fáim virágai között. Úgy határoztam, ledőlök egy kicsit az irodának szánt helyiségben lévő kanapéra, melyet még az apósoméktól kaptunk, de már csak itt jutott hely számára. Ittam egy kortyot az azóta már kihűlt teából, majd leheveredtem, s azonnal álomba merültem.

Az álom.

Húsvét péntekének éjszakája volt. Az éj kristálytisza csendjében a telihold fagyos fénye beragyogta a felhőtlen földi eget. A Gecsemáni kert felé vezető földúton tizenhárom ember haladt lépésszerűséggel előre. A kis csoport közép-pontjában, de mégis elől, egy Jésuá nevezetű szikár alak lépdelt hangtalan, holdfényes arccal, a többiek a nyomában. Ő felemelt fejjel, az előttük kanyargó útra szegezte tekintetét s közben gondolatai messze jártak. Messze túl, az út egyenletlenségeinek buktatóin. Messze követőitől, ezen a gyarló, megváltoztathatatlanul hiszékeny és ezért becsapható, de lélekben tehén-jámborságú népség jelenén. Messze e kor tudatlan, de annál kegyetlenebb zsarnokaitól, diktátoraitól is, egy általa elképzelt világban, ahol az emberek képesek újra felismerni ősapáik istenének arcait, s tanításainak igazságtartalmát, ellenére kicsinyes érdekeiknek, közösségeik hasznára. Ahol a mértéktartó elme és az igazságosan osztó kéz a béke egyetlen, de annál erősebb záloga. Ahol az alá és fölérendeltségi viszonyt nem a származás, nem az ismeretség, de még csak nem is az erő, hanem a nemzet érdekének szolgálatába állított önzetlen tudás, és odaadó szolgálat határozza meg. Ahol a természet szellemarcú, a természet szellem-tudatú, a természet szellemhumánus Isten, a mindenség teremtető szellemenben és

humánumban való hit centrális középpontja. Ahol minden csakis az Ő tanításának szellemében történik, amit az Ő istenének szellemisége irányít mindenki boldogulására. Az éjszaka hűvös és lassan telő volt. Jésuá arcán mélységes szomorúság ült, de a többiek ezt nem láthatták. E szomorúság forrása a körülötte nyüzsgő világ bűnös butasága, s ezen butaságából táplálkozó gyűlölet volt. Tudta, hogy küldetésének célját nem érheti el, mert még nincs itt a megvilágosodás történelmi korszaka. De talán lesz valaki, aki ezek közül az általa apostollá tett emberek közül tovább viszi, s hirdetni fogja hitének kristálytisza logikáját. Lelke szomorúsága oly gyötrelmes fájdalmat okozott, hogy felkiáltott:

- Felette igen szomorú az én lelkem mindhalálig!

Az idő lassan, de biztosan haladt a maga tempusában. A kis karaván közelebb és közelebb ért a kerthez. Jésuá szomorúsága egyre erősödött, s minden egyes lépéssel csak fájdalmasabb lett a földi jelenlét. Az őt körülfogó apostolok észrevették vezetőjük szomorúságát, de nem merték firtatni annak okát. Jésuá a kert közvetlen közelében már alig tartotta magát. Járása elnehezült s néha úgy tűnt, hogy rögtön földre esik. A tanítványok támogatták, s miután beléptek a kertbe, titkon abban reménykedtek, hogy mesterük ereje s nyugalma visszatér.

Az éjszaka hűvösen ragyogó csendjében Jésuá fájdalmasan fel-feljajdult, majd miután leült megszokott meditációs helyére, erőt vett magán és beszélni kezdett.

- Testvéreim, egy kéréssel fordulok hozzátok.

Péter, Jakab és János álltak közvetlenül mellette, szemükben könnyek csillogtak.
- Arra kérlek benneteket, imádkozzatok az én Istenemhez, a mi Istenünkhöz, önmagatokért és értem is.

Jésuá tudta, hogy lelki szabadságot adó természetes vallása, melynek három alappillérén: a tisztesség, a bölcsesség, s a könyörületesség erényén kívül az ember bűnösségének tagadása, s a születés büntelenségének tanítása e tájon eretneknek s ezért üldözendőnek, tűzzel, vassal irtandónak minősül, s hogy semmilyen kegyelemre nem számíthat ebben a Pilátusi krédóban. A szomorúságon kívül némi félelem is tetézte gyötrelmeit, ezért megkérte Pétert, Jakabot és Jánost, hogy ma éjszaka maradjanak mellette, de ne úgy, ahogy idáig lenni szokott. Arra kérte őket, ne húzódjanak félre, hanem virrasszanak vele s imádkozzanak ezen az éjjelen, s ne aludjanak, mint ahogy azt eleddig tették. Ezután néhány lépéssel arrébb ment, s arcát a kezébe temette, hogy tanítványai ne láthassák sírását. Jésuá helyzete más volt, mint tanítványaié, hiszen egy szellemi vezér helyzete mindig más. Egy szellemi vezér felelősségénél s tanításainál fogva mindig szerethetőbb vagy gyűlölhetőbb az átlagembernél, aki a háttérben meghúzódva várja ki, még jó sorsát valakik, mások beteljesítik. S ha mégsem, hát nyüzsgítő kutyaként pusztul el ahelyett, hogy elemi érdekeiért harapna vagy ugatna akár egyetlen percig is. Jésuá tudta, hogy ellenségei lesnek rá s csak az alkalomra várnak, hogy megalázzák, s utána állati kéjjel, ösztöneiket felkorbácsolva széttépjék. Tisztában volt azzal, hogy tanításai az egyház érdekei ellen

valók s hogy gyengítik azokat, és hogy ez ebben a világban halálos bűnnek számít. Annál is inkább, mert annak hitelessége amúgy is cérna vékonyságúra zsugorodott. Ahogy halálos bűnnek minősül minden, ami nem az egyház kedve s tanításai szerint való. Tudta azt is, ha Ő elbukik, vele együtt bukik a világ értékesebb része, és minden a sátán birodalmába kerül. Ez a lelki teher szinte elviselhetetlen volt számára. De nem tehette meg, hogy ellenségei elől elbujdosson, hiszen az hitvány gyávaság s hitvallásának árulása lett volna. Az éjszakai levegő egyre dermesztőbbé vált. A tanítványok gémberedett tagjaik dörzsölgetésével próbálták vérkeringésüket, s ez által testhőmérsékletüket legalább megőrizni. Jésuá mindebből semmit sem vett észre, oly mélyre merült gyötrő gondolataiba. Csak néha hagyta el ajkát a suttogás szintjén egy vissza-visszatérő keserves mondat:

- Drága földanyám, - Drága földanyám legyen, ahogy te akarod.

Tanítványai ott toporogtak a közelében s a kezeiket morzsolgatták. Jésuá szeretne volna tudni, mire gondolnak, hogy önmagukért, esetleg érte imádkoznak-e az Ő istenéhez, vagy csak a hidegtől nyüszítenek alig hallható hangon? Ha tudta volna biztosan, hogy tanítványai követni fogják szellem felvilágosító tevékenységében, nem aggódott volna, s nem is félt volna azoktól, akik az életére törnek. De nem tudhatta. Az éjszakai harmatszitálás teljesen átnyirkosította ruháját, Ő azonban tudomást sem vett róla, gondolataiba merült s észre sem vette az idő múlását. Jésuá mielőtt a kertbe értek volna, így szólt tanítványaihoz; - „Ezen az éjszakán mindnyájan megbotránkoztok bennem.” A tanítványok mindannyian azt válaszolták, hogy ha kell akár a halálba is követni fogják őt. Péter az önelégült még túl is licitálta társait, s hozzátette; „Ha mindnyájan megbotránkoznak is, de én nem!” Nagy volt a tanítványok önbizalma. Jésuá arra kérte őket, hogy ezen az éjszakán ne aludjanak. Virrasszanak vele, és imádkozzanak önmagukért s érte is, így enyhítsék lelki szenvedéseit, hiszen az imádság hullámhosszán nem szakadnak el egymástól s így nem marad Ő sem egyedül, ami nagy segítség számára e kritikus órákban. Hosszú meditálása után Jésuá megpróbált felegyenesedni, de gémberedett izmai nem engedelmeskedtek parancsának. Amikor végre nagy nehézségek árán feltápászkodott pihenőhelyéről és lassan tanítványaihoz vonszolta magát, látta, hogy azok ígéretükkel ellentétben alszanak. János, a szerető és szeretett tanítvány, aki Jézus keblére hajtotta fejét, szintén aludt. Jánost, Mestere iránt érzett szeretete ébren kellett volna, hogy tartsa s imáinak össze kellett volna fogódzódnia mestere imádságával, s az imakapcsolaton keresztül segíteni egymást, mert Jésuá az éjszaka egy részét tanítványaiért mondott imádsággal töltötte el, melyben hitük megerősödéséért fohászkodott, hogy ne valljanak kudarcot, ha ő már nem lesz. Jésuá hangjára a tanítványok felébredtek, de alig ismerték meg vezetőjüket. Mesterük arcát megváltoztatta az éjszaka átélt szenvedés. - Ő kérdéssel fordult Péterhez.

- Péter alszol? - nem bírtál egy óráig vigyázni? - Miután választ nem kapott, így folytatta: - Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek, mert a

lélek is gyenge még és a test is erőtlén. - A tanítványok gyengesége felkeltette Jésuá kételkedését irántuk. Félt, hogy nem lesznek majd képesek kiállni a próbát, amelyben részük lesz elárulása és halála idején, s utána, mert semmi kétsége nem volt, hogy ha elfogják, ez a sors vár rá. De nem szidalmazta őket e hitványságukért, hanem azt mondotta nekik:

- Vigyázzatok és imádkozzatok az én istenemhez, a mindenség teremő szellem és humánium birtokosához, mert ő a mi istenük, s ő az egyetlen isten a végtelen természetben, aki segíthet rajtam és rajtatok is, hogy kísértésbe ne jussatok!

Még szörnyű szenvedései közepette is igyekezett mentséget találni hitványságukra: A lélek sem kész és a test is erőtlén. Jésuá elgyötört lelkét és testét hatalmába kerítette a kétség, s tehetetlenül tántorgott vissza meditációjának színhelyére. Lelki gyötrelmei felerősödtek olyannyira, hogy elviselhetetlen testi fájdalmakat okoztak számára. Arca elsápadt s a jeges verejték átnedvesítette bőrét. Szenvedését csak a kert isteneinek kegyelme enyhítette kissé. A ciprusok s a pálmák tanúi voltak e drámai eseménynek. Jésuát a szenvedés csak megerősítette célja véghezvitelének fontosságában. Abban ugyan már nemigen hitt, hogy az emberi butaság bűnétől, s a kapzsiság s alattomoság jellemhibáitól meg lehet váltani a világot, de abban igen, hogy szívós kitartó tanítással az idők folyamán lehet a történelem folyásában biztató változást okozó eredményeket elérni. Jésuá háromszor is elmondta egymás után megerősítő fohászát; - Föld anyám, s te értem izzó természet arcú isteni akarat, mely létrehozta a magad képmására lélekkel bíró másodat, s tanítasz felismerni önmagad, kérlek, adj nekem tiszta elmét, s teremő elszántságomhoz elég erőt, hogy harcomat az érdek s hatalomközpontú sátáni erőkkel, s az egyházak hamis prófétáival szemben eséllyel megvívhassem most, és mindörökkön örökké. Ámen. - Jésuá e mondatokat kimondva úgy érezte, új erő költözött belé, s bár testi fájdalmai nem enyhültek, felkelt és újból a tanítványokhoz ment. - Ismét alva találta őket. Ekkor így szólt hozzájuk:

- Aludjatok immár és nyugodjatok! Íme, elközelgett az óra és az embernek Fia a bűnösök kezébe adatik!

Amikor ezeket a szavakat mondotta, meghallotta az őt kereső csöcselék lábdobogását és azt mondotta:

- Keljetek fel, menjünk! Íme, elközelgett, aki engem elárul.

Mikor e szavak elhagyták Jésuá ajkát, hirtelen a gyötrelém ráncai kisimultak arcán, s előlépett, hogy árulójának szemébe nézzen. A tanítványok is felébredtek a lábdobogások zajára s felugrottak fekhelyeikről, már amennyire elgémbe-redett, összefagyott porcikáik engedték. Jésuá tanítványai előtt állt s megkérdezte a köré seregő csöcseléket:

- Kit kerestek?

Egy pap, aki Júdás mellett állt, így felelt:

- A názáreti Jesuát.

Ekkor Jészúá azt felelte:

- Én vagyok az... Ha engem akartok, őket engedjétek el, - s az apostolokra mutatott.

Jészúá tudta, tanítványai gyenge akaratúak, s ezért meg akarta kímélni őket a kínzásoktól, s a törvényszéki kihallgatásoktól. Maga készen állt arra, hogy hitbeli meggyőződéséért, ha kell, az életét adja, hiszen tudta, csak a közös ősi, népi hittartás az, ami megóvhat egy nemzetet a kipusztítás, beolvadás veszedelmétől, s most erre van a legnagyobb szüksége neki s a puszták népének is. Ha elítélik, talán az ő személyes mártíromságának példája felrázza övéit az elbutítás évszázados álmából. A csöcselék, amikor a kertbe ért a főpappal, és a katonákkal, Júdás ment előttük. Jészúá üldözői számára, hogy biztosan tudhassák, kit kell lefogniuk, Júdás ezt a jelet adta: Akit én megcsókolok, azt kell elfognotok. Így hát Jészúá közvetlen közelébe érve, mint egy üdvözlés gyanánt megfogta kezét, s megcsókolta arcát, s szólt hozzá:

- Üdvözlégy Mester!

Jészúá megkérdezte tőle:

- Barátom, miért jöttél? - közben szomorúan nézett megtévedt tanítványa szemébe, s hozzátette:

- Júdás, csókkal árulod el az embernek Fiát?

De Júdás nem válaszolt a kérdésre, csak állt és végignézte, hogyan fogják el és kötözik meg Mesterét. A tömegből valaki felkiáltott, a zsidó főpapnak intézve szavait:

- Hol van az a fennhangon hirdetett szeretet és megbocsátás, főrabbi? Mi rosszat tett ez az ember, amiért összekötözött kézzel, katonák kíséretében kell elhurcolnotok?

A főrabbi úgy tett, mintha nem hallotta volna e szavakat. Annál sokkal fontosabb volt neki és egyházának Jészúá elfogása. Megsürgette a katonákat, hogy ne piszmogjanak már annyit azokkal a kötelekkel. A Kidron patakon át az olajfa ligetek mentén, elsietve a még alvó város utcácskáin, hurcolták Jészúát Annás volt főpap palotájába. Annás a hivatalban levő papi család feje volt és korára való tekintettel még mindig nagy tiszteletnek örvendett az emberek között. Hozzá fordultak tanácsért, és azt isteni tanácsként fogadták és teljesítették. Jészúát is neki kellett először kihallgatnia, mert féltek, hogy Kajafás nem képviseli majd kellő szigorral érdekeiket, azt a vádat, amit ők előre kimódoltak, vagy közérthetőbben: kiterveltek. Azonban Jészúá esetében Annásnak élete minden ravaszságára szüksége volt ahhoz, hogy terveiknek megfelelő ítélet születhessen. A törvényi előírásoknak megfelelően Jészúát Szanhedrin, a nagy főtanács előtt

kellett kihallgatni. Mielőtt ezt a kihallgatást megejtették volna, Jésuát titokban egy megelőző kihallgatásnak vetették alá, melyet Annás vezetett. Szanhedrin a római uralom alatt nem hajthatott végre az életet kioltó ítéletet. A fogságban tartott személyt a főtanács csak kihallgathatta, kivizsgálhatta ügyét, és ítéletet is hozhatott, de ezt az ítéletet a római hatóságoknak kellett jóváhagynia. Ezért olyan vádakat kellett kitalálni, amelyek alapján a római hatóságok előtt sem lehet kétséges a halálos ítélet jogossága. Ezen kívül olyan vádakat is ki kellett találni, amelyek alapján a zsidók szemében is kellőképpen bűnös lesz. Annál is inkább, mert a papok és eminenciák, azaz főemberek között is számosan voltak, akiket meggyőztek Jésuá tanításai. De a kiközösítéstől való félelmük azonban megakadályozza majd, hogy kiálljanak ártatlansága mellett. A papok jól emlékeztek Nikodémus kérdésére: - Vajon a mi törvényünk kárhoztatja-e az embert, ha előbb ki nem hallgatja, és nem tudja, hogy mit cselekszik? Nikodémust és Arimáthiai Józsefet ezért most meg sem hívták Szanhedrin ülésére. A kihallgatást úgy kellett irányítani, hogy a résztvevők tagjait egyesítse Jésuá ellen. A vádagnak bizonyítaniuk kellett volna, hogy a vádlott istenkáromló, mert akkor a zsidók bizonyosan elítélik. A lázítás vádja pedig a rómaiak szemében bizonyulna elítélendőnek. Az így titokban tartott tárgyalást még az éjszaka folyamán megejtették. A városka lakóinak nagyobb része a gyanútlanok álmát aludta, amikor Jésuát elővezették a kastély-pince egyik cellaszobájából, ahol kis bögren kívül semmit sem kapott ez idő alatt. A hatalmát s jólétét féltő vénség, Annás, a lázítás vádját akarta rábizonyítani a meggyötörtnek látszó, de tiszta tekintetű emberre. Jésuá azonban felismerte a kérdések mögött húzódó aljas szándékot, ezért tagadta az összeesküvésre vonatkozó vádakat, hogy titkos szövetséget akart volna kötni tanítványaival az uralkodó rend megdöntésének szándékával.

- Sem tanításaimmal, sem szándékaimmal kapcsolatos titkaim nem voltak s ma sincsenek. Én nyíltan szóltam a világ azon részéhez, mely tanításaim iránt fogékonyságot mutatott. És mondhatom, hogy a papok és főemberek sorában is találtam nem kis számban olyanokat, akik magukévá tették, felismerték hitem forrását, a természet arcú isten mindenhatóságának lényegét.

Annás bölény feje elvörösödött e szavak hallatán. De uralkodott indulatain.

Jésuá folytatta beszédét:

- Mit kérdesz engem?

- Ti talán nem küldtetek kémeket utánam, hogy minden szavamról, cselekedetemről beszámoljanak nektek? - E kérdésben foglalt válasz Annást egy pillanat alatt hallgatásra kényszerítette. Tartott attól, hogy Jésuá a vele szemben alkalmazott módszereiről is mesél, s így nem maradhat titokban törvénysértése. Annás hallgatását látva, szolgája éktelen haragra gerjedt, s már nem tudta fékezni magát, Jésuá elé ugrott s pofonvágtá őt. Majd amikor maga is megilletődött tettén, mentségeképpen felkiáltott:

- Hogy merészeled ezt a hangot!

Jésuá arcizma sem rebbent, s csak ennyit válaszolt:

- Ha sértően szóltam, tégy róla bizonyosságot, ha pedig jól, miért ütöttél meg engem?

Jésuá lelke mélyére temette ezt a sértést, mert rosszul viselte az igazságtalanságot. - Rosszul tűrte, ha olyan emberek bántják, akiknek lelkét ártatlan emberek életének elvétele nyomja, s akik nyilvánvalóan az ellenségei voltak. Miközben tudta, hogy kérdezői a kisujjával sem érnek fel. Annásnak, miközben mélyen hallgatott, az járt a fejében, hogyan tudná egyháza javára fordítani ezt az esetet, s ekkor zseniális ötlete támadt. Olyan zseniálisnak tartotta ötletét, hogy valósággal beleborzongott. - Ha arra gondolok, okoskodott, hogy jelenlegi állapotában az egyház, mint ószövetségi vallás válságban van, hogy elvesztette teljhatalmát a politikában, s egyre jobban kiszorul a hatalmi pozíciók birtoklásából, ha sürgősen csoda nem történik, hát menthetetlenül leértékelődik, ha ugyan már meg nem történt a köznép s az urak szemében is ez a leértékelődés. A tanítás, ami idáig alázatra és szolgai engedelmességre tanította és kényszerítette a híveket, visszajára fordulhat, s jaj, akkor nekünk egyenként is és együtt is. Tehát sürgősen tenni kell valamit. De itt már csak a csoda segíthet. - Azt is tudta, hogy csodák csak úgy maguktól nem történnek, s ez így is van jól, hiszen mi lenne, ha valóban lennének csodák, akkor istennek is lennie kéne, ami egyházunk végét jelentené. De mivel istenünk csak nekünk van, szerencsére, így csodát is nekünk kell produkálnunk. S miközben agya a csodák megvalósításának részletein dolgozott, fél szemmel Jésuára sandított, s tudta, hogy ennek az embernek meghatározó szerepe lesz e csoda létrejöttében. Azt, hogy miként, pontosan nem tudta, de azt igen, hogy a dolog, sürgős, hiszen ha nem lenne baj az egyház jelenlegi működésével, ezek az őshitűek sem tudnának egyre több hívőt szerezni maguknak még az ő soraikból is. Tudta, hogy egyháza vezetői a hívői bizalom visszaélések bűnébe esnek, sajnos sokkal gyakrabban, mint az megengedhető lenne. A főpap kritikus is tudott lenni önmagukkal, s működésükkel szemben, így azt is tudta, mik azok a túlkapások, amelyek miatt gyengül tekintélyük a világban. De most vészhelyzet van, s ha nem történik gyorsan valami, ami újra éleszti a hívők bizalmát irántuk, hát nem sok jót jósolhatok magunknak. Mikor gondolatai végéhez ért, ismét Jésuára pillantott. Ezt az embert messiásként tiszteli a tömeg. Azt mondják, Isten fia, de én tudom, hogy isten nincsen, következésképpen fia sem lehet. Tehát ez az ember vagy örült, vagy tudatosan teszi, amit tesz, s akkor egy rendkívül eszes valaki, akit ha szabadon engedünk, még sok fejfájást okozhat számunkra. Szóval akárhogy is van, veszélyes. De ha ilyen sokan tisztelik, s Isten fiának tartják, annál jobb, hiszen annál nagyobb hatása lesz a csodának, ha halottaiból feltámad majd, villant hirtelen át agyán a csoda megvalósulásának gondolata. Igen, ám de ehhez el kell ítélni, és meg kell feszíteni, csak akkor tud feltámadni a harmadik napon. Hogy éppen miért a harmadikon? - hát azért, mert a hármas szám olyan misztikusan hangzik. S mert

éppen ma péntek harmadika van, s e dátumon keresztül örök emléket kell, hogy állítsak zsenialitásom emlékének, s a húsvét tiszteletének. Miután ezt idáig végiggondolta, még hozzátette megerősítésként, hogy a zsidók úgyis olyan Messiásra várnak, amilyen ez itt, aki külső látványosságban jeleníti meg magát, pont, ahogy ez az ember tette. Hát ennél ideálisabb főszereplője nem is lehetne tervemnek, örvendezett magában Annás. Éppen ezért sietni kell, s nem csak ezért, hanem azért is, mert a csöcselék kiszámíthatatlan, s még megkísérli kiszabadítani messiását. Így hát felemelte kezét, s miután csend lett, a következőket mondta:

- Arra kérem eminenciátokat, - s a két oldalról mellette, de azért tisztelettudó távolságra ülő két másik papra nézett, - hogy tartsunk egy kis szünetet, mert van itt valami, amit meg kell beszélnünk, - s intett a szolgájának, hogy amíg ők tanácskoznak, vezesse át Jესuát a másik helyiségbe.

Ezután elmesélte tervét a két másik főpapnak, akiket egy órán keresztül gyözködött, még végül saját ötletének ügye mellé tudott állítani. Most már csak megfelelő vádat kellett találni Jესuá elítéléséhez.

A nap még a horizont mögött volt nem sokkal, de még semmi használható, hitelesen bizonyítható vádat nem sikerült Jესuá ellen fordítani. Ezért Annás úgy döntött, hogy vigyék el Jესuát Kajafához. Annás tudta, hogy Kajafás kellőképpen csavaros eszű, és jellemtelenül kegyetlen, még rajta is túltesz. Ez a Szadduceus bizonyosan meg tudja semmisíteni vádlottját. Ahogy mondtam, az éjszaka még kellőképpen sötét volt ahhoz, hogy a fegyveres szolgák a foglyot átvigyék a másik főpap palotájába. Az idő alatt, ami alatt a Szanhedrin tagjai összegyűltek, Annás tájékoztatta tervéről Kajafást, aki biztosította őt támogatásáról, ezért úgy határoztak, hogy még mielőtt a Szanhedrin összeül, kihallgatják közösen Jესuát, így talán elérhetnek valamit. De ez a kihallgatás is eredménytelenül végződött. Egy óra telhetett el a sikertelen kihallgatás óta, mire a Szanhedrin teljes létszáma összegyűlt. Amikor a főtanács tagok is a teremben voltak, éjszaka fél négy volt. Kajafás helyet foglalt az Ő elnöki trónszékében. Az elnöki szék előtt katonák álltak egy dobogón. Az elnöktől balra és jobbra is bírák ültek, s még olyanok, akiknek szemében Jესuá szálka volt. A terem lassan megtelt a városka lakóival. Izgatott hangulat, morajlás feszítette a teret. Jესuát az elnöki pulpitus előtti székhez vezették. A szorongás izgalma a tetőfokára hágott, a köznép érezhetően Jესuát támogatta szimpátiájával. Jესuá kisimult, nyugodt arccal állt a szék mellett, s szemrebbenés nélkül, felemelt fejjel várt, hiszen teljesen bizonyos volt abban, hogy itt más ítélet nem születhet, csak amelyik őt a keresztfára küldi. Kis idő múlva, amikor a teremajtókat becsukták, Kajafás felemelte a kezét. Hirtelen csend lett. Ezt követően mélyen Jესuá szemébe nézett, s a tőle megszokott kimértséggel így szólt hozzá:

- Ha te vagy a megváltó, ahogy azt a nép állítja, azaz te vagy Isten fia, akkor hatalmadban áll, - itt megállt és ivott egy korty vizet az előtte lévő aranyozott

kupából, majd folytatta, - bármit megtenni, és mi ezt készséggel el is hisszük, s azonnal szabadon is engedünk. Sőt térdre borulunk bocsánatodért, ha ezt az állítást nekünk egy cselekedetteddel, amelyre az emberek nem képesek, mondjuk azzal, hogy az előttem lévő kupába víz helyett bort varázsolsz, bebizonyítod.

De Jésuá mintha nem hallotta volna, mit kér tőle a főpap, csak állt s meg sem mozdult. A hallgatóság soraiban várakozás teli csend feszült. Kajafás várt még egy rövid ideig, majd megismételte a kérést s már előre örvendezett Jésuá felsülésén, hiszen úgy gondolkodott, mint Annás. - Mivel isten nem létezik, így istennek fia sem lehet, s ha nincs fiú, akkor csak két lehetőség van. Az egyik, hogy Jésuá egy eretnek tanokat hirdető vallási fantasztá, tehát örült, és azért nem kár érte, vagy, hogy egy tudatosan bomlasztó egyházellenes istentagadó, tehát eretnek, s ez esetben kötelet érdemel. De legyen bármelyik, csodát tenni akkor sem képes. Alighogy végére ért gondolatainak, Jésuá felemelte a kezét s beszélni kezdett:

- Az én istenem, ha akarja vízből, földből, trágyából, napfényből és minden ahhoz való anyagból képes bort teremteni, hiszen az ő tudása és hatalma túlnyúlik e földi határokon. Ha Ő akarná, most ezt a kérést is teljesíthetném. De nem ezért vagyok itt, hanem azért, hogy önök engem halálra ítélhessenek. - A teremben döbbszent csend lapult. - Ezért fogattak el, és ezért állítottak, teljesen ártatlanul törvényszékük kész ítélettel idejövő bírái elé. S ennek az oka nem más, mint az, hogy az én tanaim, az én istenem olyan isten az önökével szemben, aki a nép lelkének nyugalmaát tartja a legfontosabb dolgaának s nem a kizsákmányolhatóságát. Az én istenem nem a templomok hideg homályaában lakozik, hanem az emberek s a természet lelkében, s teremtő erejében. Az én istenem nem vádol, és nem ítéel eleveneket és holtakat. Az én istenem nem tesz különbséget gazdag és szegény, nyomorék és egészséges, leány és fiú, férfi és nő között. Az én istenem szemében a megszülető nem eleve bűnös, akinek vezekelnie kell egész élete folyamán. És én nem azért vagyok itt, hogy az embereket megváltam fertelmes bűneiktől. Hanem azért, hogy felvilágosítsam őket arról, hogy mi az igaz s mi a hazugság. Hogy világosan lássák, amit az egyház ma hirdet, nem más, mint aljas hazugság, képmutatás, a népek kizsákmányolásának eszköze. Hogy önök, főpapok és főbbiek csak kihasználják őket, és uralkodnak felettük, ezt a célt szolgálja minden törvényük, de még a mózesi tízparancsolat is, hiszen Mózes sohasem létezett. Ezt is a zsidók találták ki, hogy uralmuk alá hajtsák az egyszerű tudatlan embereket. Mindenki tudja, hogy parancsolatait Ízisz istennő anyajogú társadalmának törvényei közül lopta ki a Mózes legendát kitaláló zsidók alattomos, az anyajogú társadalmakat elpusztító sátán szolgálk siserehada. S én azért vagyok útjában önöknek, mert láthatóvá teszem mindazt a csalást, amit maguk Isten nevében saját hatalmuk és jólétük érdekében elkövetnek a népek ellen. Önök senkihez sem tartoznak, mert azt hiszik, felsőbbrendűek a többi teremtménynél a földön, - Jésuá ismét felemelte a kezét, s így folytatta: - ami igaz is, mert önök egyedül a sátán beltenyészetéhez tartoznak, s azokhoz a föld többi népének semmi köze sincsen.

A hallgatóság dermedten állt, s a szó szoros értelmében földbe gyökerezett a lába. Miután Jészú befejezte beszédét, leengedte karját s arra várt, hogy a bírák azonnal elvitetik s kivégeztetik. Kajafás a beszéd őket szíven találó igazságtartalma miatt egy percig meg sem tudott szólalni, csak lángvörös, az indulattól feldagadt arcának verejtékét törölgette. A bírák halottságápadt arccal várakoztak, nem mertek Kajafás előtt véleményt nyilvánítani. Kajafást rosszul érintette Jészú igazságbeszéde, s éppen ezért várt, várt, hogy egy kicsit megnyugodjon s a vérnyomása is rendbe jöjjön. Tudta ugyanis, ha azonnal reagál, akkor elronthat valamit indulatossága miatt, s ezt nem akarta, inkább várt, ameddig megnyugszik. Miután úgy érezte, rendben van, s ismét ura önmagának, így szólt:

- Nem lenne helyes, ha egy embert csupán azért, mert más véleményen van, mint az egyház, elítélnénk. Mindazonáltal az egyházat ért rágalmakra meg kell adnunk a megfelelő választ. - Néhány másodperc hallgatás után, így folytatta:

- Javasolom a bírák tanácsának összeülését. Addig a vádlottat vigyék a szomszédos kis szobába.

Higgadt, nyugodt érzelemmentes stílusa annak köszönhető, hogy a bírák között a szadducesokon kívül farizeusok is voltak, s a köztük lezajlott háborúskodás sem volt mentes az ilyen és ehhez hasonló kifejezésektől, amit Jészú velük szembeni érveiben használt. Nem lett volna ildomos felszaggatni a múlt még érzékeny hegedéseit. Arról nem is beszélve, hogy a rómaiak előtt ezek a vádak nem nyomtak sokat a latba. Így hát nem maradt más hátra, mint csendben meghozatni az elmarasztaló ítéletet a Szanhedrin tagjaival. De még így sem volt biztos abban, hogy a rómaiak helyben hagyják a halálos ítéletet. A tanács meghányta-vetette Jészú minden szavát s úgy döntött, ezért nem ítélik halálra, hiszen nem cáfolható mindaz, amit mondott, ők pedig nem fogják szavait bizonyítani önmaguk ellen. Ezért hát cselhez folyamodnak. Miután Jészút ismét bevezették a terembe, csend lett. Kajafás felállt, majd mély teátralitással szólt Jészúhoz:

- Megparancsolom neked az élő istenre, hogy áruld el itt mindenki számára, te vagy-e az Isten egyetlen fia?

Erre a kérdésre Jészú csak annyit mondott:

- Te monád.

Kajafásnak sem kellett több, meg sem várta, hogy Jészú bővebben kifejtse, mit ért e kijelentés alatt, hanem harsányan szinte eszelős hévvel kiáltott fel:

- Bűnös, istenkáromlás vétségében!

Majd kisvártatva folytatta:

- Szükség van-e ennél helytállóbb bizonyítékra, kérdem én?

A választ a bírák kórusa visszhangozta. - BŰNÖS! BŰNÖS! Jészúra a főtanács egyhangú döntése alapján kivégzés várt. A Szanhedrin tehát kimondta, Jészú

méltó a halálra. A teremben összegyűlt tömeg nemtetszését a felcsattanó láрма mindennél ékebben bizonyította, s ha az éber Annás nem figyelmezteti Kajafást, hogy gyorsan vitesse el Jésuát, megtörténik, hogy a tömeg kiszabadítja a lelkébe fogadott vádlottat. De mire azok észbe kaptak volna, Jésuát ismét a palota pincéjének egyik cellaszobájába hurcolták. Jól tudták, hogy az ítélet nem jogerős, hiszen azt csak fényes nappal lehet a főtanács teljes ülésén szentesíteni. Ennek tudatában mégis úgy bántak Jésuával, mint azzal a latorral, aki megbecs-telenítette saját anyját. A nép végül eloszolt s a közöttük elvegyülő fizetett szószólók a végére teljesen megváltoztatták a közhangulatot. Olyannyira hatás-sal voltak az addig Jésuával szimpatizálókra, hogy maguk sem hittek a fülüknek, amikor a tanulatlan csőcselék egyszer csak skandálni kezdte:

- BŰNÖS! BŰNÖS! BŰNÖS!

A főpap udvarát maga a palota fogta körül, ezen a zárt területen a katonákon kívül a sokaságnak is át kellett haladnia, így amikor Jésuát átvitték egy másik cellába, az udvaron lévő szakadt és mocskos ruházatú csürhe megdobálta s szidalmazta őt.

- Még, hogy az isten fia. Csaló szélhámos, - mondogatták kórusban, amit a teremben kiabáló fizetett véleményalakítóktól hallottak. Jésuá látva és hallva mi történik körülötte, mélységes fájdalmat érzett lelkében, de ezt még könnyen elviselte volna, ami azonban sokkal nagyobb fájdalmat és csalódást okozott neki, az az volt, hogy tanítványai közül, akiket véreiként szeretett, többen is elárulták, s ez már könnyeket csalt a szemébe. Az éjszaka nyirkos és hideg volt, ezért a kastély udvarán tüzeket gyújtottak s Júdás is azok között volt, akik e tüzeknél próbáltak egy kicsit felmelegedni. De arra vigyázott, hogy fel ne ismerjék őt, mint Jésuá egykori tanítványát. Úgy érezte, eddig sikerül neki s ez kissé felbátorította, fesztelenebbé tette. Amikor azonban a máglyára dobált száraz fa ismét lángot fogott s hirtelen fellobbant, Júdás arcát nappali fényben világította meg. Kajafás egyik szolgálólánya e fényben felismerte Júdást, odalépett hozzá és megszólította.

- Te is a galileabeli Jésuával valál?

Júdás összerezzen, nem számított arra, hogy valaki felismerheti. Az indiszkrét kérdés fesztelen és kellőképpen hangos volt ahhoz, hogy a tűz mellett toporgó emberek figyelmét fel ne keltse. Azonnal felé fordultak, Júdás a lelepleződés zavarában csak annyit mondott.

- Összekeversz valakivel, te lány, én nem ismerem Jésuát, s nem is értem, miért tőlem kérded ezt!

A szolgálólány azonban makacsnak bizonyult, s annyit mondott:

- De te vagy Júdás, tudom. Máris megtagadod, azt kinek eddig a bizalmát élvezted, s akit követtél oly sok viszontagságon keresztül?

Júdás nem válaszolt, úgy tett, mintha meg se hallotta volna a szolgálólány korholását. Rettegett attól, hogy a többiek előtt megszégyenülhet. De azért a lelke mélyén rettenetesen bántotta, ahogy Jésuával bántak. A sokaság egy pillanatig figyelt csak rá, s miután állította, hogy nem ismeri közelebből Jésuát, hát elfordultak tőle és mindenki a maga apró-cseprő dolgával foglalkozott tovább. A szolgálólány is eltűnt mellőle. A tűz kezdett alábbhagyni, az udvaron még mindig sokan voltak s a kórus hullámokban ugyan, de fel-feltámadt s szidalmazta Jésuát. Júdást egyre jobban gyötörte a lelkiismeret furdalás, úgy érezte, nem igazságos az, ahogy Jésuát szidalmazták olyanok, akik nem is ismerték közről őt. Ki-kifakadt tehetetlen dühében, s ezzel ismét magára vonta a sokaság figyelmét. Azok őt is megvádolták. Júdás ismét letagadta kapcsolatát, de most meg is esküdött hamis igazára. A lángok még lobogtak az udvaron, de a hajnal közel volt már, a baromfiudvar kakasa is ezt jelezte. Júdás nem érezte jól magát, s figyelme is lanyhult. A tűz körül toporgók még mindig vártak valamire, de hogy mire, ők maguk sem tudták. Júdás megszédült s ezért megtántorodott, s hogy el ne essen, hirtelen, reflexszerűen belekapaszkodott a mellette álló tagbaszakadt férfiba s majdnem a máglyára estek. Szerencsére amaz stabilabb lábakon állt, mint ő, s így felfogta az esés lendületét, de azért megjegyezte:

- Már megint a galileabeli! Le sem tagadhatnád!

Júdás éktelen haragra gerjedt, s hogy ne piszkálják többé hangosan, hogy mindenki meghallja megesküdött a mindenhatóra, hogy nem ismeri a vádlottat. Azok ügyet sem vetettek rá. Az udvar kakasa ismét hallatta hangját.

Ekkor Júdásnak eszébe jutottak Jésuá szavai:

- „Mielőtt a kakas kétszer szólana, háromszor tagadsz meg engem”! - Jésuát éppen akkor vezették vissza a tárgyalóterem felőli oldalra, s útközben találkozott tekintetük. Mestere tekintetéből mélységes megvetés s valami elnéző szájalom, amit ki lehetett olvasni. Júdás nem sokáig bírta e szemkontaktust s lesütötte tekintetét, de erőt vett magán s újra Mesterére nézett, éppen rosszkor, mert csak annyit láthatott, hogy az egyik római arcul csapja Jésuát s az lekötözött kézzel még csak védeni se tudja arcát. Júdás elviselhetetlen dühöt érzett, s neki akart rontani a katonának, de hátulról egy kéz megfogta, s a fülébe súgott:

- Ne olyan hevesen, mert még te is mellé kerülhetsz.

Az előbbi tagbaszakadt idősebb férfi volt az, aki tántorodottságát is felfogva visszarántotta a tűzből. Júdás ahelyett, hogy megköszönte volna, hogy megmentették a biztos haláltól, dühösen ellökte megmentőjét s iszonyatos lelki állapotban kirohant a bírósági házból. Lelkiismerete üzte, hajtotta, maga sem tudta hova, csak előre felé, mindig amerre az út megnyílt előtte. Mikor megállt és körül nézett úgy találta, hogy a Gecsemáni kertben van. A csak pár órája ott lejátszódott esemény élővé elevenedett háborgó elméjében. Emlékmozaikjai hirtelen megelevenedtek s lepergett előtte minden, ami pár órája még visszafordítható lett volna, mostanra viszont már a múlt, s mint ilyen, megváltoz-

tathatatlaná vált. Ez végtelenné, parttalanná tette élete keserves agonizálását. Júdás a földre vetette magát s öngyilkos gondolatok cikáztak agyának tekervényeiben. A nap már teljes pompájában járta égi táncát, mikor a Szanhedrin tagjai ismét elfoglalták helyüket, s Jésuát is bevezették a tárgyalóba. Jésuá kijelentését most a bírák, élükön Kajafással, vádként használták fel ellene. Azonban ez kevés volt az azonnali elítéléshez, mert az éjszakai kihallgatáson nem volt jelen mindenki, aki ehhez kellett volna. Így a vád nem teljes elfogadottságú, s a római törvényszék előtt nem állna meg, súlyosságára való tekintettel. De ha Jésuá megismételné mindazt, amit az előző alkalommal mondott, minden akadály elhárulna az ítélet véglegesítése elől. Politikai szempontból a lázadás tényállásának bizonyítása esélyt nyújthatna céljaik elérésének megvalósításához. Tehát Kajafás ismételten feltette a kérdést:

- Te vagy tehát az Isten fia?

Jésuá pedig így válaszolt nekik:

- Ti mondjátok, hogy én vagyok!

Kajafás végignézett a bírák most már kiegészült, teljes létszámban megjelent grémiumán, s így kiáltott fel:

- Mi szükségünk van még bizonyásra? Hiszen magunk hallottuk az ő szájából!

Most már a zsidó bírák egybehangzó ítélete szerint is érdemes a halálra. Semmi más nem volt hátra, minthogy a rómaiak is aláírják az ítéletet, s így azt tehetnek Jésuával, amit akarnak. A bírák kihirdették az ítéletet. A teremben tolongó emberek hirtelen megvadultak és fékevesztett ordítózásba kezdtek. Jésuá közelébe akartak férközni minden áron, hogy meglincselhessék, csak a római katonáknak köszönhetően menekülhetett meg az azonnali halálra veréstől. A teremben lévő pogány vallású emberek haragra gerjedtek, mert szerintük olyan valakit ítélték el a zsidók, akire semmilyen bűnt nem tudtak rábizonyítani. Evvel a rómaiak is egyetértettek, s tisztjeikkel ki is jelentették, hogy a zsidók Jésuá elítélésével megsértették a római hatalmat, de még saját törvényeikkel is ellentétes az a tény, hogy a vádlottat saját vallomása alapján ítélik halálra. A római tisztok beavatkozása az ügybe lecsillapította a kedélyeket, szusszanásnyi pihenőt biztosítva az eljárások között. - Megállapítható, mint már oly sok esetben, hogy a zsidó bírák és főpapok ezen eljárás kapcsán sem tanúsítottak megbánást, sem semmilyen szánalmat, vagy könyörületességet. Sem szégyent nem mutattak azért, amit Jésuá ellen elkövettek. Ami persze Annás és Kajafás terveinek ismerete nélkül érthetetlen volt. Ezek a zsidók céljaik elérésének érdekében a történelem folyamán mindig megfélemliztek hivatali és emberi méltóságukról. Ahol csak tehettek, jogtalanságokat követtek el azért, hogy lerövidíthessék az időt, ami elválasztotta őket önző, és az emberiséggel szemben mindig aljas céljaik elérésének érdekében.

Mint általában mindig, most is a zsidó papság akarata szerint történt minden.

Jésuát Pilátus palotájának udvarára szállították. Annás és Kajafás ez idő alatt parancsot adott az őt hűen szolgáló katonáknak, hogy keressék meg Jésuá tanítványait és vezessék kastélyába. Ők pedig eközben Pilátushoz siettek, hogy még mielőtt a következő kihallgatás elkezdődik, némi belátásra bírják a helytartót, de a helytartó palotájába ők ketten nem akartak belépni, mert törvényük szerint ezzel tisztátalanná tették volna magukat, s így nem vehettek volna részt a húsvéti ünnepen. Így hát megvárták, míg a foglyot az udvarba vezetik, s vele együtt a Szanhedrin többi tagját is beküldték Pilátushoz azzal, hogy ítéletüket hagyja jóvá és végeztesse ki Jésuát. Az udvart a katonákon s Jésuán kívül az arctalan tömeg töltötte meg, s e tömegben ott volt Júdas is, akit a lelkiismeret nem hagyott nyugodni, s aki arra számított, hogy lehetősége lesz majd bűnét jóvátenni. Quintus Pontius Pilátus, Judea ötödik helytartója volt, akit Tiberius császár küldött Palesztinába. Rezidenciája Caesarea Maritimában volt, mielőtt Judaea kellős közepén fekvő Jeruzsálemben került. A nap már elhagyta delelőjét s megkezdte lejtmenetét nyugat felé. Az árnyékok járással ellentétesek lettek. Pilátus délutáni pihenőjét tartotta, amikor értesítették a fogoly megérkezéséről. Így hát kénytelen-kelletlen felkelt, s felvette krétafehér tógáját, melynek széleit világosbarna csíkkal szegték be.

- Ó istenem! - szörnyülködött magában, amikor szétnézett a kastély udvarán, s meglátta a lent tolongó tömeget.

Úgy döntött, nem fog sok időt pazarolni erre az ügyre. Jésuát a tornácra kísérték a márvány trónus elé, ahol Pilátus helyet foglalt. Szigorú határozottsággal végigmérte a vádlottat, majd szólt az őrnök, hogy szabadítsák meg a foglyot köteleitől, amivel kezeit hátra kötözték. Már hallott erről az emberről, s annyit maga is tudott, hogy a zsidók nagyon szeretnék, ha elítélné, ha bűnösnek találná s kivégeztetné. Miután jól megnézte magának Jésuát, tekintetét a vádlókra vetette, de zsidót, egyet sem látott köztük. Azok ott toporogtak a kastély bejárata előtt. Alakoskodó, gyilkos ösztönű latrok ezek mind, azt hiszik, ha kívül maradnak, kevésbé lesznek tisztátalanok! Utálok az ilyen népséget, gondolta magában, majd ismét Jésuára nézett, de semmi kivetnivalót nem talált benne. Arcát meggyötörtnek látta ugyan, de ugyanakkor megnyerő benyomást is tett rá. Felállt trónszékéről s intett, hogy jöjjenek közelebb a Szanhedrin tagjai. Majd megkérdezte őket:

- Ki ez az ember, miért hoztátok hozzám, s mik a vádak ellene?

A vádlók egy pillanatra megzavarodtak Pilátus határozottságától, hisz tisztában voltak vele, hogy nem lesz könnyű ezekre a kérdésekre érdemben válaszolni. Ezért csak rövid kimértséggel feleltek:

- Ez, helytartó, csaló és názáreti Jésuának hívják.

Pilátus ismét megkérdezte:

- Micsoda vádat hoztok fel ez ellen az ember ellen?

A papok válasz helyett mélységes felháborodást színlelve zajongani kezdtek.

- Ha nem lenne bűnös fertelme, nem hozattuk volna eléd! - harsogták, s kezükkel hadonászva próbáltak nagyobb hangsúlyt adni akaratuknak. A papok arra számítottak, hogy a Szanhedrin tagjainak felháborodása, s a szerintük labilis akaratú, az ügy tekintetében bizonytalan helytartó, majd minden ceremónia nélkül, már csak azért is, hogy minél előbb szabaduljon e kínos esettől, beleegyeznek a már meghozott halálos ítéletbe. Valóban, Pilátusnak mielőtt a tornácra lépett volna, az ügytől való minél előbbi szabadulás volt a titkolt célja. Annál is inkább, mert szemében egy fogoly élete nem sokat ért, s csak a drága idejét rabolta. Azt gondolta ugyanis, s némileg talán joggal, hogy ezek a tudatlan, szinte állati primitívségű, többnyire ösztönlények, ha nem kiképzett katonák, akkor csak igavonó barom helyett használhatóak. De mivel megbízhatatlanok, s a legtöbbje gonosz is, nem sokat számít, ha elpusztul közülük bármelyik is, hisz van még belőlük éppen elég, s számára csak gondot okoznak. A papok tehát joggal reménykedtek az ítélet végrehajtásának zökkenőmentességében, sőt el is várták azt nagy nemzeti ünnepük alkalmából. Pilátus azonban, miután alaposan szemügyre vette Jésuát, semmi beazonosíthatót nem talált rajta a csöcseléssel. Ennek az embernek az arca szokatlanul arányos vonású volt, tiszta tekintete értelmes emberi külsőt mutatott, ez azonnal feltűnt neki. E jegyek alapján az elítélő döntést nem hozta meg. Ezen kívül visszatartotta az a sok elismerő hír is, amit a fogolyról hallani lehetett. Tehát úgy határozott, meghallgatja a vádakat, s ha bizonyítani tudják igazságtartalmukat, akkor majd döntené fog. Annás és Kajafás látva Pilátus viselkedését, s tudva vádjaik bizonyíthatóságának gyengeségeit, na meg azt, hogy őket, zsidó papokat Pilátus nem igazán szereti, biztosra vették, hogy nem fog akaratuknak tetsző ítéletet hozni, ezért parancsot adtak alattvalóiknak, hogy keltsenek Pilátus elleni hangulatot a csöcselék között. Amit azok némi beígért ellenszolgáltatás fejében lelkesen meg is tettek. Azt a hamis beszédet terjesztették, suttogták mindenki fülébe, hogy Jésuá egyenlővé akarja tenni mindannyiukat, s vagyonaikat is így osztaná el. Mindezt az ő istene nevében, egyedüli jogosultként egyszemélyi döntése alapján hajtánák végre. Elvenne azoktól, akik munkájuk révén többet tudtak összegyűjteni maguknak s mindezt szétosztaná a szegényebbek között. Mondani sem kell, hogy a primitív s kellőképpen önző, de még a szorgalmasan dolgozó, becsületes embereket is felháborította ez a gondolat, s nem tellett bele sok idő, az udvar népe felbolydult s zajongani, lármázni kezdett. A szószólók bekiabálásait leutánozva szidni kezdte Jésuát. Pilátus is figyelte a tömeg nyugtalankodására, s megpróbálta csendre inteni őket. Miután ez nem sikeredett valami jól, elrendelte, hogy a kihallgatást a palota tárgyalójában folytassák. Tudta ugyanis, hogy a zsidók mindent elkövetnek annak érdekében, hogy akaratukat megszilárdítsák a tömegben is. Miután átmentek a tárgyalóterembe, s a vádlottat is bevezették, s persze a demokrácia felfogás értelmében a nyilvánosságnak is helyet adtak, csak így már sokkal kevesebben tudtak részt venni a helyiség térszűke miatt, amitől azt remélte Pilátus, hogy az eljárás csendben, minden rendbontás nélkül megtartható. De

Annás és Kajafás emberei voltak az elsők, akik betolakodtak a tárgyalóterembe, s csak arra a pillanatra vártak, hogy mikor nyilváníthatnak véleményt Jészú ellen, akárcsak az udvaron, a tárgyalóban is szították a hangulatot. Pilátus felfemelte a kezét, csendet parancsolt, még Kajafás s Annás emberei is elhallgattak. Miután csend lett a teremben, Pilátus megkérdezte a zsidókat, akik az ügy érdekében feladták elveiket és benyomultak a terembe, és Pilátus kérésére a pulpitus mögött foglaltak helyet.

- Ha jogos előzően meghozott ítéletek, miért kellett a foglyot elhozni Júdeába, hogy én mondjak ítéletet felette?

Kajafás felállt, s a helytartó felé fordult, sértettségét nem takargatva, s fennhangon, szinte kiabálva azt válaszolta:

- Te is jól tudod. A Szanhedrin által hozott ítéletet csak te hagyhatod jóvá a római törvények szerint.

- Mi a ti ítéletek? - kérdezte Pilátus, noha persze tudta. De ha nem tudta volna is, kitalálta volna, hiszen ismerte a zsidó egyházvezetés hatalom s vagyoniétségét, kapzsiságát és kegyetlenségét. A választ Annás adta meg a Szanhedrin nevében:

- Halál!

A tömegben elvegyülő zsidó bérencek, éljen a tanács bölcs vezetése, s halál a csalóra kiáltásokkal próbálták a közhangulatot befolyásolni. Miután ismét elcsendesedett a csöcselék, Kajafás hozzátette:

- Jészú bűnös s megérdemli, hogy végrehajtsák rajta az ítéletet. Ők, mármint a Szanhedrin tagjai, vállalnak minden felelősséget az ítélettel kapcsolatosan.

- Nem! - csattant fel Pilátus, aki amúgy nem tartozott a megvesztegethetetlen vezérek közé. Azonban nem akart a halálba küldeni egy embert anélkül, hogy ő meg ne győződött volna bűnösségéről. A zsidó egyházfők látva Pilátus ellenállását, elhatározták, hogy nem hagyják a dolgot annyiban, de jól tudták, nem szabad kiderülnie a vallási indítéknak. Tehát olyan vádakot kell megfogalmazniuk, amelyek Jészút a törvényes rend elleni lázadónak állítja be, s politikai bűnözőként ítélni halálra. Ezért a jó előre kitanított tanúkat hívták segítségül, akik bizonyították, hogy Jézus az adófizetés megtagadására buzdította az őt meghallgatókat, s arra, hogy a rómaiak, akárcsak az egyház, kizsákmányolja őket, s ezért meg kell döntenie hatalmukat. Miután a hamis tanúk elhagyták a termet, Pilátus a vádlottra nézett, s magában elmosolyodott - ettől a jámbor kinézetű vékonyka embertől kellene félni a hatalmas római birodalmat, nevetséges, hiszen ez egy csirkét sem tudna elpusztítani. Pilátus nem adott hitelt a tanúk szavainak. Jól tudta, ezek csak pénzért tanúskodtak, s semmivel sem különbek bérlőiknél. Világosan látta, hogy ez az egész cirkusz a zsidók érdekében megrendezett színjáték, melynek célja a zsidó egyházi hatalmasságoknak nem tetsző Jészú megsemmisítése volt. Ezért odafordult Jészúhoz és azt kérdezte tőle:

- Te vagy-e a zsidók királya?

Jésuá egész idáig szemrebbenés nélkül, nyugodt kisimult arccal hallgatta az ellene felhozott igaztalan vádakat, most azonban, mint aki mély álomból ébred, csak annyit mondott:

- Te mondod.

S mikor e mondat elhagyta száját, már tudta, hogy a főpapok beismerésnek fogják beállítani szavait. Így is történt. Annás Kajafásra nézett s ebből ő már tudta, mit kell tennie. Alighogy elhangzott a válasznak szánt félreérthetetlen mondat, Kajafás felugrott székéből s felemelt kézzel, indulatát nem leplezve, de azért Pilátustól tartva, kissé tompított hangon, a Szanhedrin tagjainak megerősítő beszólásaitól biztatva, Pilátushoz fordulva teljes arcszélességgel kijelentette:

- Mi ez, ha nem beismerése az istenkáromlásnak? Ezért helytartó, nem lehet más az ítélet, mint amit már a tanács is meghozott.

Miközben mindezt elmondta, a csőcselék között elvegyülő zsidó bérencek a bűnös, bűnös, halált rá kiabálással csatlakoztak a papok és főemberek alkotta kórushoz, amihez a tudatlan tömegből is egyre többen csatlakoztak. Pillanatok alatt a kezdeti zajongás nyugalmat felkavaró lármává terebélyesedett, sőt nyugodtan kijelenthetem, hogy ez a láрма fülsiketítő volt. Pilátusnak fel kellett emelnie a szavát ahhoz, hogy többszöri felszólításra végre ismét folytatódhasson a kihallgatás. Mivel világosan látta Pilátus, hogy Jésuá válasza nem felelt a vádló szándékára, megkérdezte:

- Semmit nem felelsz? Íme, mennyi tanúbizonyságot szólnak ellened!

Jésuá pedig semmit sem felele. Jésuá magatartása Pilátusnak is szokatlan volt, ezért megparancsolta a teremben lévőknek, s azért is, mert fülledt s bűdös volt a sok ember gátlástalansága miatt, hogy ismét menjenek ki az udvarra, ott folytatja a kihallgatást. Miközben a csőcselék kifarolt az udvarra, s a főpapok s a Szanhedrin tagjai is kimentek, Pilátus azt remélte, hogy ha egyedül marad Jésuával, megtudja tőle, mi az oka hallgatásának, s így könnyebben kimentheti a zsidó gyilkosok kezéből. Mert semmi kedve nem volt az általa is gyűlölt, de befolyásos főpapok akaratának eleget tenni. Miközben Jésuát maga vezette ki a verandára, ismét megkérdezte tőle, de most már bizalmaskodó hangnemre váltva: - Te vagy a zsidók királya?

Jésuá nem felelt rögtön Pilátus kérdésére, melynek hangneméből megérezte a kérdező őszinte segítőkész akaratát. S hogy időt hagyjon neki saját vélemény kialakítására, hallgatott még egy kis ideig. De azt is tudta, ha nem felel, azzal magára haragítja bíróját, s akkor nem menekül meg a zsidók ítéletének beteljesülésétől. Ezért kisvártatva, mikor már Pilátus türelme fogytán volt, kérdéssel válaszolt:

- Magadtól mondod-e te ezt, vagy mások beszéltek neked énfelőlem?

Pilátus csak röviden felelt Jésuá kérdésére:

- Avagy zsidó vagyok-e én? A te néped és a papi fejedelmek adtak téged az én kezembe. Mit cselekedtél?

Jésuá úgy döntött, feltárja cselekedetei okát, s mesélni kezdett:

- Helytartó, amikor még az emberek saját meggyőződésből természetes vallásúak voltak, amikor még isteneikből senki nem akart magának tőkét kovácsolni, akkor az én istenem minden nap, minden órában együtt volt népével s összetartotta annak lelkiségét. Mindenki boldog családban s boldog hazában élhette az életét. Nem voltak mindent elpusztító háborúk, nem voltak igazságtalan vagyoni különbségek a családok között. Nem volt ok a haragoskodásra. Vezetőit maga a nép emelte pajzsára, s akit pajzsára emelt, királyává tett, annak engedelmességet fogadott, és fordítva. A választott király feladata volt nemzete védelmén és vezetésén kívül annak gyarapítása. Ezért olykor háborúzni is kellett, de csak végső szükségben s csak a védelem szükségéből. Népem saját szokásainak megfelelően élte életét, idegen befolyás nélkül. Ha kellett, áldozatot mutatott be istenének, a természetarcúnak, a mindenségteremtőszellem és humánus birtokosának, aki jelen volt mindennapi imáiban, munkájában, táncaiban, énekeiben, művészeteiben, sportjaiban, egyszóval mindenben. Ez a közös Isten képes volt megvédeni, egyben tartani népemet hosszú időn át. Egészen addig, ameddig a zsidók befolyást nem szereztek, s ez által bomlasztani nem kezdték azt, választott királyainkon keresztül, akiket pénzzel zsarolva vettek rá a hazaárulásra. Mert mióta a pénzt kitalálták, megváltozott a tisztesség fogalma és viszonya. Mivel a zsidók megkaparintották a pénzek feletti elosztás jogát, megváltoztatták a világ képét, s benne saját szerepüket is, mert kapzsiságuk határtalan. Olyannyira, hogy az emberek hitét és hiszékenységét is aranyra akarták váltani. Ezért időt és energiát nem kímélve beférkőztek vallásaikba és azt elsajátítva, gyülekezeteik vezetőivé váltak. Így módjukban állt lassú, de kitartó munkával az emberek hitét is saját igényeikhez, s a hívők fegyelmezésének eszközévé tenni. Kihasználva a népek gyanútlanágát a maguk számára monopolizálták azt erőszakos térítéseikkel. Templomokat építettek velük, s eleinte apró adományaikkal Isten nevében tett ígéreteikkel becsalogatták a megtévesztetteket, s amikor már függőségi helyzetbe hozták őket, zsarolni kezdték saját hitükkel, prédikációikon keresztül. Erre egy egész vallást építettek fel, de ez nagyon hosszú történet, s nekem nincs időm erről meggyőzni téged. A lényeg, hogy az én hitem egy szabad ország szabad világából való. Én sohasem törekedtem semmilyen trón megszerzésére, mert sosem akartam más lenni, mint aki vagyok, szabad ember. Az én országomban nem a zsidók voltak az urak, s amit hirdettem, amiért elfogtak az ezeknek nyíltszíni megvallása és oktatása volt. Az én hazám nem ez a föld, de az a Kárpátokon innen és túl, s ez való igaz. - Miután mindezt elmondta Jésuá, kiértek a verandára. Poncius figyelmesen hallgatta a vádlott beszédét, de csak annyit értett meg belőle, hogy Jésuá minden rosszért a zsidókat kárhoztatja, s ezzel többé-kevésbé, de egyetértett. S még annyit, hogy

az, az Isten, akit magáénak vall, az nem azonos a zsidók istenével. A zsidóknak ezért van útjában. Ez az ember nem innen való, de ha mégis, egy egészen más kultúrának a kiszakadása, s e kiszakadásnak igazsága erősebb gyökerű és őszintébb az emberek lelkében, s szívében, mint a zsidók vallásdiktatúrája, ami emiatt nem csoda, hogy válságban van. Magában még meg is kedvelte ezt a szakadozott, elkoszolódt ruházatú embert. Szerette volna jobban megismerni az ő igazságát s történetét, ezért megkérdezte Jésuától:

- Micsoda az igazság?

De a választ már nem várhatta meg, mert a papok figyelmeztették az idő múlására, s a döntés meghozatalára. Pilátus a tornác márvány trónusára ült s a foglyot kísérő katonák ismét közrefogták Jésuát, miközben a kellőképpen felhergelt csöcselék, a bűnös, bűnös szavakat skandálta, mint valami papagáj, akinek csak ezt az egy szót tanították be. De Pilátust nem tudták befolyásolni döntésében. Felemelkedett márványtrónján lévő aranyszegélyű ülőpárnájáról s kezét a magasba emelve intett, hogy csend legyen. A palota udvarán a csöcselék hirtelen elhallgatott. Poncius Pilátus felállt s csak annyit mondott: - Én nem találok benne semmi bűnt! - Amikor a zsidó főpapok meghallották e szavakat, féktelen haragra gerjedtek, s torkuk szakadtából szidalmazni kezdték a helytartót. Megfenyegették, hogy kormányzati tevékenységét elítélő bírálóban fedni fogják a császár előtt, mert elnézte, hogy ez az ember aki „A népet felzendíti, tanítván az egész Júdeában, elkezdve Galileától mind idáig.” S ezzel a lázítás tényét kimeríti, s ezért nem igazság ez az ítélet. Pilátus tudta, hogy a zsidók gyűlöletből, és igaztalanul vádolták. De azt is tudta, mi a kötelessége. A lelkiismerete, igazságérzete azt kívánja, hogy Jésuát engedjék szabadon, méghozzá azonnal. De mégsem tette meg, mert félt a felhergelt ostoba csöcselék haragjától, s a szabadon bocsátást esetlegesen követő zendüléstől. Gondolkodni kezdett, mitévő legyen, hogy ő magának ne kelljen felelősséget, és az ezzel járó lelki megpróbáltatást elszenvednie, s akkor eszébe jutott, hogy Jésuá Galileából való, s már meg is volt a mosom kezeim akció terve. A terv egyszerű volt. Mindössze abból állt, hogy az ítélelhozatalt elhárítandó átküldi Jésuát Heródeshez, aki két napja Jeruzsálemben tartózkodik. Így talán ki tudja engesztelni, meg tudja szüntetni a kettőjük között fennálló ostoba nézetkülönbségből eredő feszültséget. Júdás, amikor Pilátus kijelentette, hogy Jésuá nem bűnös, kissé megnyugodott, s követte Mesterét, azzal a szándékkal, hogy amint módja nyílik, segítségére siet majd. Ezzel próbálta megnyugtatni nyüzszítő lelkiismeretét. Jésuát a katonák Heródes palotájába vonszolták. Amikor megérkeztek foglyukkal a palota udvarára, Heródes pedig Jésuát látván igen megörüle, mert sok időtől fogva kívánta őt látni, mivelhogy sokat hallott felőle és reménylő, hogy majd valami csodát lát, melyet ő tesz. Heródes volt, akinek lelkén Keresztelő János vére száradt. Heródes először Jésuáról azt hitte, hogy ő János, aki azért támadt fel s jött el hozzá, hogy múltbéli tetteért bosszút álljon. Akkor ezt mondta: Akinek én fejét vétetem, az a János ez, ő támadt fel a halálból? Ez ama Keresztelő János? Ő

támadt fel a halálból és azért működnek benne az erők? De Heródes félelmét legyőzte kíváncsiságának ereje, s az is munkált benne, hogy jóvátegye a múlt baklövését, azt remélve, hogy Jésua felmentésével jóváteheti a múlt bűnét, s kitörölheti a véres fej emlékét örökre. Jésuát azonban nem csak Júdas követte, hanem egy kisebb seregnek is beillő csapattest papokkal és a vénekkel az élen, s a csöcselék is. E kisebb tömeg szokásához, s a zsidó elvárásnak megfelelően zsibongott, szidta és kárhoztatta a foglyot. Heródes nem szenvedhette e tudatlan koszos népség önkifejeződését s rájuk parancsolt, hogy maradjanak csendben. Miután a tömeg elcsendesedett, parancsot adott a fogoly köteleinek eltávolítására. Majd fennhangon megróttá Jésuá vádlóit a fogollyal szemben tanúsított durva bánásmódjukért. Ezután Jésuához fordult s mélyen a szemébe nézett, s akárcsak Pilátus, arra a véleményre jutott, hogy ez az ember a zsidó egyházi méltóságok hazug vádjainak szenvedő alanya, s hogy merő féltékenységből s irigységből akarják elpusztítani. Heródes, hogy Jésuát mentse, számtalan lehetőséget adott neki kérdéseivel arra, hogy megvédhesse magát, s ne kelljen a halálos ítéletet jóváhagynia. De mivel Jésuá Heródes számára teljesen érthetetlen módon egyszer sem felelt, kezdte elveszíteni türelmét, s így szólt a vádlotthoz:

- Azt beszélnek az emberek, hogy meg tudod gyógyítani a betegeket s a vakokat látóvá, a sántítókat egyenes járásúvá tudod tenni, igaz ez?

Jésuá tudta, mit várnak el tőle a papok s a király is. De azt is tudta, hogy ez az egész gyógyítási hisztéria egy félreértés, mert ugyan ő valóban meg tudta gyógyítani az emberek lelkét, de testi hibáikat nem. Hiszen az ő istenétől kapott ereje csakis hitbéli volt, ami valóban csodákra képes, de csak akkor, ha egy népesség, nemzet együttes erejeként működhet. Hiszen ezen fáradozott idáig, s ez az, ami veszélyt jelentett a zsidók világhódító törekvéseire, s most ezt kéri tőle számon ez az ember? Nem, ezek nem értenek semmit abból, amit Ő képvisel. Hiába Heródes jóindulatú segítségnyújtási szándéka, ezzel a kéréssel csak árt neki. Ezért a leghelyesebb, ha nem reagál a felszólításra. Heródes nem tágított, ismételten azt kérte Jésuától, tegyen csodát.

Ezért azt mondta:

- Ha nem is másokért, tedd meg saját magadért. Legalább egy jellel biztass minket.

Jésuá tudta, ha valóban tudna ilyet tenni, az a biztos halált jelentené számára, hiszen azzal a zsidó egyház hitelét ásná alá egy pillanat alatt. Azt is tudta, hogy megtenné, már csak azért is, hogy ez beteljesülhessen, de sajnos nincs neki s tudomása szerint senkinek az ő istenén kívül erre képessége. Ezért hát vállalnia kellett a kérés megtagadásának következményeit. Heródes látva Jésuá mozdulatlanságát, felajánlotta neki, ha csodát tesz, azonnal szabadon engedi. A zsidó főpapok, Annás és Kajafás is megéreztek, hogy ügyük jobbra fordul, hiszen a nép által Jésuára aggatott képességek misztikuma, annak valótlansága fogja megölni e rájuk, hatalmukra oly veszélyes természetes őshitét terjesztő prófécia-

nust. Az eddig csendben figyelő csőcselék követelni kezdte a csodát. Mindenki össze-vissza kiabált s gúnyos megjegyzésekkel illette Jésuát, látva tehetetlenségét. Júdás reményei kezdtek szertefoszlani, s ismét eluralkodott rajta a lelkiismeret furdalás idegeket szaggató, tébolyító, torokszorító hatalma. Heródessel ellentétben, akinek eltűnt iménti félelme, mit Keresztelő János lefejezése kapcsán érzett. Ahogy azt sejteni lehetett, Heródest felbosszantotta Jésúa hallgatása s megfenyegette őt, hogy hatalmában áll elengedni, vagy a keresztfára küldeni, ami ezekben az időkben szokásos kivégzési mód volt. Jésúa hallotta ugyan e szavakat, de azt is tudta, emberi tartását csakis a hallgatással tarthatja meg. Ezért hát úgy tett, mint aki süket s néma is. Annás és Kajafás lélegzet visszafojtva figyelték e passzív eseményeket. Júdást a kétségbeesés kínjai gyötörték. Heródes éktelen haragra gerjedt, látván, hogy Jésúa még csak szóra, válaszra sem méltatja. Ezt királyi gőgje nem viselhette el. Hirtelen felugrott trónszékéből és a csőcselék előtt kijelentette, haragtól eltorzult arccal:

- Ez az ember valóban csaló!

Azután Jésúához fordult:

- Utoljára kérdem, ha nem adod jelét igazad bizonyításának, akkor kénytelen leszek téged átadni a katonáknak s a népnek. Ők talán szóra tudnak bírni, ha már engem nem tartottál rá méltónak. Ha valóban csaló vagy, akkor megérdemled a halált. Ha azonban valóban az vagy, akinek a nép kikiáltott, akkor mentsd meg magadat te egy csodatétellel.

Annás és Kajafás megfélemedkezve magukról e szavak hallatára Jésúa mellett termettek s megragadták annak karjait, miközben a király bölcsességét dicsérték fennhangon. Júdás látva e végzetes eseményeket, nem bírta elviselni a lelki nyomást s utolsó kétségbeesésében odarohant, szétlökve az eddig őt elrejtő tömeget, s Kajafás kezébe kapaszkodva térdre esett, könyörgőre fogva a dolgot:

- Főpap, nem Jésúa a bűnös, hanem én. Én árultam el olyan indokokkal, amit ő soha el nem követett, azért a harminc ezüstpénzért. Itt van, nem kell ilyen áron - s a zsebéből elővette azt a harminc ezüst szeszterciust, ami az árulás ára volt, s odadobta a főpapok lába elé.

De azok rá sem hederítettek, csak arrébb lökték, mint egy kutyát. Júdás, miután a zsidók ellökték, Jésúa lábaihoz vetette magát s könyörögve kérlelte, bocsássa meg az ő bűneit. Azt, hogy aljas módon a pénz bűvöletétől elcsábulva elárulta őt s szent ügyüket. Jésúa lenézett a lábainál fetregő Júdásra s csak annyit mondott: - Menj, hisz te sem vagy különb a sátán cinkosánál!

Júdás könyörgése nem talált megértő fülekre, s ez elviselhetetlen fájdalmát a végsőkéig fokozta, hatására úgy nyüsztett Jésua lábainál, hogy azt a papok is megsokallták s intettek, hogy vigyék el onnan. Többen a csőcselék közül megragadták Júdás ruháját s kiráncigálták az udvarra, s ott felállították, megvető pillantásokat vetve rá, s a kijárat felé lökdözték. Júdás elviselhetetlen szége-

nében kirohant a palota kapuján s a városka utcáin bolyongott öntudatlanul. Miután Heródes kimondta a Jésuá sorsát megpecsételő szavakat, s miután Annás és Kajafás közrefogták őt, utasításba adta, hogy vigyék vissza Pilátushoz. Amikor a zsidók megkérdezték tőle mielőtt visszavitték volna, hogy aláírta-e az ítéletet, Heródes nemmel válaszolt, mert mindennek ellenére tudta, hogy ez az ember semmi olyat nem követett el, amiért halált érdemelt volna, s amit ő mondott, azt csak a hirtelen harag mondatta vele. A Szanhedrin tagjai mélységes felháborodásuknak adtak nyomatékot, amikor Pilátusnak beszámoltak a történetekről. Pilátus, miután akciója nem járt sikerrel, s az ítékezés felelőssége visszaszállt rá, emlékeztette a zsidó főpapokat, Annást és Kajafást s a Szanhedrin többi tagját, hogy ő már kihallgatta s büntetlennek találta a vádlottat. Azonban ennek ellenére, hogy az udvaron dühösen tomboló és Jésuá halálát követelő felhergelt, agyamosott tömeget egy kissé lecsillapítsa, mert félt, hogy azok fellázadnak, az udvaron lévő oszlophoz kötöztette Jésuát s megkorbácsoltatta.

Pilátus, felesége álomlátásaira, hitetlensége ellenére sokat adott, mert meg volt győződve arról, hogy az asszony kapcsolatot tart fenn valamiféle földön túli erővel, s már volt példa rá, hogy az ő figyelmeztetésének megfogadása segítette ki a bajból. Ezért feleségét nagy becsben tartotta és kikérte véleményét, mikor bizonytalan volt egy-egy döntését illetően. Most ismét ilyen helyzetben érezte magát s arra gondolt, bárcsak mellette lehetne felesége. Alighogy mindez átvillant agyán, egy hírnök furakodott át a lázadó csöcseléken, s egy levelet nyújtott át neki, majd úgy, ahogy jött, el is tűnt anélkül, hogy valamit mondott volna. Pilátus kissé meglepődött, mert nem szokott leveleket kapni, s főként nem egy ilyen helyzetben. Miközben szemügyre vette a levelet, rossz érzése támadt, ezért habozott egy kis ideig, mielőtt felbontotta volna. De végül elhessegette a rossz érzés szülte rossz gondolatokat s feltépte a levélpecsétet, amiről azonnal tudta, hogy felesége küldte. A levélben ez állt: „Ne avatkozzál amaz igaz ember dolgába, mert sokat szenvedtem ma álmomban ömiatta”. Pilátus arcából hirtelen kiszaladt a vér, s teljesen megzavarodott, nem tudta, ezek után mitévő legyen. Közben a csöcselék között lévők zsidó bérencek tovább szították azok elégedetlenségének tudatlan tüzét. A papok és főpapok elégedetlenségüket a néphez intézett prédikációikkal végletekig fokozták. Pilátust az udvaron tomboló tömeg megrettentette, s akaratától függetlenül cselekvésre kényszerítette, s ő ösztönösen az utolsó szalmaszálat megragadva, ahhoz a húsvéti szokásjoghoz nyúlt, amely biztosítja egy elítélt szabadon bocsájtását, azét, akit a nép kiválaszt erre a kegyre. Az igazságosságnak törvényi jelenléte egyáltalán nem öltött testet e szokásban, de a zsidók valamiért ragaszkodtak hozzá. Pilátus ehhez a szokásjoghoz menekült, utolsó esélyt biztosítva az elítélt szabadulásához. Így rázva le a tulajdonképpeni felelősséget önmagáról, hiszen ő nem ítélte halálra Jésuát. S ha mégis úgy történne, hát akkor nem ő, hanem a nép az, akit a felelősség terhel. A rómaiak fogságában, ez időben, három elítélt is volt. Egy Barabás nevű romantikus, vagy inkább csak egy minden hájjal megkent bajkeverő. Aki azt hirdette, hogy a zsidóktól ellopott pénz nem lopás, hanem egy eljövendő új

világrend érdekében való anyagi felkészülés szükséges velejárója. S hogy azok, akik részt vesznek e nemes feladat végrehajtásában az új világ hőseiként lesznek bejegyezve a történelem nagykönyvébe. Ezzel az ideológiával annyi hívet szerzett magának, főként a tolvajok köreiből, akik így a lopást dicsőségnek érezték, s megduplázták akcióik számát, hogy zendülést idézett elő a római kormányzat ellen. De Barabás két társa is vele együtt várta kivégzése eljövételét. Pilátus úgy gondolta, s erről felesége levele is meggyőzte, hogy neki nem szabad ítéletet mondania ennek az embernek sorsa felett. Ezért a nép ítéletére bízta a döntést. Tudta, hogy a tömeget a zsidó papok és főemberek fizetett ügynökeik révén kellőképpen felhergelték Jésuá ellen, de úgy okoskodott, hogy Barabás nyilvánvalóan égbe kiáltó bűnössége s Jésuá jámbor jelensége közötti különbség elég lesz ahhoz, hogy felmentsék. Titkon abban reménykedett, hogy a népet annak igazságérzete nem hagyja cserben, s az utolsó pillanatban felmenti a vádlottat majd a papok és főemberek akarata ellenében. Ezért felállt s felemelte a kezét, hogy csendet parancsoljon, de csak hosszú percek után, amikor Kajafás is csendre intette őket hallgattak el. Ekkor Pilátus szokatlan komolysággal szólt a néphez:

- Melyiket akarjátok, hogy elbocsássam nektek: Barabást-e, vagy Jésuát, akinek tanításait követtétek idáig?

A csőcselék válasza egyszerre, mint oroszlánok s farkasok kórusa üvöltötte:

- Barabást engedd szabadon, Barabást engedd szabadon!

Pilátus nem hitt a fülének, úgy gondolta, félreértették előbbi kérdését, ezért újból megkérdezte:

- Akarjátok-e azért, hogy elbocsássam nektek Jésuát, aki kiállt ősei hite mellett? Azok azonban ismét azt kiáltották:

- Nem ezt, hanem Barabást!

- Mit cselekedjem hát Jésuával, akit királyi ősnak hívnak? - kérdezte tőlük Pilátus.

- Feszíttessék meg!

Pilátus döbbenten állt és nem hitt a fülének. Soha nem merte feltételezni, sokra ugyan nem becsült népéről, hogy ilyen kegyetlen döntést meg tud hozni. Minden emberi jóérzés tiltakozott benne e nyilván téves ítéletet végrehajtani, s hogy minden vád összeomlása ellenére pont a nép lesz az, aki elítéli ezt az embert. Abban a pillanatban kifejezhetetlen undort és megvetést érzett saját népe iránt. Majd végigfutott agyán a következtetés: Ezeket az embereket, magát a nagybetűs népet, valóban az ostoba hiszékenysége taszítja romlásba. Ezeknek az embereknek nincsen megbízható véleményük a dolgokról, hiszen ha lenne, nem tettek volna ilyet. Azok a tömegek, népek, melyeknek létfeltételei rendkívül szűkösre szabottak s ezért minden idejüket létfenntartásuk vesz igénybe, úgy terelhetők, mint a birkák. Minél szegényebb egy nép, s minél műveletlenebb,

annál jobban használható azok számára, akik belőlük akarnak megélni, még-hozzá nagyon jól. Akaratuk hamis információszivárogtatással, s némi harsánysággal olyanná alakítható, amilyenre éppen a politikusok érdeke megkívánja. Miután Pilátus végiggondolta elkeseredettsége tanulságait, megkérdezte a csöcseléket:

- Mi rosszat cselekedett ez az ember, hogy szemetekben érdemessé vált a halál-ra?

A kérdésre azonban, akárcsak az előbb, hiénanevetés és farkas vonítás volt a válasz, aminek az értelme a feszítsd meg akarat volt. Pilátus látta, hogy minden mentő szándéka kevés ezek ellen az elbutított, s felhergelt, egyenként talán meggyőzhető, együtt azonban kezelhetetlen csöcselékké züllesztett városlakókkal szemben. De mert lelkiismereti kérdést csinált az ítélet dolgából, nem adta fel olyan könnyen. Úgy gondolta, vár egy kis ideig, még a tömeg kissé lecsillapodik, s újra megkérdezi őket. Így is tett, annak ellenére, hogy a Szanhedrin tagjai már orra alá nyomták a kivégzést elrendelő hivatalos iratot, amit a zsidók már az elején megfogalmaztak. Amikor úgy gondolta, hogy kellőképpen lenyugodtak a kedélyek, ismételten megkérdezte, mert Pilátus még mindig nem adta fel, hogy Jésuát megmentse a zsidók karmai közül.

- Mert mi gonoszt tett ez? Semmi halálra való bűnt nem találtam őbenne, megfenyítvén azért őt, elbocsátom.

A csöcselék némiképpen való csitulása e szavak hallatára őrjöngéssé korbácsolódott. Közben a fáradtságtól teljesen kimerült Jésuát levonszolták a tornácról és mindenki szeme láttára megkorbácsolták. A vitézek pedig elvitték őt az udvar belső részébe, ami az őrház; és összehívták az egész csapatot, és bíborba öltöztették őt és tövisből font koszorút tévének a fejére, és elkezdték őt köszönteni: Üdvözlégy, zsidók királya! És verik a fejét nádszállal és köpdösik őt és térdet hajtva tisztelik őt. Alkalmilag néhány gonosz marokkal hirtelen elkapta a kezébe tett nádszálat és megcsapdosta vele a homlokára tett töviskoronát, hogy a tövisek beleszúródjanak a homlokába, aminek következtében a vér lecsurgott az arcára és a szakállára. Jésuá a veréseket s a megalázásokat már alig érezte, szervezete lassan feladni készült keringését. A katonák közül azok, akik nem voltak hívei az efféle jogtalan s oktalan kegyetlenkedésnek, azonnal észrevették, hogy a rabot már megcsapta a halál szelének hűvös lehelete, ezért felemelték s megittatták. Jésuá ettől magához tért. Pilátus azt remélte, ha Jésuát megkorbácsoltatja immár másodszor, kiengeszteli a zsidó főpapokat, s ezzel megmenti Jésua életét. A zsidók híres felfogó képességére jellemzően, mindezen tetteket Jésuá gyengeségének, sebezhetőségének tudták be, s ez még inkább vérszemet adott nekik. Vérszemet, mert titokban azért tudták, hogy az erényességnek s az igazságosságnak jövőt teremtő ereje nem mellettük áll, de még csak nem is Pilátus mellett, mivel hogy az általa ártatlannak tartott embert mégis csak megkorbácsoltatta. Ezt pedig a bizonytalanság s befolyásuktól való félelem jeleként

értelmezték. Pilátus elrendelte, hogy hozzák elé Barabást. A katonák kisvártatva egy durva arcú, borostás, alacsony zömök medvejárású emberféle alakkal tértek vissza. Poncius Pilátus egymás mellé állíttatta őket, azzal a szándékkal, hogy a nép a két ember közötti különbség alapján is felismeri azt a tulajdonságbeli különbséget, amitől Jésuá felmentését remélte. Miután ismét lecsendesedett az udvart megtöltő emberek sokasága, feléjük fordult rámutatva Jésuára s könyörgő szájalommal hangjában ezt mondta:

- Ímhol az ember! Íme, kihozom őt nektek, hogy értsétek meg, hogy nem találok benne semmi bűnt.

Jésuá állt előttük a gúnyoltság bíbor palástjában, töviskoronával a fején, derékig levetköztetve. Hátán a korbácsütések véres barázdáival s arcán a kimerültség vörös ökölnyomataival, akár egy élő halott, akit csak hitének lélekváza tart az anyagi világ márványba préselt bűneinek csiszolt talapzatán, s akinek tartása mindezek ellenére is visszatükrözi jellemének, s meggyőződésének szilárdságát. Teste ugyan megtört volt, mert az anyagot könnyebb megtörni, de hitében s szellemében mely magatartásának gerincét alkotta, gyémántszilárdságú. Ez az erő, mely hitének ereje volt, tartotta még életben őt. Pilátus ezek után azt várta, hogy a közvetlen közelben állók, akik jól láthatták a két ember közötti szembeötlő különbséget, majd megváltoztatják véleményüket, s kiállnak Jésuá mellett. A tömegből, akik a legközelebb álltak a kegyetlenül és igazságtalanul bántalmazott, őshite mellett kiálló emberhez, azoknak, s kizárólag azoknak szájalom ébredt a szívében, s odakiáltottak a főpapokhoz:

- Nem volt még elég nektek ennyi verés és megalázás, amennyit ez az ember elszenvedett? Más már belehalt volna fájdalmaiba!

Pilátus titokban azt remélte, hogy e vékonyka, inkább női hang felerősödik. Az első pillanatokban úgy is tűnt, hogy a látvány hatására a szájalomhullám kezd elterjedni a csöcseléken. De sajnos rövid ideig tartott e remény, mert a tömeghangulatot idáig befolyásoló fizetett zsidó bérencek azonnal ellenakcióba kezdtek, s a tömeg hátsó fertályán a látványtól túl messze lévők, akik csupán azért hallgattak idáig, mert már elfáradtak a számukra értelmetlen ordibálásban, most ismét, s újra a hangadók féktelen gyűlöletének hatása alá kerültek. Így a gyűlölethullám ismét a veranda márvány széleit csapdosta.

- Feszítsd meg! Feszítsd meg!

Pilátus kezdeti reménykedése szertefoszlott, a tömeg láthatóan minden tartalmat és értelmet nélkülöző, a zsidók által generált örület hullámán. Elvesztve minden türelmét ezen oktalan kegyetlenkedés láttán, így kiáltott fel:

- Vigyétek el őt ti és, feszítsétek meg ti, mert én nem találok bűnt őbenne!

A zsidó főemberek és a Szanhedrin tagjai azonban ellentmondást nem tűrő hangon kijelentették:

- Nekünk törvényünk van, és a mi törvényünk szerint meg kell halnia, mivel hogy Isten Fiává tette magát.

De Pilátus egy utolsó próbát tett. A tornácon Jésuá mellé lépett s szinte suttogva megkérdezte:

- Honnét való vagy te?

Jésuá megtörve hallgatását csak annyit suttogott alig hallhatóan Pilátus fülébe:

- A négy folyó istenének küldötte vagyok.

Pilátus hirtelen zavarában, hogy válaszra méltatta őt Jésuá, a sokasághoz fordult:

- Tudjátok meg hát, hogy ez az ember nem bűnös, s ártatlan vagyok véreétől én is. De többet én nem tehetek. Ettől a pillanattól kezdve ennek az embernek a sorsa a ti döntésektől függ. Fogjátok és feszítsétek ti meg, vagy engedjétek ti szabadon. De jegyezzétek meg, akit ő az előbb nekem istenének, Atyjának vallott, az ítéljen meg benneteket, bármit is tesztek vele ezek után, s azért is, amit ma tettetek, s tesztek ezután.

Majd Jésuához fordult s elcsukló hangon annyit mondott:

- Vétkem, hogy nem tudtalak kimenteni a gyilkosok akaratából, s e gyengeségemet bocsásd meg nekem.

Miután befejezte mondandóját, átadta őt a zsidóknak. Jésuá tudta, hogy Pilátus szerette volna őt megmenteni, de azt is tudta, hogy ezt hivatala s érdemei elvesztése árán tudta volna csak megtenni, s így nem maradt más választása, mint hogy számára az előnyösebb megoldást válassza s feláldozza a becsületesség s az igazság emberi erényét, a lelkiismeret szabadságát a hatalom és jólét oltárán. Tudta azt is, hogy ebben a világban ez nem minősül halálos bűnnek, sőt elvárás egy olyan vezetőtől, aki eladta lelkiismereti szabadságát a sátán rendszerének védelmében, s ezért cserébe szabad kezét kapott. Egy kis parcellát a bűn birodalmában, ahol azt csinálhat kénye-kedve szerint, amit akar, egészen addig, ameddig az bérlői érdekeit nem sérti. Az, hogy Pilátus engedett a felhergelt csöcselék tombolása mögött láthatatlannak megmaradt sátáni akaratnak, előre tudható volt. Ez a bűn azonban később megbosszulta magát, mint ahogy minden bűn visszaszáll elkövetőjére. Pilátust érdemeitől s hivatalától megfosztották. Jésuá keresztre feszítése után nem sok idővel, lelkiismereti gyötrelmek közepette vége lett lakájszintű földi életének. Van olyan út, mely helyesnek látszik az ember előtt és vége a halálra menő út. Mikor Pilátus ártatlannak jelentette ki magát Jésuá véreétől, Kajafás kihívó hangon így válaszolt neki:

- Az ő vére mirajtunk és a mi magzatainkon!

E szörnyű szavakat átvették a papok és a főemberek, és állati ordítással visszahangozta a csöcselék. A nép nagyobb része is így kiabált:

- Az Ő vére mirajtunk és a mi magzatainkon!

Izrael népe választott. Jésuára mutattak és ezt mondták:

- Vidd el ezt, és bocsásd el nekünk Barabást.

Barabás, a rabló és a gyilkos, a Sátán képviselője volt, Jésuá pedig a négy folyó istenée. Jésuát elvetették, helyette Barabást választották. Nekik Barabás kellett. Ezzel a választással azt fogadták el, aki kezdettől fogva hazug és gyilkos volt. Sátán volt a vezérük. Mint nemzet, a Sátán parancsa szerint jártak el. Sátán munkáit végezték. Sátán uralmát kellett elviselniük. Annak a népnek, amely Jésuá szabad ősi hite helyett Barabást választotta, éreznie kellett Barabás kegyetlenségét az idők végezetéig.

Amikor Jésuát a zsidóknak sikerült megkaparintaniuk, azonnal elvitették Annás palotájának pincesori cellazárkájába. Majd mikor a nép követelni kezdte a keresztre feszítést, megnyugtatták őket, hogy Isten parancsát teljesítik, amikor az ítéletet nem azonnal hajtják végre. Egyébként is sötét van már. Erre azért volt szükség, hogy az egyház főemberei Annás és Kajafás vezetésével egyeztessék egyházmegújító programtervüket, de legalábbis, hogy megismertessék azt a többi főpappal, melynek Jésuá megfeszítése a tartalmi lényegét képezte. Később járt az idő, Isten palástján a csillagok beragyogták Jeruzsálem húsvéti egét. A Gecsemáni kert árnyai meg-megmozdultak a cédrusok s fügefák háta mögött. A Koponyahegyhez vezető úton az egyik kiszáradt nyárfa súlyos terhe alatt letört egy ág. Az eddig őrző népet is hazahajtotta az éjszakába nyúló fáradtság. A palota egyik pazarló módon berendezett tágas helyiségében az egyház zsidó urai, hosszú ciprusfa asztal mellett teát kortyolgattak némi édes fügepárlattal ízesítve azt. Annás, mivel az ötlet az övé volt, szólt először:

- Szeretett testvéreim - kezdte beszédét -, ti mindannyian tudjátok, hogy egyházunk helyzete világszerte válságban van, s ez által saját személyes jóléti helyzetünk is válságba kerülhet. Ezt pedig nem engedhetjük meg magunknak. Mi úgy látjuk, - s amikor ezt mondta, Kajafásra nézett, - ha nem sikerül megújítani szervezeti és vallásügyi tartalmainkat, melyek szorosan összefüggenek egymással, akkor nem sok jót várhatunk az elkövetkezendő időkben. Ezért egy tervet készítettem, mely tervnek a megvalósítása egész életünkre, és jövőnkre nézve sorsdöntő jelentőséggel bírhat. E megújulás lényege egy újszövetség létrehozása, melynek a kereszténység nevet adtam. - Annás egy pillanatra abbahagyta mondandóját s kortyolt az előtte gőzölgő teából, majd az asztalon lévő rézcsengővel jelzett a cselédnek. A vastag faragott ajtón egy törekeny alkatú idősebb asszony lépett be tiszta, bokáig érő finom vászonszövésű szoknyában, s buggyos vállkidolgozású szürkés-kék felsőben, hátul masnival kötött bordó kötényben.

- Hozzon nekünk teasüteményt, Mária, kérem! - utasította udvarias hangon a főpap szolgálóját.

- Azonnal hozom, Excellenciás úr.

Miután az asszony teljesítette ura kérését s elhagyta a dúsan faragott bútorszobát, a főpap folytatta tervének ismertetését.

- A kereszténység elnevezést abból a vértanúságból ered, amelyet Jésuá fog elszenvedni. Ez volt az oka elsősorban, hogy ragaszkodnunk kellett az ő kivégeztetéséhez. Azt is elmagyarázom, milyen módon. Mindannyian tudjuk, ezt az embert valami különleges egyszerűség és finomság, mondandójának általános igazsága, mely kifejezés módjának emberközelségén át, de számunkra rendkívül veszélyesen, az emberek ősi, ösztönösen óhajtott szabadságvágyát, mint a természet isteni adományát ébresztették fel, s ezen természetes szabadságvágyból fakadó függetlenségi törekvése volt, ami az embereket ellenünk hangolta volna még jobban, ha nem lépünk közbe. Ki merem jelenteni, hogy elsöpörte volna rendünket, először Jeruzsálemben, majd az egész világon. Most azonban itt van a soha vissza nem térő alkalom, hogy ennek a népszerű embernek a halálából feltámadhasson a mi rendünk. Nem az ószövetségi, ma már meggyengült istenfélés alapján, hanem az egyébként is meglévő messiásvárás miatt, ami szintén az egyház eddigi fenntartását szolgálta. Most azonban ez az ígéret be kell, hogy teljesüljön. Ez pedig csakis csoda útján teljesezhet be. Ez feltétele tervem sikerének.

Kajafás s a főpapok nem igazán értették, Annás hogyan akar csodát tenni, ezért megkérdezték:

- És hogyan képzeled a csodát, amikor te is jól tudod, hogy csodát csak isten képes tenni?

Annás elmosolyodott magában a többiek naivitásán, mert tudta, hogy a legtöbbször valóban hiszi is, amit prédikál. Ezért kellett a kihallgatások során oly sokszor megerősítenie a Szanhedrin tagjainak hitét abban, hogy az ő álláspontját támogassák továbbra is. Ezért, hogy saját hitetlenségét el ne árulja, erősen hivatkozott azok jóléti életvitelére s így folytatta:

- Tisztelt Excellenciás urak, magam is jól tudom, hogy istenen kívül senki nem képes csodát tenni. De ebben a helyzetben, amibe kerültünk, sajnos nincsen más megoldás, mint, hogy mi magunk tegyünk csodát. De legalábbis megkíséreljük azt megtenni. Gondoljatok bele, mi lenne velünk, ha Jésuá tanai győzedelmeskednek a nép lelkében. Miből és hogyan tartanánk fenn azt az életformát, módot, s ezt a szót különösen kihangsúlyozta, amit idáig megszoktunk. - Annás a többiekre nézett kérdően s várta, hogy valaki mondjon valamit, de a hallgatásból egyértelműen kiderült, amire számított is, hogy a javallott csodának meg kell történnie.

- Én már azt is kigondoltam hogyan, - folytatta. - Mikor Jésuát a Gecsemáni kertben elfogtuk, megparancsoltam a katonáimnak, illetve azok közül a megbízhatóbbaknak, hogy hozzák a tanítványokat a palotába, s mint bűnrészeseket retentsék meg őket azzal, hogy Jésuá után rájuk is a kereszthalál vár, hacsak nem cselekszik azt, amit kérek tőlük. Ezt a biztonság kedvéért tettem. Akkor

még a terv ötlete nem volt meg. Ehhez ugyan nem lett volna jogom, de meg kellett kockáztatni.

Kajafás, akivel Annás beszélt már tervéről a titkos kihallgatás szünetében, de ezt a részletet még nem ismerte, ezért megkérte barátját, akit nagyra tartott eszéért, határozottságáért, s nem utolsó sorban kitartásáért, hogy magyarázza el részletesen, mit szándékozik tenni a tanítványokkal ügyük érdekében. Annás miután ivott a teából, folytatta előadását:

- A tanítványoknak nagyon fontos szerepet szánok a csoda végrehajtása során, sőt megkockáztatom, hogy nélkülük nem sikerülhet. Ez ugyan rejt némi kockázatot a terv megvalósulásának szempontjából, de a kockázatot fel kellett vállalni. Én bízom emberismeretemben. - Mikor idáig eljutott előadásában, ismét kortyolt a teából s miután diszkréten kifújta hirtelen görbülő duzzadt orrát, folytatta a terv ismertetését.

- Tehát ahogy mondtam, a tanítványok szerepe a csoda bizonyítása lesz. Miután Jésuá kiszenvet a keresztfán, a harmadik napon fel fog támadni.

A hat résztvevő egyszerre csattant fel:

- Az meg, hogy lehetséges?

- Természetesen sehogy sem, de azt a csöcseléknek nem kell, sőt nem szabad még csak sejtenie sem. Persze lesznek kételkedők, ezért van nagy szerepük a tanítványoknak. Ők lesznek azok, akik bizonyítani fogják, hogy Jézus halottai-ból feltámadott. Ők fogják elterjeszteni az egész világon, hogy Jésuá Isten báránya, aki halálával megváltotta bűneitől az emberiséget. Így magunknak elsősorban, de a világnak is szimbolikusan felmentést adunk bűneik alól. Mi mást fogadnának szívesebben az emberek, ha nem azt, hogy bűnösségük felmentést nyert.

- Igaz, igaz, igaz, - helyeseltek a főpapok.

- De, hogy fog feltámadni? - kérdezték többen.

- Azt is elterveztem. - Miután a szűk hozzátartozók leemelik a keresztfáról Jésuát, egy erre kijelölt sírba viszik, amit aztán befalaznak. Ez a sír Jeruzsálemén kívül esik, hogy a tömegektől távol legyen. A tanítványok a történetek ellenére folytatják térítő, tanító missziójukat, s evvel megalapozzák a csodát. A csöcselék tudomást szerez arról, hogy Jésuá fel fog támadni a harmadik napra virradóan. A tanítványok hírverése ellenére lesznek, akik kételkedni fognak, s ezt hangosan is ki fogják nyilvánítani. Ezt a kételkedést Tamás, a hitetlen fogja eloszlatni. Miután a hitetlenség mögött azért ott lappang a feltámadás csodaváró vágya, szombaton este Kajafás esti misét tart. A nép apraja, nagyja ott lesz s hallgatja a kinyilatkoztatást, hogy Jésuá valóban Isten fia, s hogy a kereszthalállal tulajdonképpen beteljesítette küldetése célját. Az erkölcsében megromlott, eltévelyedett nép megváltását bűneitől. Ezt külön kihangsúlyozva a jelenlévőkre mutat majd, hogy azok kénytelenek legyenek magukra vonatkoztatni a

prédikáció állításait. Ezzel új esélyt adva egy, az eddiginél tisztább, makulátlanabb, az egyházat nagyobb becsben, s tiszteletben tartó élet megkezdésére. Ezt követelésként meg is fogalmazza, hogy a templomban lévő hívek érthessék, róluk van szó, s hogy bűnbánatot gyakoroljanak. Így a mi felelősségünk fel sem fog merülni bennük, s akikben mégis, azok sem mernek majd hangot adni kételyeiknek, ez a prédikáció egyik célja is egyben. A mise után, a sziklasírból a második nap éjszakáján, amikor a város a fáradtság s büntudat álomtalan mély tudatlanságába zuhan, két kispap segítségével, akiket ezután támogatni fogunk pályájuk előmenetelében, Jésuát egy távolabb eső földsírba temettetem. Így amikor harmadnapon a kíváncsiskodók körülveszik a sírt, hogy meggyőződjenek arról valóban feltámadott e királyuk, csak hült helyét, s egy öreg palástot fognak találni, amibe a halott be volt tekerve. A tanítványok elviszik a híret Jésuá feltámadásának, s minthogy a halott teste sohasem kerül elő, az egyház felveszi Jésuá tiszteletére a keresztény nevet s annak áldást ad. Továbbá új evangéliumot ír annak minden hozzá igazodó ceremóniájával s legendáriumával együtt, és így tovább. A mindenre kiterjedő figyelemnek és az apostolok segédletével a csoda így zökkenőmentesen beteljesül majd. Mindenki megelégedésére, ez a csoda, amely a hívek lelkében Jésuá igazával, s áhítatával párosul, új esélyt ad egyházunk megerősödésének. - Miután Annás befejezte előadását a többiek elképedve ugyan, de szemmel látható lelkesedéssel fogadták a zseniálisan aljas tervet s esküt tettek az immár közös ügy támogatására. Annás még egy pillanatra magához vette a szót s folytatta:

- Eminenciás urak, barátaim, keresztény egyházunk alap ideológiájának lenyomatát meg is fogalmaztam s írnokaimmal számotokra sokszorosítottam. Most hadd olvassam fel ezt nektek, - s az asztal rusztikus kidolgozású fiókjából elővett egy tekercset, kisimította s olvasni kezdte:

- Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében. És a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, a mi Urunkban; ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától; kínzaték Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghala és eltemették. Szálla alá a poklokra, harmadnapon halottaiból feltámadta; fölméne a mennyekbe, ott ül a mindenható Atyaistennek jobbjára felől; onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Katolikus keresztény Anyaszentegyházat; a szenteknek egyességét, a bűneinknek bocsánatát; testnek feltámadását és az örök életet. Ámen. - Annás szétoztotta a főpapok között a tekercset s jó éjszakát kívánt nekik. - Ő és Kajafás azonban nem feküdtek le, hanem a többiek eltávoztása után, gyorsan átsiettek a palota másik szárnyában fogva tartott tanítványokhoz. Beléptek a katonákkal őriztetett tágas helyiségbe, ahol azok várakoztak sorsuk beteljesedésére. A hosszú, ciprus fenyőből készült asztal mellett ültek egymás mellett. Péter, mellette András, majd a két Jakab az idős s, az ifjabb, odébb János, Filep, Bertalan, Tamás, Máté, majd Tadeusz. Aki hiányzott, az Júdás volt, őt sehol sem találták, s ez igen-igen nagy fejfájást okozott a főpapoknak. De nem volt mit

tenni, a katonák még most is keresik, s előbb-utóbb meg is fogják találni őt, nyugtatták meg a két főpapot az ajtó előtt őrt álló örök. A tanítványok magukba roskadva ültek s észre sem vették a belépő két zsidót. Miután Kajafás megszólította őket, csak akkor riadtak fel erősen enervált állapotukból.

- Jól figyeljenek rám, jóemberek, - kezdte behízelt hangon a főpap -, mert csak egyszer mondom el azt, amitől az életük vagy a haláluk függ.

Kajafás s Annás felváltva magyarázták el, mit várnak a tanítványoktól. Amikor Annás úgy gondolta, hogy mindent, amit tudniuk kell, elmondott, azt is hozzátette:

- Amennyiben számíthatunk megbízható együttműködésükre, az viszont is élővé válik. Ami azt jelenti, hogy továbbra is hirdethetik tanaikat, a kereszténység jegyében, s ehhez, de egyéni boldogulásukhoz is anyagi és erkölcsi támogatást fognak kapni az egyháztól. El kell itt és most döntenünk, mit akarnak, meghalni vagy együttműködni, s így anyagilag és minden egyéb módon részesülni az egyház áldásaiból?

A tanítványok egy óra gondolkodási időt kértek, élükön Péterrel.

- Rendben van, - felelte Annás -, de siessenek, mert hamarosan pirkadni kezd s akkor már késő lesz. - Úgy is történt egy óra múlva visszatértek a tanítványok szobájába, ahol Péter közölte velük, hogy egységesen az élet mellett döntöttek, és teljesítik a főpapok akaratát. Kajafás s Annás ezután a palota hátsó titkos alagútján át kivezettette katonáival a tanítványokat a szabadba.

Az áprilisi hajnal fénytűi fodros csipkéket hímeztek Jeruzsálem egének abroszára. A város lakói már gyülekeztek Annás palotájának kapuja előtt, hogy részesei legyenek Jésuá golgotájának, s a keresztre feszítés látványosságának. Barabást az éjszaka szabadon engedték s most ott ögyelgett a kíváncsi tömegben, hogy lássa, mi történt volna vele, ha nincs Jésuá, aki léteével megmentette a biztos haláltól. Szánalom vagy részvét apró jele sem tükröződött arcán, csak egykedvű kíváncsiság, ha jól láttam. A nap már felkelt, amikor Jésuát a katonák kiveztették az udvarra, s a Barabásnak szánt keresztet a vállára tették. Ugyanezt mindkét latorral is megcselekedték, akik Barabás cinkostársai voltak. Jésuát a rárakott kereszt súlya a földre lökte s maga alá temette. A tanítványokkal elfogyasztott utolsó vacsorán s egy kis bögre vízen kívül semmilyen táplálékot nem vett magához, mióta elfogták, így ereje jóformán teljesen elhagyta. Tanítványai közül, akik szintén a tömegben voltak, Péter odafurakodott hozzá a szidalmazó és köpködő csöcseléken keresztül s segített Mesterének a kereszt felemelésében s cipelésében egészen addig, amíg egy szadista hajlamú katona el nem lökte onnan, azt kiabálva:

- Ha minden áron vinni akarod a keresztet, majd kapsz egy másikat, de akkor arra te is fel leszel feszítve!

Jésuá látva, hogy leghűségesebb tanítványa kockára teszi testi épségét őmiatta, meggyőződése ellenére megbocsátó tekintetet vetett rá, miközben mélyen a porban csúszva, minden erejét összeszedve próbálta tovább vonszolni önmagát s keresztjét. Mikor Péter a katona durvasága ellenére is segíteni próbált, Jésuá elhárította. Tekintetéből Péter azt olvasta ki, ez az én keresztem, te cipeld a sajátodat, az még nehezebb, mint az enyém, mert annak súlyát a megalkuvás mocskának bűne nyomja, ami soha nem nyerhet megbocsátást. Ezt látva s felfogva Péter szégyentől kivörösödött arccal eltűnt a tömeg mocskos áradataiban. De voltak olyanok, akik most látták Jésuát először ilyen közletről, s akik a Golgotára vezető úton többször is felsegítették. Akiknek az őszinte együttérzés könnyeket csalt szemébe. Jésuá útja a Koponyahegy felé a csalódottság s kétségbeesés szívszorító fájdalmával volt felszórva. Ezt a fájdalmat senki más nem érezhette, csak az, aki ismerte az ő népének ősi hitét, amit erőszakos hódítók fegyverfenyegetéssel próbáltak kiirtani az ő népe lelkéből az évszázadok során. Sajnos népe vezetőinek árulása folytán sikeresen. Ezt a fájdalmat csak fokozta övéi tudatlanságából eredő idegenné válási hajlam, mely a fajtája teljes átalakulását, s ezáltal népe eltűnését okozhatja, mely egyenlő lesz nemzete halálával. S az erőshitűek, mint ő, látva ezt a nemzetvesztést, még fokozottabb szenvedést élnek át. A számára már idegenné vált tömeg nem bírta magával, ahol, s ahogy csak tudta, bántalmazta az amúgy is ereje vége felé járó, e tekintetben szent embert. Jésuát a tömeg kíméletlen és gonosz bántalmazása kísérte utolsó útján. A nehéz keresztet, melyet cipelnie kellett, a lelkének már idegen, egykor testvér népe folyamatos szidalmazása, sértegetése, megalázása kísérte. E gonoszság okozta fájdalom teljesen kimerítette erejét. A keresztet, amit ráraktak, már nem bírta vonszolni s ájultan esett össze. De magához térítették, s újból rátették a súlyos fát, s ő a kimerültségtől ismét elájult s a földre esett a kereszt súlya alatt. Elítélői s kínzói, látván, hogy Jésuá nem bírja cipelni a nehéz gerendát tovább. S a zsidók nem tehették meg, hogy segítsenek neki, mert azzal tisztátalanokká váltak volna hitük szerint, hát az úton éppen velük szembejövő Szeredai Simont, a látványtól elborzadó vidéki embert, akiből a látottak szánalmat váltottak ki, s aki bátor volt kimutatni, amit érez, s azt ki is merte fejezni szavakban, megszólították:

- Ha ennyire sajnálsz, segíts neki.

És az áldozatra zuhant kereszt alakúra ácsolt gerendára mutogattak:

- Vidd te, segíts neki te, ha már annyira megszántad pogány testvéredet, aki magát az Isten fiának hazudta!

Simon nagydarab erős ember volt, favágó, s ács is. A keresztet maga kapta fel, s azzal együtt a rátámaszkodó Jésuát. Vitte magával.

Simon Jésuá lelki nemzettségéhez tartozott s fiait is úgy nevelte. Így hát nem okozott semmilyen gondot számára e súly cipelése, sőt büszkeséggel töltötte el, mert már hallotta ennek az embernek a hitharcáról szóló legendákat, s minden-

ben mélységesen egyetértett vele. Jésuá erőtlén s halálosan elgyötört volt ugyan, de Simon segítő akarata, s az e példában feloldódó részvét a tömegből is hallatta női, többnyire sajnálkozó jajveszékelésben megnyilvánuló hangját, felkeltette figyelmét, s erőt adott neki a tudat, hogy vannak még, akik értik, felfogták eddigi cselekedeteinek, harcának értelmét. Talán követni is fogják, s így nem hiábavaló élet-áldozata. A golgotai menet, mikor az út mentén egy magában álló kiszáradt, nem honos nyárfa mellett vánszorgott el, a fa tövéén meglátta Júdás kutyák által szétmarcangolt tetemét, s a kötelet a nyakára szorulva, melynek másik vége a letört ágat hurkolta. Visszataszítóan sokkoló volt a látvány. Testének még megmaradt részeit gyorsan elvitték, elkaparták s beletaposták a földbe. A sokkoló látvány hatására a károgó varjúhad némileg elcsendesedett. A délelőtti verőfényben a látvány hatására az arcokból kiszaladt a vér s lehorogdaltak a fejek, mintha gondolat villámok cikáztak volna az eddig sötétséggel telt fejekben. A szenvedés tovább folytatódott. Simon karjában tartva vitte Jésuát s a gerendát egészen a kivégző helyig. A nap már elhagyta delelőjét s megindult a nyugat hullámozó tengerei felé, mikor a koponyahegyre ért a varjaknak károgó serege. Simon megállt s a gerendát a földhöz csapta, hogy az majdnem szétesett. Jésuát pedig a katonák kitepték kezéből s a keresztfához kötözték. A két lator, tolvaj zendülő dulakodni kezdett az őket megkötni akaró római katonákkal, s mivel erősek voltak, hát eltartott egy ideig, még le tudták kötni őket. Jésuának sem ereje, sem akarata nem volt ellenállni. Valaki kalapácsot s kovácsolt szegeket hozott, s a bíborpalást rongya helyett egy fehér vásznat tekert a haldokló ágyékára. Ezekben a pillanatokban a körbe állók között láthatatlanná lett tanítványokat kiverte a vizes forráság, s egész testükben reszketni kezdtek. A lelkiismeret pusztító ereje, annak testre gyakorolt hatása elevenedett meg idegeikben, mikor a szegeket Jésuá kétfelől kimerevített tenyerén át a gerenda anyagába verték úgy, hogy a szegek lencselakú fejének alsó pereme rászorítsa a kézfejet a keresztgerenda egyenetlen lapjára. Ezt követően a bal lábfeje talppal rászorított jobb lábfejen keresztül a harmadik, az előző kettőnél háromszor hosszabb szeget ütötték át csontakadásig. Amikor evvel végeztek, mindhárom keresztfánál, felállították azokat a koponyahegy tetején előre kiásott gödrökbe. Jésuá szó nélkül tűrte e nagy fájdalmat s szenvedést okozó cselekedetet. Ellentétben a két latorral, akiket éktelen jajveszékelés, szitkozódás, káromkodás közepette emeltek a magasba. Jésuá az alatta álló keménytekintetű, de testvér-szívű Simonra nézett s szemében ősi hite feltámadásának reménye csillogott. Simon gondolataiban a Jésuát megfeszítettők bűnösségének felelőssége fogalmazódott meg, melynek részese a magát lebutítani hagyó nép is, akiért most e mártírhálálnak meg kell történnie. Miközben Simon gondolataiba merülten állt Jésuá keresztje előtt, a papok s főemberek kis csoportja ért mellé, s hallhatóan egymással szájaltak. Kajafás mellett egy fiatal papjelölt állt s eképpen okoskodott.

- Hogy van az, hogy egy ember, akinek olyan tiszta s erős villámlású esze van, mint Jésuának, nem látta meg, hogy a múlt hite nem kívánatos a mai politikai s

közéleti felfogásban. Hogy más a cselekedeteket mozgató rugózata, hogy az embereknek nem erkölcsökre, családra, önismeretre, hanem pénzre, s a pénzen megvehető jólétre, luxusra van szüksége s ezért a pénz az isten, nem az illúziók valótlansága s az ezotéria megfoghatatlansága?

A többi főpap, főleg az idősebbek kissé csóválták ugyan a fejüket, de azért végső soron egyetértettek leendő kollégájukkal. Kajafás meg is jegyezte:

- Ha nem is a hedonizálás, az élet örömeinek mértéktelen habzsolása a legfontosabb, de az már igen, hogy az ember élete során ne legyen állandóan kiszolgáltatva más, nála kevesebbet érő emberek kényének, kedvének. Én azt mondom, ez az, ami a pénzt fontossá, sőt nagyon fontossá teszi. Azon kívül, hogy a pénz jólétet s szabadságot biztosít, hatalmat, és ezáltal tiszteletet is teremt a csöcselék, a szegények szemében. Ehhez fogható erő manapság nem létezik, hiszen a pénzzel uralkodni lehet az egész világ felett, s mi lehet jobb, felemelőbb érzés, mint, hogy az egész világ ura lehetsz. Hogy mindenki más neked gazsulál, előtted hajbókol s téged istenít. Persze csak, ha nem jársz ilyen szerencsétlenül, mint e kereszten kiszenvető ember, - s mutatóujjával Jésuá felé bökött.

A többi főember csak egyetértően bólogatott.

Jésuá a papok minden szavát hallotta, s mélységesen elkeseredett, mert tudta, hogy halála után még sok-sok évszázadnak, vagy akár évezrednek kell eltelnie, amíg ismét győzedelmeskedhet a természet arcú isten erejének, s mindenhatóságának felismerése a lelkekben. Jésuá látta, hogy az emberek tudatában milyen mélyen vert gyökeret a bűn, melyet alapvetően a zsidók faja terjesztett, mint valami vírust a világban. Hogy e daccal az istennek haragját megszolgálják, és saját sértődöttségük kéjeként megélhessék az embereken való bosszúállás mámorát. És látta azt is, hogy milyen kevesen vannak azok, akik e méletyt képesek lehántani magukról, s tenni ellene életük alakításával, s cselekedeteik példamutatásával. Mikor a főpapok a másik kettő latort vették szemügyre, Jésuá érezte a fájdalomnak elhatalmasodását egész testén. Szája a láztól kicserepedett, szemei beestek, szíve hevesebben vert, elviselhetetlen szomjúság érzés vett erőt rajta. A fájdalomtól a szenvedés-tűrést feladva kifakadt: - Szomjúhozom! A római katonák egyike, aki a közelben állt meghallotta e segélykiáltást s egy izsopnádra csavart rongydarabot, miután ecetbe mártott, felnyújtotta Jésuának s szájához érintette. Az ecet a láztól cserepes ajkakát csak tovább égette, megsokszorozva a szerencsétlen ember szenvedését. A csöcselék, e varjú had, szótlánul nézte a három ember haláltusáját s kezdett meglágyulni lelke mélyén. A lassan búcsúzó nap vérvörös sugár pászmái megfényesítették a koponyahegy meredélyét, mintha aranyló vérrel áztatták volna át minden négyzetcentiméterét. Az egyház zsidó főpapjai Jeruzsálem felé tekintettek, amely fölött sűrű fellegek fekete hullámai csapódtak egymásnak s a végtelen erők villámait vágták a földnek, nem kímélve az ott járók életét s házaik

biztonságát. A nap sugarai lassan sötét árnyékokat vetettek a fügefa ligetek s olajfa kertek üdeségére. A tömeg nem mozdult. Jésuá szenvedéseit látva egy római katona, aki Pilátus titkos utasítása szerint járt el, de maga is megsajnálta a haldokló Jésuát, hogy meggyorsítsa halálát, s ezzel megszüntesse gyötrelmeit, s elkerülje végtagjainak összetörését, dárdájának hegyével a szenvedő ember bordái közé döfött. Jésuá miután elszenvedte a dárda ütésének, hasításának s a csont törésének iszonyatos fájdalmát, érezte, elhagyja földi ereje, és utolsó akaratával felkiáltott:

- Elvégeztetett!

Az eddig égre emelt szemek lecsukódtak, s a fej erőtlenül esett a vértől s a fájdalom kihűlt verejtékcseppjeitől hófehéren fénylő mellcsontra. Annás és Kajafás végignézték Jésuá szenvedését, s csak azért drukkoltak, hogy minél előbb vége legyen. Amikor a halál elragadta Jésuát, a zsidó főpapok fellélegeztek s valódi megkönnyebbülést éreztek. Kajafás megszorította Annás kezét, s halkán a fülébe súgta:

- Győztünk!

A tanítványok csalódtak mesterükben, mert az hagyta elfogatni s megfeszíttetni magát. Nem értették, s nem is fogadták el az önként vállalt halál példaértékének hasznosságát, mondván, aki az életet igenli, az harcol, ha kell, de nem megy önként a halálba. A bűnökért pedig felelni kell, a megváltásnak semmi értelme nincsen, mert a bűn újratermeli önmagát az anyagi világban, ahol az élet feltétele kényszeríti az embert a bűn elkövetésére. Ebből a meggyőződésből kiindulva fogadták el Annás és Kajafás együttműködési ajánlatát. Az együttműködés első bizonyítékaként a főpapok arra kérték, de inkább utasították a tanítványokat, hogy menjenek el Arimathiai Józsefhez és kéressék ki vele Jésuá holttestét. Tudták ugyanis, hogy a szenátus befolyásos tagja jó kapcsolatokat ápolt a tanítványokkal, s mesterükkel is. Azon kívül Arimathiai József gazdag és befolyásos szenátor lévén Pilátushoz is bejáratos volt, s így biztosra vették, hogy a római kiadja neki a tetemet. Nem is csalódtak, Pilátus teljesítette a szenátor kérését, de egy feltételt szabott. Tudta az eddigi kivégzések tapasztalatából ugyanis, hogy a zsidók eltörik az elítéltek végtagjait a kereszten, hogy azok hamarabb elpusztuljanak, s így ne kelljen nekik hosszú órákat várakozni haláluk beálltaig. De azt is tudta, hogy katonái ezt felesleges kínzásnak tartják, s már nemegyszer összekülönböztek a papokkal emiatt. Hogy ezt elkerülje, azt kérte cserébe Józseftől, intézze úgy, hogy ne keljen kitennie katonáit egy ebből eredő esetleges inzultusnak. A rómaiak megelégedtek azzal az ígérettel, hogy Jészú végtagjait, ellentétben Gestas és Dismassal, nem törik össze. Pilátus miután látta, hogy a zsidók nem teljesítik kérését, katonájával a jól ismert sebet a negyedik s az ötödik borda közé döfötte. Így már nem volt szükség a lábtörésre, hiszen Jészú a szúrás következtében meghalt. Az éjszaka fekete felhői, mint

színpadi függönyök eltakarták az élet színpadát s csak a hold idegen fénye nyújtott némi tájékozódási lehetőséget Józsefnek és a tanítványoknak, mikor Jésuát a keresztfáról leemelték, s lenvászónba tekert testét a sírhoz szállították. Attól féltek a tanítványok, hogy a csőcselék akadályozni fogja őket a sírhoz való zökkenőmentes eljutásban, ezért fáklyákat sem gyújtottak. De meglepetésükre, azon a három vagy négy asszonyon kívül, akik segédkeztek a test lemosásában, átkenésében s felöltöztetésében, azaz lenvászónba való betekerésében, senki sem ment utánuk. A csőcselék, mikor a látványosságnak vége szakadt, s szadista kéjvágya is kielégülést szerzett, mint a gyilkosok, sietve eltakarodtak a tetthelyről. Miután a tanítványok elhelyezték Jésuá tetemét Arimathiai József sziklába vájt sírboltjába, mely kívül volt a városon, s a sírbolt bejárata elé egy többmázsás követ gördettek az őket kísérő katonák segítségével, akik hatan voltak a sír őrizetére rendelve, hogy senki ne tudja a holttestet háborgatni. Itt Jésuá ellenségeire gondoltak, akik érdekeltek voltak holttestének ellopásában. Óvatságból Annás és Kajafás hattagú őrséget állíttatott a római katonák erre a célra általa kiválasztott tagjaiból. Mondanom sem kell, ezek a katonák az ő palotája őrségéből kerültek ki. Másnap, szombati napon a tanítványok egész Jeruzsálemszerthe a harmadnapon való feltámadásról beszéltek, a főpapok utasításainak megfelelően. Az emberek, akik körbeállták a tanítványokat, először kinevették őket, de miután azok olyan meggyőző erővel s lelkesedéssel adták elő mondani-valójukat, hogy aki nem tudta mi van a háttérben, először lelkiismeret-furdalást, majd egyenesen félelmet kezdett érezni a szívében, s már nem is tartotta olyan jó szórakozásnak a tegnapi halálos cirkuszt, s kezdett rájönni, hogy őt tegnap csúnyán becsapták. Az ünnep meghittsége ezt az érzést még csak fokozta, s estére, mire a mise ideje elérkezett, a bűntudat erős tépőfogai marcangolták lelkiismeretét. Jésuá messiássága s mártíromsága, hogy halálával az emberiséget szabadította meg eddigi bűnei felelősségétől, kissé megnyugtatta s nagy alázatra készítette őket. Annás erre számítva a szentmise prédikációját e témának szentelte, s megpróbált egyházának felmentést, népében örök hálakötelezettséget okozni. Amikor a templom apraja-nagyja elfoglalta helyét, a fejek felett magasan lévő gazdagon faragott szószékről prédikálni kezdett:

- A hatalmas Isten angyala az én őrző angyalom megjelenne nekem álmomban, s mint hűséges szolgájához, úgy szólott hozzám, s a következőket mondotta: Vidd meg a hírt az én hívó népemnek, hogy az én egyszülött fiam, aki születék Szűz Máriától, kínzaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemettették. Szálla alá a poklokra, harmadnapon halottaiból feltámadta, fölmeane a mennyekbe, ott ül a mindenható Atyaistennek jobbjára felől; onnan lészen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. - Mikor idáig ért a maga által kitalált szövegben, a hívőkre nézett és felszólította őket.

- Ezért most mondjátok utánam:

- Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtményében. És a Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, a mi Urunkban.

És a főpap fennhangon mondani kezdte az általa kitalált szöveget, s a templomi csöcselék, akár csak a palota udvarán, mint a szajkó hangosan, kezeit szívének magasságában összeszorítva harsogni kezdte Annás mondatait. Mialatt a főpap ezeket a mondatokat elmondta, kinn a városon túl, az sötétség leple alatt elmozdították a sír előtt lévő súlyos követ, s Jésuá holttestét kitekérték a palástból s elvitték onnan messzebbre, egy erre a célra előkészített, kiásott földsírba s eltemették. Kajafás folytatta beszédét:

- Most, hogy Isten üzenetét közvetítettem nektek, azt is el kell mondanom, hogy Isten megparancsolta nekem s az egyház minden szolgájának, hogy újszövetséget kell kötnünk, s e szövetség neve a kereszténység kell, hogy legyen, fia kereszthalálának, s tanúságának tiszteletére. Ezt a keresztséget kell ezen túl felvennie minden újszülöttnak s visszamenőleg nektek is. Nekünk, papoknak pedig megparancsolta, hogy terjesszük azon új tanokat, melyeket Fia földi élete során tanított, s melyeket mi már akkor lajstromba vétettünk. Valamint azt az üzenetet is el kell mondanom, amit közvetlenül nektek szánt, s ez nem más, mint a feltétlen engedelmesség e tanokkal s az e tanokat hirdető egyházzal szemben. A bűnöknek bocsánata e feltételek teljesítését rója ránk, mindannyiunkra. A gyónást ezután áldozásnak kell követnie s nem annak, mint eddig. Csak az kaphat feloldozást, aki meggyónja bűneit, s aki azt nem teszi, bűnben leledzik haláláig, s nem nyerhet feloldozást.

Jésuá földi sírba temetése ezen a vidéken ismeretlen volt, ezért a főpapok biztosak voltak benne, hogy senki sem fogja keresni azt, s így biztosított a föltámadás illúziójának sikere, maga a csoda. De a követ a megbeszélte tervvel ellentétben a katonák nem tudták visszagörgetni helyére. A két kispapjelölt, miután elvégezte megbízatását, már nem tért vissza, hogy ellenőrizték a sírt, mert biztosak voltak abban, hogy minden a megbeszéltek szerint fog történni, hanem sietve mentek szállásaikra. Annás a mise végeztével sietett a palotájába, s az ott elszállásolt papjelöltek szobájához. Mikor odaért, kopogás nélkül benyitott az ajtón. A két fiatalon azonnal észrevette megviseltségüket. Rosszat sejtett, ezért hát megkérdezte:

- Mi baj történt?

Azok ketten az ágyuk szélén ültek, még mindig az események hatása alatt, s meg sem hallották, amit a főpap kérdezett tőlük. Az látva révedtségüket, kissé megemelte hangját, s ismételten megkérdezte:

- Mi történt?

Azok az erős hang hatására összerezzentek, s hebegve válaszoltak:

- Semmi, semmi, nem, minden rendben ment, úgy ahogy azt Excellenciád meghagyta. Mi mindent úgy, ahogy mondani tetszett, és most itt vagyunk. - Azt nem tudhatták, hogy a katonáknak nem sikerült a kötömböt visszagörgetni a sír bejáratáig. Így azt mondták, hogy minden a megbeszéltek szerint történt. Annás

többet nem kérdezett, sarkon fordult s kiment a szobából. Tudta, most hiába is kérdezősködne a történetek részleteit illetően, úgysem kapna megbízható hitelességű válaszokat. Előbb nyugodjanak meg kissé, majd holnap mindent megbeszélünk, Kajafás jelenlétében. Így hát úgy döntött, ő is lefekszik s kialussza magát, mert holnap szükség lesz minden energiájára, s szellemi frissességére, ha a sírt kinyitják, hogy megbizonyosodjanak arról, Jésuá valóban feltámadt-e, mint ahogyan azt az esti prédikációban előre vetítette a híveknek. A hajnal első fényei még nem érték el az égboltot, ahol súlyos felhők zúdították terhüket Jeruzsálem szomszédos földjére. A főpap már felkelt s vasárnapi teendőit rendszerezte éppen, amikor zörgettek a palota kapuján. A katona, aki bebocsátást kért, a Jesuá sírját őrző osztag megbízott parancsnoka volt. Miután bebocsátást nyert az átázott, sáros ruházatú katona s Annás rápillantott, azonnal megsejtette, hogy valami baj történt. Megparancsolta az osztagosnak, számoljon be mindenről részletesen, mert aggodalom fogta el a történetek miatt. A katona kissé bátortalanul kezdett bele történetébe.

- Excellenciás úr, sajnos rossz hírem van. Az történt, hogy miután elvitte két embere a holttestet, nem jöttek vissza, hogy segítsenek helyére tenni a sziklatömböt, s ami nyolcunknak sikerült, az hatunknak már nem. Pedig egészen mostanáig próbálkoztunk, de abba kellett hagynunk, mert az eső még jobban megnehezítette a kő megmozdítását. Így a sírkamrát nem tudtuk lezárni és a pecsét eredeti helyzetét visszaállítani. - Ezután a katona még hozzátette, hogy társai a felelősségre vonástól való félelmükben elszaladtak, s nem tudta idáig összeszedni őket. Annás, mivel rendkívüli észjárású és önfegyelmű ember volt, nem adott teret a hír hallatán kikíváncozó indulatainak, hanem rögtön azon kezdett el gondolkodni, mit is tehetne a helyzet megmentése érdekében. Mivel gyors észjárású, kreatív elme volt, nem sok idő kellett, hogy megtalálja a megoldás kulcsát. A katona ott ált a vörös márványból lerakott verandán, ameddig gazdája gondolkodva le s föl sétált előtte. Majd amikor megállt, a katona felé fordulva megkérdezte tőle.

- Mennyi idő kell ahhoz, hogy összeszedje az embereit?

A katona válasza bizonytalan volt.

- Nem tudom megmondani. Ha a szálláshelyükre mentek, akkor csak percek kérdése, de ha nem, akkor órákba is beletelhet. - Annás ismét gondolkodott egy rövid ideig, majd megkérte az osztagparancsnokot, hogy szedje össze a még bent lévő szolgálatosokat és keressék meg az elveszett öröket.

- Nyugtassa meg őket, hogy semmi bántódásuk nem esik.

Hajnali öt lehetett, amikor a katona visszatért s jelentette, hogy az örök teljes létszámban felsorakoztak az udvaron. Annás megköszönte az őrpapancsnok gyorsaságát s a belső helyiségbe invitálta, ami idáig még soha nem történt meg.

- Üljön le parancsnok - utasította nyájas hangon a főpap.

Az örök parancsnoka megilletődve tett eleget a szokatlan kérésnek, mert nem tudta mire vélni ezt a szívéllyességet. Annás a tőle telhető keménységgel hangjában csattant fel, hogy egy kicsit ráijessen:

- Azt tudja, remélem, hogy a parancsszegésért kemény büntetés járna magának is meg a parancsnoksága alá rendelt katonáknak is. - Az osztagparancsnoknak kiszáradt a szája az idegességtől, s szeme alatt az idegek meg-megrángatták a ráncosodó bőrredőket. Annás kis kivárás után, hogy a kellő hatás kialakulhasson, s miután látta a katona arcán az idegességet, lágyabb hangon, leereszkedő nyájassággal, hogy biztosan megnyerje ügyének a rómaiakat, folytatta:

- De, hogy a fenytést s az evvel járó, magukra nézve elmarasztaló következményeket elkerülhessük, én kigondoltam mit kell mondani a Szanhedrin s a helytartótanács előtt, hogy ne legyen baj. - De ami a legfontosabb az, mit gondol majd a nép, számára ez volt a legmotiválóbb. A katona, aki idáig nem volt beavatva semmibe, csak a parancsot teljesítette, amikor segédkezett a sír bejáratát elzáró kő elgörgetésében, tágra nyílt szemmel s kissé megilletődve, de azért egyetértően bólogatta fejét. Annás azzal kezdte, hogy amit mondani fog, azzal elsősorban a parancsszegő, őrhelyüket engedély nélkül elhagyó katonák érdekének védelmét szolgálja. Akik e tettükért akár a legsúlyosabb büntetést is megkaphatnák, majd így folytatta:

- Maguk egybehangzóan azt fogják mondani, hogy az éjszaka közepe táján, amikor a vihar egyébként is ideért. - Ezt Annás onnét tudta, hogy az első villámcsapást követő csattanásra, mivel éber alvó volt felkelt, s kinézett hálószobája ablakán, s mivel rossz alvó volt tudta, hogy az éjszaka közepe felé járhat. - Arra figyeltek fel, hogy a felhők közül egy erős fényoszlop ereszkedik az eltorlaszolt sír irányába, amit hatalmas égi robaj, dörgés kísért. A fény egészen a sír bejáratáig ereszkedett. Amikor ez a fény elérte a bejáratot, egy angyal lépett ki belőle, melynek a tekintete olyan volt, mint maga a villámlás, s ruházata fehér, mint a hó. Maguk akkor nagyon megijedtek, olyannyira, hogy mozdulni sem tudtak. Majd amikor ez az angyal kilépett a fényből, a föld kissé megremegett s egy pillanatra az égzengés abbamaradt. Az angyal az eltorlaszolt sírhoz lépett s a kötömböt, mint egy kavicsot, úgy mozdította el. Majd hallották, mikor szólt. - Isten Fia, jöjj elő; Atyád hív Téged. - Maguk látták, hogy Jézus kijött a sírboltból, s kijelentette: - Én vagyok a feltámadás és az élet, - s akkor angyalok sereglettek köré és magasztaló énekekkel köszöntötték. De maguk akkor az angyalok és a megdicsőült Üdvözítő látványára összeestek és olyanok lettek, mint a holtak. Mikor a mennyei kíséret eltűnt szemeik elől, akkor álltak lábukra és olyan gyorsan, amilyen gyorsan remegő végtagjaik csak vinni tudták magukat, elmenekültek a helyszínről. Azt én igazolni fogom, hogy úgy értek a palotába, mint akik magukon kívül vannak. - Mikor idáig elért mondókájával Annás megkérdezte a rómaiakat.

- Megjegyezte, amit elmondtam idáig?

- Igen, excellenciás úr.

Az ég alja kezdett kivilágosodni, s a város lakói is ébredtek már. Annás megparancsolta az őrseg tagjainak, akik megtanulták a mesét, hogy menjenek és lármázzák fel Jeruzsálem lakóit, és számoljanak be a sírnál látottak Annás változatáról. A katonák félve a felelősségre vonástól, kérdezősködések nélkül teljesítették a főpap utasítását, noha a számukra is hihetetlennek tűnő történetet, nehéz volt az ehhez szükséges komolysággal előadni. De végül is a rájuk nézve halálos büntetéstől való félelem meghozta gyümölcsét, na meg az osztagparancsnoknak beígért negyven ezüst szesztercius is ösztönzően hatott a feladat sikeres végrehajtásában. Az így szétterjesztett hír Krisztus feltámadásáról hamarosan Pilátushoz is eljutott. A helytartó tudta azt, hogy Jésuá halálának többek között ő is felelőse, de különösebb lelkipurdalást eddig nem érzett emiatt. Most azonban a feltámadás hírének hatására megrettent s úgy határozott, hogy ez ügyben senkit nem fogad. Annás a hírek gyors és hatásos terjedését tapasztalva Kajafással s a Szanhedrin tagjaival felkeresték őt. Pilátus döntésével ellentétben kénytelen volt fogadni őket. Annás és Kajafás elmondták neki azt a történetet, amit már a katonáktól is hallott, s hogy ezért mentse fel azokat a parancsszegés vádja alól. Pilátus, miután még egyszer kihallgatta az osztagparancsnokot, úgy döntött, több hibát nem követhet el, ezért felmentette az öröket a kötelességszegés vádja alól. Miután Pilátus s a katonai tanács karöltve a Szanhedrin tagjaival szemlét tartottak a nyitott sírnál, nem maradt bennük kétség Jésuá feltámadását illetően. Attól a pillanattól kezdve az egyházak a feltámadás verzióját terjesztették el a világon. Ennek eredményeként újjult meg az ószövetségi egyház, s lett az újszövetségi kereszténység hamis prófétája, szerte a világon. A zsidó zseniális ötletének és aljasságának eredményeként a megerősödő, immár keresztény egyház tovább növelte hatalmát, s egy idő után a pénz biztosította hatalomvágytól megrészegült zsidóság hitel-csapdájában vergődő császárok s királyok segítségével, erőszakos térítések útján, nemzetek természetes ősi vallásait elpusztítva, s megtorolva, az ősi nemzeteket elszegényítve, felhígítva, asszimilálva, mint rákos burjánzás szétterjedt a világnak nyugati felében s Európa-szerte.

Az ébredés után.

Rozalicska Galambocská gyengéd rázogatója ébresztett.

- Kelj fel fiacskám és fekjüdj le elöl, már este tíz óra van. Ezt a munkát a hálóban is folytathatod! - gúnyolódott szemrehányó tekintet vetve rám. Mint aki azt mondja, neki is ilyen munkahely kellene. Nem válaszoltam. Még nem ébredtem fel teljesen, csak intettem, hogy menjen előre nyugodtan, majd megyek én is, de még a tüzet fel kell élesztenem.

- Csak dobj rá, nem engedtem, hogy elaludjon, többször is tettem rá, amíg te az igazak álmát aludtad.

- Köszönöm, Galambocska! - hálálkodtam s megraktam akácfával a tűzteret újra. A munkadarabok gyorsan száradtak. Holnap dél körül el is lehet kezdeni a becsiszolásukat fényezés alá. Bent huszonkettő fok meleg volt. Arra számítottam, hogy reggelre nem fog lehűlni a műhely. Most, hogy ismét ég a tűz, leültem a gyalupadra s kitöröltem szemem sarkaiból a port. Nem pihentem jól, valami nyomasztó álmom lehetett, mert fáradtabbnak éreztem magam, mint mikor ledőltem. Álmomból csak foszlányok maradtak meg az emlékezetemben, s mert valódi fáradtságot éreztem, jobbnak láttam megfogadni feleségem tanácsát. Így hát bezártam magam mögött a műhely ajtaját s előre mentem, hogy lezuhanyozzak, lefeküdjek, s kipihenjem a délutáni alvás fáradalmait, mielőtt virradna.

Fél hatkor Galambocska keltett. Elaludtam, pedig általában én kelek előbb. A nap is megelőzött, koronájának csillogása már beragyogta a harmatpárás levegő-
eget. Mint ahogy az lenni szokott, mosdás, öltözködés, teázás, s máris a műhelyben találtam magam. A kert fái, ahogy azt a műhelyablakból megfigyelhettem, lassan elhullajtották virágszirmaikat s megjelentek az első gyümölcs kezdemények. Énekes madaraim, kertem szabad lakói, úgy, mint a kékcinke, a sárga s feketerigó pár, néhány poszátaféle, a csuszka pár, akiknek függő fészkeiben hamarosan tojások is lesznek, legalábbis remélem, és még ki tudja hányféle forma madárka éneke serkentette nem nagy biotópom közösségét. Tóth Árpád szavaival élve: „Mit ablakom körül fog vén kerettel, megfrissül most az unt, szomorú táj. Víg napsugár pingál aranyecsettel az ócska képen és restaurál, a régi Mester megkopott művét, ragyogni szítja most az új lazúr. E vén világba zárt örök szívét, feldobogtatja nékem most az Úr.”

Magunk is valami hasonlóan édes szomorúságot hordozunk szívünkben, csak mi nem tudjuk ilyen ékesszólóan megfogalmazni azt. Ki ezért, ki azért, de alapvetően ez az érzés mélyíti létezésünk színtónusait, s fokozza magányvágyunk gyakori szükségességét. Kint gyönyörűen süt a nap, én meg itt benn borongok.

- Ej, mi a kő, ezt azonnal hagyd abba! - parancsoltam magamra s munkához láttam.

Azaz láttam volna, de hát még meg kellett várjam a száradási idő elteltét, s így majd csak délután kezdhetem el a csiszolást.

Az iskola alsósai ma kirándulni mentek a falutól mintegy nyolc kilométerre lévő ligetes szőlőskertbe, ahol a gyerekek kedvükre hintázhatnak, ugrálhatnak, fogócskázhatnak, és mindenféle közösségerősítő játékokat játszhatnak. Szalonnát süthetnek, egyszóval örömteli, élmény-gazdagító nap vár rájuk Isten tenyerén, s csak az esti órákban jönnek haza. Így magam is egyedül leszek egész nap. Igaz, hogy ez számomra nem újdonság, hiszen egyedül dolgozom hosszú évek óta, s elmondhatom, ennek is megvan a maga varázsa. Néha, mikor éppen kedvem úgy

tartja, kimegyek a kertbe és Isten arcába nézek, s gondolatai szépségét fürkészem. Sokszor eltöprengek az istenszépség s a lélek óhajainak eredő azonosságán. Mi célból? Egyszerűségén. Hiszen a válasz minden kérdésünkre itt van a szemünk előtt színlő humánumban, a nap, nap utáni jelenésben, melyben Isten újra és újra felfedi önmagát, csak meg kell szereznünk a látás képességét. Meglátni s megérezni őt a szelleme által formált anyagmindenség lányos vonásaiban, s veszélyeinek férfiasságában, természetbe rendeltségük kegyelméből. Mert ezen isteni valóság magában hordozza önfelettségének szellemét, mely közös nevezője az emberi léleknek. A csodák nélküli csodák birodalma ez a lét, csak fel kell ismerni e csodátlan csodákat, magát a kiválasztott érzékenységet, a szintézis-harmóniát, a mindenség teremtető szellem és humánus anyagba lehelt finomságát, a lélekérzékelés fehérje csúcstechnológiájának üzemeltetési módját. A mindenség másolatú retró léptéket, az anyag közönségtelenségét. Meglátni a természetben a mögötte megbúvó kifejezhetetlenséget, vagy csak alig kifejezhető humánusérzést. A pogányság istenének ezerarcú jelenlétét. Persze nem állítom, hogy nem kell hozzá valamiféle belső felismerési képesség, csatlakozási vágy, érzékenységi hajlam, adottság. De ez ma majdnem akkora hátrány, mint amekkora előny, éppen az idegen közegellenállás miatt. Bár, ha jobban belegondolok, valójában ez volt ős elődeink természetes állapota, mint szakrális létforma. E hitből, látásmódból táplálkozott minden, ami velük kapcsolatos volt. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint, hogy a Leningrád-Odessza, észak-déli egyenes vonaltól keletre, egyik templomépítő kultúra sem jutott a 45. szélességi kör fölé, ahol az egész Ázsiát és csatolt részeit betöltő népek őségének, azaz fővonalának lakóhelye volt. Ahol a természetarcú Istenben hittek, ott nem kellett kaporszakállú embertestet öltött, fenyegetődő, s bosszúálló istent kreálni. - Na, tessék már megint elkalandoztam, a munka meg áll. - Délutánig van néhány órám, addig elkészítem a viaszpolitúrt, vagy pasztát, amivel a felületeket fogom fényezni. A legutóbbi munkából maradt valamennyi ugyan, de valószínű nem lesz elég, úgyhogy kevernem kell újat. Valahol a háromajtósban, amelynek alsó részében a bár is található, van még papírzacskóban eltéve fél kilónyi méhviasz, s a terpentint is meglesz valahol a vegyszeresben. A másik kis szekrényben, amit én csak mérgesnek hívok, s ami a műhely bejárati ajtajától, befele jövet jobbra a falba eredendően meglévő, s eredetileg is polcos megoldású mélyedésben kapott helyet. Úgy is volt, a méhviasz barnásszürke papírzacskóban, a terpentint egy színtelen borosüvegben sárgállott s várta sorsát. A méhviaszt kisebb darabokra törtem, spirituszban, vagy esetünkben, terpentinben feloldottam. Lehet hevítéssel gyorsítani a műveletet, de csak óvatosan, mert anyagaim nagyon gyulladási érzékenyek. Amikor kellőképpen emulgeáltak, összekeveredtek, beletöltöttem a tartalmat a már előkészített tiszta, két darab széles szájú csavaros tetejű üveg-edénybe. Így egy-két óra alatt eléri a megfelelő kenhetőségi sűrűséget, s máris dolgozhatok vele. Délután három körül a frissen készített viasz paszta használatra készen várta, hogy patinája lehessen a szekrénykének. Mielőtt azonban erre sor kerülne, a csiszolást el kell végeznem. Az oldalak, a felső és alsó lapok

úgy, mint tető és fenék, valamint a polcok, s ajtók, na és a faragott timpanon, (tümpanon) eredeti jelentése szerint ókori zeneszerszám. Az építészetben nevét ablak és ajtózáradék felett alkalmazott díszítések megnevezésére is használták, ezt csak a teljesség kedvéért mondtam el. Még minden alkotó elemet becsiszolok, addig egészen biztos, hogy a paszta állaga is megfelelő lesz. A lenolaj beeresztés a diófa erezetének gyönyörű mintázatát erősíti fel, s a pórusokat is kellőképpen tömíti. A csiszolás a felemelkedett szálaktól érdesedett felületet teszi tükörsimává. Először százas finomságú, majd üvegpapírnak nevezett, kimondottan finom porozású papírral dolgoztam. Mire végeztem a teljes szekrényke csiszolásával, Rozalicska Galambocska is hazaért a kirándulásból, s hátrajött, hogy megnézzé, esetleg nem alszom-e, mint tegnap. Miután mindent rendben talált, megkérdezte:

- Nem jössz előre?

Egy-egy kirándulás után hosszas élménybeszámolót szokott tartani. Ő is, akár csak a gyerekek, nagyon élvezi a szabadtéri programokat, főként a túrázást. Ez a legjobban kedvelt hobbi szintű szórakozása. Ennek a kedvtelésének, sok más iskolával szemben a gyerekek nagy hasznát látják. Minden nyáron egy-két hetes túra utakat szerveznek barátnőjével, aki kolléganője is egyúttal, s bejárják a Bakony, a Pilis, a Vértes, a Mecsek, a Mátra hegy-völgyes vidékeit, mikor hol tudnak szállással járó helyet lefoglalni. A szülők nem sajnálják azt a pénzt, amit ilyenkor be kell fizetni, hiszen velük csak ritkán juthatnának el a gyerekek ezekre a helyekre, egyszerű okból. Akinek munkája van annak ideje nincs, s akinek ideje lenne, annak munkája, s ezért pénze nincsen. Így hát marad az iskolai lehetőség, ami a pedagógusnak nem előírt kötelezőség, hanem hobbi s a gyerekek iránti pedagógusi hivatás szeretete. Annál is inkább így van, mert túrázni egyedül, gyerekek nélkül is el tudnának menni. De az igazi pedagógus, akinek hivatása van, az minden percében a gyerekeire, tanítványaira gondol. Hát ők ketten a kolléganőjével ilyenek. Hányszor megfogadták már, de hányszor, hogy soha többet nem mennek, mert olyan sokszor szertelenül szófogadatlan a társaság, főleg akkor, ha férfinevelő nincsen velük. De magam tapasztaltam azt a csodát, ami olyankor támad fel, mikor az emberi védtelenség lélek-ideje jön el. Történt, hogy én is elkísértem egy ilyen alkalommal őket. Vonattal mentünk, ha emlékeim nem csalnak meg, a Mátrába. Egy bükkösben három tíz személyes kis faházikóban volt a szállásunk. Huszonhárom diák elsőosztályosoktól a hetedikéig vegyes korosztályú gyerekekből állt. Elfáradtak, mire ránk sötétedett. Egy ideig még ültek a tábortűz mellett, aztán a jóéjszakát gyerekek következett. Miután mindenki aludni tért, mi hárman felnőttek még a tábortűz mellett beszélgettünk halkán. Terveztük a következő nap teendőit, amikor egyik barakkból is, a másikkól is szőke fejecskék bukkantak elő, ki fehér, ki halványkék rövid ujjú, bokáig érő köntöskében. Akár Heródes király apró vértanú szentjei, kiket az ösztönös félelem űz. Hozzánk szaladtak, s szó nélkül az ölünkbe kuporodtak, szorosan átkulcsolták nyakunkat karocskáikkal, s mi szintén szó nélkül átöleltük

őket, homlokukra csókot leheltünk s megvártuk, amíg megnyugodva elalszanak. De még álmukban is úgy kapaszkodtak belénk, mintha vér szerinti gyermekeink lettek volna. Hát lehet ezt az őszinte bizalmat, ezt a ragaszkodó ölelést elfelejteni? Lehet ezt megunni, hát van ennél meghittebb, s ártatlanul emberibb szeretetélmény a világon? Egy hivatástudattal élő pedagógus az nem munkaerő, hanem a legcsodálatosabb anya, minden diákjának második édesanyja. Az igazi pedagógus az nem egy néni az iskolából, hanem a gyermek családon kívüli kapcsolatának középpontja, a gyermek számára a családon kívüli világ közepe. Ezt kellene az erőszakosan apajogú társadalmaknak, s férfi devianciájú bürokrátáknak megértenie, mikor az Ő sorsukról s honorálásukról dönt. De hát innen a műhelyből mit is lehetne tenni azért, hogy a sok pénzagyú, gyáva oroszlán, s szalma eszű madárijesztő mindezt komolyan vegye, s súlyának, fontosságának megfelelően értékelje, s becsülje őket. Tizenegy óra is elmúlt, mire ágyba kerültem. Rozalicska Galambocska a tv fényénél hangosan reszelte a torok zárnyelvét, hogy ne szoruljon annyira, de csak nyikorgott, mikor a levegő ki-be járt rajta. Így hát nekem kellett csendet parancsolni azoknak a hangoskodó politológusoknak, akik, ha nem oltom le a dobozban a villanyt, még tán egymásnak is ugranak, hogy igazuknak érvényt szerezzenek gyenge érveik helyett. A felhúzott redőny nem akadályozta meg a hold, kíváncsiskodó kukkolását. Alatta szikrázó gyapjú bárányfelhők élvezték az égi sztyeppe végtelen szabadságát. Egy ideig néztem Isten ezüstjeit, s anélkül, hogy észrevettem volna, lassan elnyelt az öntudatlanság jóga állapota, a mindentől függetlenítő akaratlanság hipnózisa. A kapucsengő hangjára riadtam fel, hirtelen azt sem tudtam, fiú vagyok-e vagy lány. Kint sötét volt még, csak az utcalámpák sárgás fénye világított. Valaki veszettül nyomta a csengőt.

- Ki az ördög lehet ilyenkor, de hogy sürgős neki az bizonyos.

Gyorsan felhúztam a székre dobott hálókabátot s kimentem. A folyosón lévő kapcsolóval felgyújtottam a kinti lámpát, ami a gang előterét világította meg, közvetlen a bejárat ajtó előtt. Kiléptem az előtérbe s megkérdeztem ki az. Válasz helyett azonban csak valami furcsa nyöszörgést hallottam. El sem tudtam képzelni hirtelen, mi vagy ki lehet az. Még egyszer kérdeztem, de a nyöszörgésen kívül semmilyen értelmezhető választ nem kaptam. Nem volt mit tenni, ki kellett nyitnom a kiskaput, hogy megtudjam, mi is történik. A zsebemben a biztonság kedvéért egy kis flakon gázspray lapult. Ahogy az ajtót kinyitottam, a nyakamba ugrott, vagy inkább esett Pacsirta közti szomszédom, Papp Ignác villanyszerelő uram, s éppen csókkal akart üdvözölni, amikor hirtelen észrevette, hogy én nem Terike vagyok, a szeretett feleség. Szegény asszony, villant át az agyamon, ennek is van egy élete ilyen férj mellett.

- Hopp, hoppp... - bocsánat, bocsánat azt, azt hiszem, én, én eltévedtem, azt hi...

Hirtelen az alkohol hatása alább hagyott s néhány másodpercre mintha józanság tért volna vissza közeli szomszédom szemeibe.

- Bocsánatot kérek, azt hiszem, egy kissé elhagytam magamat. Azt hiszem, rossz helyre kötöttem be a pirosat, és mintha el is tévedtem volna, a panelek között, pedig meg voltam győ...

A Pacsirta utcai háznak, ahol Ignácék laktak, kis eltéréssel, amit a mámor elrejtett az észlelés útjából, teljesen megegyezik a kapubejárója a mienkkel. Így eshetett meg, hogy Papp úr összetévesztette a kettőt, s hozzánk csöngetett be a sajátja helyett. Miután cefreszagú falubélimet a helyes irányba állítottam, mint vasutas a váltót, s el is indítottam, mint tárcsás ember a vonatot a jó irányba, bementem a hálóba és visszafeküdtem. Feleségem az egész esetből semmit sem vett észre. Úgy aludt, mint a forrásban lévő tej, csak nála a buborékok hangalakban szabadultak ki a fazékból, akarom mondani a torokból. Fél négy is elmúlt már, az utcai lámpák sárgás fényében lepkék s mindenféle bogarak repdestek, akárcsak a tóparti ívóból, akarom mondani, ívóból hazafele nem kushadó szolgareményű ifjú hazátlanok szárnyatlan pillangói. Fiaiunk s leányaink. Elgondolkodtam, mi lesz ezzel a nemzedékkel, miután választott vezetőinket semmi nem érdekli saját családjaik jó dolgán és saját egzisztálásukon kívül. Az elárult, kiárúsított, sokszorosan, belülről is megcsonkított, meglopott s lenézett emberek sorsa kell, hogy az övék legyen? Csak fekszem az ágyon, s nem tudok napirendre térni a kormányon lévő hivatalnokok embertelen közönyösségén, kormány lojalitásuk kritikátlan szolgálékúságán. Semmi más nem jut az eszembe, csak az, hogy eladták magukat s az országot is saját jólétük megszerzése, gyarapítása és megtartása érdekében. Az nem természetes dolog, hogy a politikai vezetés mindig ugyanabból a grémiumból kerüljön ki, egymást váltva a hatalomban négyévenként. Ez idő alatt a vagyonuk isten tudja csak mekkorára nő, miközben a lakosság folyamatosan, s egyre inkább elszegényedik. Itt van mindjárt ez a szerencsétlen villanyszerelő barátom. Három hónapja nincsen munkája. Ha néha valami kis maszekja akad, amellet, hogy első a család számára, néha elkeseredésében leissza magát a tévedések szintjére. Mert nem tudja másként feloldani azt a belső ellentmondást, ami közte és a külvilág között zajlik. Nem érti a becsületes ember alapállásából, ami az ő világára s még sok millió ember világára s gondolkodására jellemző, hogy mi módon juthatott Ő ebbe a helyzetbe. Hogy kik és hogyan tehették ezt meg vele. Vele, a magyar néppel. Hogy földönfutó lett saját hazájában? S óhatatlanul arra gondol, hogy bűnözők irányítják ezt az országot. És valljuk be őszintén, nem is alaptalanul. Az óra cáger ötöt mutat, s én jóformán még semmit sem aludtam. A hajnali derengés már kékíti az ég kiakasztott abroszát, s a szél meg-meglebbenti fényesedő csipkéit. Egy picit még lehunyom a szemeimet, aztán majd felkelek. A nap már magasán járt az égen, mikor felébredtem. Rozalicska Galambocska a konyhában sürgölődött. Magamra kaptam a köntöst, vagy köpenyt, s kimentem utána.

- Hát te nem mentél dolgozni? - kérdeztem csodálkozva.

- Szombat van, ha nem tudnád, ezért nem ébresztettelek fel, mikor felkeltem.

- Egészen kiment a fejemből - válaszoltam restelkedve.

- És mennyi az idő?

- Hét óra elmúlt pár perccel.

Bódító kávéillat párolgott mindenfelé a konyha és az ebédlő között. Noha én nem kávézok harminc éve, azért az illatát imádom.

- Mi a programod mára? - kérdeztem Galambocskát.

- Nem úgy beszéltük meg, hogy bemegyünk a városba piacolni? - méltatlankodott Rozalicska.

- Ha te mondd, akkor biztosan úgy van. És hány órás busszal akarsz menni?

- Jó lenne a nyolcast elérni, de akkor sietned kell - sürgetett az asszony.

- Van még háromnegyed óra, csak elkészülök! - méltatlankodtam magamban. Úgy is lett. A buszon nem voltak sokan, Két kislány az édesanyával, két nyugdíjas idős néni, egy fiatal húsz év körüli fiú, mi ketten s egy negyven év körüli házaspár. Mind-mind láthatóan olcsó, kilóra megvásárolható túrkásruha eleganciában, a szegénységgel lélekben összegyűrődve. Egykedvűen álltak, ültek, szótlantul maguk elé meredne. Valahogy úgy, mint annak idején a szürkeruhás rabok állhattak vagy ülhetek, amikor egyik kényszermunkatáborból (ma szociális-munka) a másikba szállították őket. Sehol egy mosoly, sehol egy hangos önfeledt csevej, életigenlő nevetés, vagy egy vidám mozdulat. Semmi ilyen luxus. Csak egykedvű kifejezéstelen arcok, sárba keményedett ráncok sírgödör mélységű barázdái. A busz is éppen hogy csak vonszolta magát, olykor fekete kormos füstöt szellentve maga mögé a folt hátán is foltos országúton. Szamar lassúsággal ugyan, de azért bevánszorogtunk Bajára. Mintha szőnyegbombázás érte volna a városkát. Mindenfelé felsértett utak, itt-ott a tegnapelőtti esőtől telített bombatölcsérek, kráterek, homokdombok, s kőrakások. Háború utáni állapot. Egyik útról a másikra hevenyészett pozdorja átjárók, pallóhidak, vagy csak egymás elé dobált téglák, mint egy, ki az ügyesebb, verseny ottmaradt eszközei. Óvatosan, a lábunk elé nézve araszolgattunk, amíg járható útra nem léptünk. A piac felé vettük az irányt. Egy lopodának is nevezhető, árait látva, áruház előtt mentünk el éppen, amikor a hátunk mögül ránk köszönt valaki. Először nem figyeltünk rá, mert azt gondoltuk, nem nekünk szól, de amikor másodszor is köszönt, Rozalicska hátranézett, s felismerte a köszönőben gimnáziumi osztálytársát. Megálltunk s üdvözlöttük a doktor urat, aki feleségem padtársa volt annak idején az almamáterben. Magas, borostásképu, kopaszodó férfi volt a doktor úr. Meg is ölelték egymást, puszi, puszi, ahogy ez már lenni szokott olyankor, ha régi osztálytársak nagyritkán összetalálkoznak. Szó szót követett. Hogy vagytok, a gyerekek? Stb. stb. Aztán én magam is, hogy közömbösségemet leplezzem, megkérdeztem:

- Hogy élnek az állatorvosok manapság, van-e munka elég az istállóban?

- Sajnos a helyzet katasztrofális volt már az utóbbi években - hangzott a válasz. - Éppen, hogy csak megéltünk kettőnk fizetéséből. Persze a helyzet megváltozott, mióta politikus lettem. Indultam és nyertem, akárcsak az a kétharmad, akikkel együtt ülök a patkóban.

- Gratulálok! De azért visszamennél, ha ismét szükség lenne a szakértelmedre, nem? - kérdeztem provokálva a választ, ami nem is maradt el.

- Nem örültem meg, hogy még egyszer a szarban turkáljak, amikor hússzor annyit félgőzzel is megkereshetek csak gombnyomogatással öltönyben, nyakkendőben, és polgármesternek is megválasztottak. Az sem elhanyagolható összeg.

- Mennyit keresel, ha szabad megkérdezni?

Tudtam, nem bírja ki, hogy el ne dicsekedjen vele.

- Ha mindent összeszámolok, akkor havi három Millát.

Még érdeklődtünk a gyerekek felől, satöbbi, majd elváltunk. Miközben a piac felé sántáztunk a kockaköveken, eszembe jutottak az éjszakai gondolat foszlányai, a hivatalnoki kritikátlan szolgálatteljesítésről, a pénzért a hazát is, ha arra kell igen gombot nyomni. Ez után senki ne mondja nekem, hogy akár csak egy ember is van, aki nem a pénzért honatya. Az adott szóról nem is beszélve. Talán nekem is a szemfényvesztést kellett volna választanom inkább, mint a valóságot. Mert a valóság nem a pénz, hanem a pénztelenség. Az igazi, és valóságos élet nem a parlament aranyfolyosóin, hanem az utcák koszos realitásán zajlik, ahová nem láthat be az, akinek kapuja nem onnan nyílik, akinek sorsa elvált nemzetársai sorsától. Akik milliókat költenek, mert a szegények által rosszul megválasztott párt, önös, egyéni érdekből önmagának törvénnyel biztosítja a luxusléthez szükséges luxusfizetéseket az adófizetők pénzéből, míg azokat továbbra is a nyomor szintjén tartja és semmit sem tesz választási ígéreteinek teljesítése érdekében. Számára így a legkényelmesebb. Már nem akar visszamenni az istállók hétköznapi, szaros és büdös, életszagú világába. Nos, ennyit a honatyák elhivatottságáról. Ebből is jól látható, mire számíthatunk az elkövetkező évek politikájától, politikusaitól. Miközben ez az igazságtalan és korrupt belterjesség lekötötte gondolataimat, egy tócsába léptem, ami visszazökkentett rögtön a föltúrt utcák valóságába. Feleségem valamivel előttem ment s mikor utolértem, még le is szidott, hogy nem tudok vigyázni az egyetlen normális cipőmre se?

- Ha tönkre megy, - mondtam - majd kérünk a barátodtól, annak úgy is több van, mint amennyit szerintem megérdemelne.

- Na, igen, ezt a legkönnyebb, másra irigykedni, mert annak több esze volt s időben tudott váltani.

- Ezek szerint te helyesnek tartod, hogy egy ember, aki semmit sem csinál azon kívül, hogy áruba bocsátja a lelkiismeretét, a becsületét, csupán anyagi érdekből, nem törődve avval, hogy emberek millióknak okoz megoldhatatlan életfenn-

tartási problémát, hogy elárulja saját fajtáját, ill. saját népét? De ki merem mondani, magát a magyar nemzetet, az ilyen hazaárulót kéne nekem irigyelnem? Na, nem, annyira alacsonyra azért nem sülyyednék, soha. Akkor inkább a nyomor, de a lelkem nem eladó.

- Jól van, na, csak ne zúgolódj már, inkább arra vigyázz, hogy újból bele ne gázolj valami pocsolyába.

A piacot hamar megjártuk, mivel nem vásárolni, inkább csak egy kicsit kimozdulni akart Galambocska az otthoni monotonságból. Mire ismét hazaértünk, dél volt. Átöltöztünk, majd a tegnapról maradt töltött káposztát megmelegítettük s megebédeltünk. Három óra körül lementem a műhelybe, gondoltam, estig még tudok dolgozni egy kicsit. Kint a napon húsz fok meleg lehetett, s a műhely is átvette a padláson keresztül, így hát bent húsz fok fölött volt a hőmérséklet. A cserépkályha sem hűlt még le teljesen, így az is rásegített. A paszta is tökéletes állagúra sikeredett, így nem volt más hátra, mint hogy elkezdjem a fényezést. A gond csak az, hogy semmi hangulatom nem volt a munkát elkezdni, azaz dolgozni, s ha nincs kedv, akkor az a minőség rovására megy. Ezért úgy döntöttem, hogy ma délután nem dolgozok, hanem felöltözök s átmegyek Bán Rezső festőművész barátomhoz, bár még a keretek nem készültek el. De beszélgetni azért tudunk. Bezártam a műhelyt, és előre mentem. Rozalicska Galambocska az ebédlőben ruhát vasalt éppen.

- Mért nem pihensz inkább, az a vasalás ráér, nem? - zsörtölődtem kicsit.

- Ezt még befejezem, aztán átmegyek a szomszédasszonyomhoz, most hívott telefonon, hogy akar valamit mutatni.

- Én meg úgy gondoltam átmegyek egy kicsit Rezsőhöz beszélgetni, csak átöltözök előbb.

- Ha utánam mész el, tedd fel a kulcsot! - adta ki az utasítást Rozalicska Galambocska, s miután összehajtogatta a vasalt ruhadarabot, s a helyére tette.

- Én készen vagyok, úgyhogy elmentem! - szólt be a szobába, ahol éppen átöltöztem.

Így hát a kulcsot nekem kell felraknom a szokott helyre. A kiskapu nyitva volt, amikor a felújított régi vályogházhoz értem. Valószínű, nincs egyedül, gondoltam. Talán rosszkor jöttem, s már indulni akartam kifelé, amikor utánam szólt kérdően egy női hang:

- Rezsőt keresed?

Megfordultam s mit láttat velem Isten, legnagyobb örömömre a szomszéd elvált asszonyt, - akinek kedvéért még a koporsóból is kimásznék, mondtam volt Rezsőnek - Annó dacumál, - mikor felkeresett keret ügyben.

- Pannika, kedves, hát nekem Rezsőhöz kell jönnöm, hogy téged láthassalak? Szerencsés ember ez a Rezső, mindig mondtam.

- Félre ne értsed Gabi bácsi... - kezdett a magyarázkodásba Pannika, de én közbevágtam:

- Ej, hát nem szégyen az, ha egy ilyen szépség, mint te egyedül unatkozik.

Erre Ő:

- Ejnye, Gabi bácsi csak nem gondolod? - s itt ismét közbevágtam:

- De a mindenségét annak a... - s a többit már bunyevácul mondtam, némi magyaros akcentussal.

- Jábote szvétlom szunce!

A fordítást már nem tettem hozzá.

- Hát olyan öreg vagyok én, hogy csak úgy le lehessen bácsizni?

Pannika erre nem válaszolt, csak mosolygott s folytatta, amit az elébb elkezdett.

- Csak segítettem Bán úrnak a függönyt felrakni, mert a férfiak ehhez nem értenek.

- Rajtad kívül van itt még valaki? - kérdeztem ezt a hibátlan külsejű Isten csodáját.

- A plébános úr van itt, meg a hitoktató. Nem olyan régen jöttek. De nekem már mennem is kell, - tette hozzá Pannika, s már ki is fordult, a kiskaput maga után behúzva.

Illedelmesen, ahogy illik bekopogtam a takaros kis házikó ajtaján, ami virágokkal és aranyeső bokrokkal beültetett udvarra nyílt.

- Szabad! - hangzott belülről a válasz a műterem szoba felől. Így hát benyitottam a folyosóra melynek jobb kéz felőli első szobája volt a műterme. Az ajtaja nyitva volt. A teremben, ami olyan ötször-ötös, vagy valamivel talán nagyobb is lehetett, s aminek ablakai keleti és déli fekvésűek voltak tökéletesen bevilágították a festőállványon lévő keretre feszített vásznat, ami mellett ott ült Rezső barátom a festőművész, s előtte, nekem belépésemkor háttal, Utry atya és Huba egymás mellett.

- Jó napot kívánok mindenkinek! - köszöntem.

- Beszabad jönnöm, nem zavarok? - kérdeztem, Rezsőre nézve, aki éppen kimosott egy ecsetet és azt törölgette száraz ronggyal.

- Jó is, hogy jössz, barátom, éppen te kellesz a beszélgetésünk folytatásához, biztatott művész barátom, s hozzátette, - keress magadnak egy széket és ülj le. Közben kezét fogtam mindenkivel, s hogy a kör meglegyen, a széket az atya, azaz Zoltán, mert ez volt az atya keresztnéve, és Rezső közé tettem. Így éppen kört alkottunk a festőállvány és a művész között. Egyszerűbben fogalmazva körül ültük Rezsőt.

- Miről van szó? - érdeklődtem, miközben leültem a székre.

- Először is arról, mikor lesznek meg a keretek? - szólalt meg Rezső korholó hanglejtéssel.

- Erre tudok válaszolni - feleltem. A jövő hét végére, esetleg péntekre. Előbb nem, mert be kell fejeznem a kisszekrényt, amit a hét közepére ígértem Kerekes Pali bácsinak, aki a Pali nevű unokája esküvőjére ezt adja nászajándékul.

- A keretek meg két nap alatt megvannak feszítéssel együtt, emiatt nem kell aggódnod, vagy annyira sürgős? - kérdeztem némi iróniával a hangomban.

Utry atya felém fordulva csak annyit mondott:

- Az enyémeik lennének a festmények.

Úgy tettem, mint aki nem tud a megrendelésekről, s legkevésbé a képek témájáról, ezért megkérdeztem:

- Szabad tudni esetleg, hogy a templom melyik falára készülnek a képek, ha nem vagyok túllontúl tolakodó, atyám?

- Ha idáig tegeződtünk, most ne kezdjünk el újra magázódni, s ez mindenkinek szól, - figyelmeztetett Zoltán.

- A kép nem a templom részére készül, mint azt az előbb már említettem, hanem saját részre. Van olyan szándékom ugyan, hogy a parókia hitoktató szobájába fogom a krétatábla jobb és bal oldalára, mintegy szemléltetésképpen, felakasztatni. Ezt már Hubával meg is beszéltük.

- Bevallom nem igazán értem, hogy mit keres a honfoglaló magyarság a keresztény hitoktatás szentélyében? - szóltam el magam ostobán.

- Ezek szerint Rezső már fecsegett. Hát előbb vagy utóbb úgy is kiderült volna, így inkább elmondom. De arra kérlek titeket, hogy ez legyen a mi titkunk egyelőre. Arról van szó, hogy amit elterveztem, már nem mostanában, annak a kellékeként fogom használni ezeket a képeket. Az egyik, jobb kézzel a lova zablóját tartó honfoglaló magyart ábrázolna, amint megáll és körülnéz a templomtornyok nélküli új hazában. A másik kép egy több alakos, szintén a bejövetelet megörökítő, honfoglaló magyarokat ábrázolna, akik széttárják karjaikat s a magyarok istenéhez köszönő fohászt mondanak. Amit úgy képzeltem el, hogy a lovasok felderítő előőrse a Kárpátokat maguk mögött hagyva, de annak vonulatát a távolban még látva, az alföldi síkon, az eléjük táruló füves rónaság felett gyönyörű leányarcot sejtető égre tekintve, Zoltán széles karmozdulatokkal gesztikulálta is elképzelését, széttárt karokkal imát mondanak, s közülük a vezér a szűzföldet csókkal illeti.

- Hát ez gyönyörű, és nagyon kifejező, de hogyan egyeztethető mindez össze a kereszténység tanításaival, ha meg szabad kérdezni?

- Azzal sehogy! De nem is az a célom, hogy a kettőt összebékítsem, noha azért minden hit eredete egy esésű, hiszen egy a forrás, s minden földi folyót ő táplál, s duzzaszt fel, ha annak szükségét látja, ha értitek. - Célom és feladatam annak

az álomnak a beteljesítése, amely küldetést határozott meg számomra hátralévő életem értelmeként.

- Álom? Miféle álom? - kíváncsiskodott félszeg mosollyal festőművész barátom.

- Hubának már elmeséltem szokatlan álomlátásomat. Ilyen eddigi életem során még soha sem fordult elő velem, pedig sokszor feküdtem le azzal az gondolattal, óhajjal, vágygal, hogy Isten, ha másképpen nem is, hát álmomban megerősít majd valamiféle jellel, hogy amit teszek, helyes s neki tetsző dolog. De nem. Soha semmilyen jelzés, ami megerősíthette volna hitemet, egy pap hitét, nem érkezett. Már emiatt is, és egyéb egyházi keserőségeim miatt is kezdtem teljesen elveszíteni önmagamat. Kezdttem kételkedni abban, aki, s ami vagyok, s magában az élet értelmét adó isteni akarásban is. Egyáltalán, magában az isteni világ-eredetben, s a vele teremtetett ember küldetésében. A teljes egyensúlyban, az eredendő harmóniában, a szeretet elérhetőségének anyagi megvalósíthatóságában, melynek megteremtését a hívek körében én a legfontosabb célként állítottam magam elé. Kezdttem elveszíteni a türelmet s a kitartást az emberbe vetett hitemben. Arra már régen rájöttem, hogy a katolikus egyház, mint hierarchikus szerkezet, úgy szociológiai, mint teológiai vonatkozásban, semmi mást nem szolgál, csak hatalmi és egzisztenciális célokat. A biblia, úgy az ószövetségi, mint az újszövetség könyvtörténeti szentírások, összefüggéseiben tudatos, direkt összezavaró célt hordoz. Hogy akik annak történeti, földrajzi azonosságait s állítástani összefüggéseinek igazságtartalmát kutatja, úgy időrendi, mint igazolás tartalmi szempontokból, még véletlenül se juthasson tiszta forrású közös nevezőre, egységes, minden szálát igazoló végeredményre, hitelt érdemlő, vagy elvető bizonyítékra. Azért, hogy eltakarja azt a gigantikus hazugságot, ami tulajdonképpen életben tartja a kereszténység ötletét s a mögötte rejtőző élősködőket. És arra is, hogy csak mi, az egyházpolitika rabszolgái vagyunk azok, akiket még érdekel maga a hívők lelkének ápolása, a teológiai nevelés hatásaként. De arra is rá kellett jönnöm az utóbbi évtizedekben, - folytatta mondandóját Zoltán, - hogy a hívőkre is csak, mint az egyház pajzsára van szüksége a klérusnak. Na meg arra is rá kellett jönnöm, hogy a lelkeket a legjobb akarattal sem tudom, s ezzel mindannyian így vagyunk a küldhető szolgák közösségében, megmenteni a templom vagy templomok számára, hiszen ahol a hívő ember van, ott van Isten is. Tehát Isten mindenhol ott van, ahol az ember, azaz az élet van. Mert az Isten maga az élet, a teremtés szelleme. Hogyan is lehetne magát az életet holt kövek celláiba száműzni. Ez nem csak ostobaság, de kegyetlenség is lenne, hiszen a lélek is a szabadságot, s nem az állandó ellenőrzött rabságot szereti, s részesíti előnyben. De a templomban erre nincsen mód. Nincsen a misének olyan tartalma, amely megközelíthetné magát az emberi lélek isten fonatú őszinteségét, természetességét. A templomokból hiányzik a közvetlen kapcsolat, az azonos sorsúság élménye, hiányzik minden egyházi, templomi kapcsolatból maga a természetesség, ami a hívők s a papok közös gondolkodását elősegítené, s felválthatná a prédikációk távolságtartó tanácsainak okoskodását, példázatainak direktségét. Éppen ezért a legtöbb pap

már nem is erőlteti a közvetlen lelki kapcsolattartást a híveivel. Úgyhogy a templomok belső hidege, természetellenessége, direkt dramaturgiája lassan elpusztítja teljesen azt, amiért a hívők bejönnek falaink közé. Erőltetetté, bürokratikussá s távolságtartóvá vált az egész. Tehát a lélek számára lényegtelené, s ez a keresztény egyház lassú, de elkerülhetetlen bukását, pusztulását vetíti előre ismét. S csak valami csoda folytán menekülhet meg. Esetleg Jézus újbóli visszajövetelével.

Álmélkodva hallgattuk mindhárman az atya rövid, de velős közvetlen tapasztalataiból leszűrte egyházi korrajzát, s hirtelen nem tudtuk, mit is gondoljunk. Zoltán látva meglepettségünket, várt még felocsúdnunk, majd folytatta:

- Ami pedig az álmodat illeti, azt kockáról kockára el tudom mesélni, akár egy filmet, ha már ennyire szeretnétek.

Miután a kíváncsiság hatalma erősebb volt bennünk annál, hogy visszautasítsuk, megerősítettük Zoltánt mesélő szándékában.

- Az úgy volt, - kezdte Utry atya az álombeszámolót, - hogy tavaly júniusban az egyik szombat esti misén, amin az első sorok öregein kívül, egy középmagas, számomra teljesen ismeretlen, hosszú ősz hajú s bajszerű idősebb ember is részt vett, akire felfigyeltem szokatlan ruházata miatt, merthogy teljesen úgy nézett ki, mintha a Feszty körkép vásznáról lépett volna le. Amit furcsállottam, az, az volt, hogy senki a templomban ülők közül nem figyelt fel rá. Pedig hát ezt megelőzően, ha csak egy kicsit is feltűnőbb ruhában jelent meg valaki, akkor nem úszta meg, hogy szemrehányóan meg ne bámulják, sőt olyan esetem is volt, amikor nekem kellett rendre utasítani a híveket.

- Mégis, hogyan nézett ki az, az ember? - kíváncsiskodott Rezső barátom, s látszott az arckifejezéséből, hogy élvezte az atya előadását.

- Emlékeim szerint felül mélyvörös színű kazakot, alul bőrcsizmát s valamilyen élénk színű bőr nadrágot viselt. A vállán, a szélein gyönyörűen szegett, szintén bőr kepenegét, s a fején csúcsos, a csúcs tetején körfonatban végződő kalpagot, vadnyúl szőrrel szegve. Két vagy három centi vastag, ezüsttel kivert bőrszíján, gazdagon díszített nyílvesszőtartó tegezten viselt s egy hasonlóan díszes kardot. Ennek ellenére senki még csak rá sem hederített. Mintha ott sem lett volna. Azt hittem, hogy valami átutazó társulat tagja, aki betért a templomunkat megnézni, s ha már itt van, végighallgatja a misét. Így hát, mint aki teljesen természetesnek veszi, hogy honfoglaló magyarok járnak-kelnek a falun keresztül, hiszen nem az első eset, hogy jelmezese mutatkoznak, s megállnak nálunk. A misét annak szertartás rendje és módja szerint, le is vezettem. Ám amikor az úrfelmutatás után a hívek felé fordultam, ez az ember, míg a többiek térdeltek, állva, a kardját hüvelyéből kihúzza, kettőt kaszált, vagy inkább vágott vele kereszt alakban a levegőbe s én láttam, amint a feje elválik a nyakától és mozdulatlanul lebeg a levegőben, s körülötte köralakban véres glória jelenik meg, a törzse pedig eltűnik. Mindez olyan élethűen, mint ahogy most ti itt láthattok engem. Hirtelen

arra gondoltam, hogy csak valami rossz tréfa, szemfényvesztés lehet, de mint-hogy senki semmit nem vett észre az egészből, tudtam, hogy velem van valami, hogy hallucinálok, vagy ami valószínűbb, kezdem elveszíteni az józan eszemet. Hirtelen kettős látásomból s fejfájásomból arra következtettem, hogy esetleg enyhe agyvérzést, vagy valami ilyesmit kaphattam. Aztán teljesen kiment a vér a fejből s úgy éreztem rögtön elájulok. Összeszedtem hát minden lelkierőmet s tartottam magam. Éreztem, kezd visszatérni az életerőm. Ismét a hívek felé fordultam s már nem láttam senkit és semmit azon a helyen, ahol az imént még a fej lebegett véres glóriával övezve. Eltűnt. Mise után a sekrestyében, mikor mindenki hazament, sokáig töprengtem azon, hogy mi is történhetett tulajdonképpen. De mivel nem találtam semmilyen magyarázatot, visszamentem a plébániára. A szokottnál fáradtabbnak éreztem magam, ezért lefeküdtem. Megpróbáltam ismét felidézni, mi történt velem, de hirtelen valami éles, mint mikor egy vízzel teli dunctos üvegen átsüt a déli nap erős sugara, s az a fehérre meszelt falnak egy pontjára vetül, fény vakította el az elmémet.

Látomás

Zuhanni kezdtem keresztül valami felhőszerű ködön, s amikor talajt ért a lábam, körülöttem mindenfelé ökrökkel húzott szekéroszlopok, az oszlopok között marha s egyéb lábas állat csordák, gulyák végeláthatatlan sorokban kígyózva, lassú tempóban araszoltak előrefelé a füves talajú hegyaljai síkságon. A látvány csodálatos volt. A szekereken fiatal leányok s asszonyok, a szekérbakon idős férfiak, a szekerek körül nagyobbacska gyerekek szaladgáltak s egymásnak kiabáltak. A szeptemberi nap ragyogott az égen. Mindenütt az élet mézei csillogtak virágok formájában, s a táj szabadságillatú leheletének szele hullámozott. Én a szekérkaraván elejének oldalán, egy szürkésfehér kanca mellett álltam, annak zabláját fogva s figyeltem, hogy minden rendben történik-e a vonulás során.

- Azt hiszem, az első kép témáját ez a jelenet ihlette - megmagyarázta Zoltán atya, s folytatta.

- Aztán egy lovasom, Nyék törzsem tagja vágatott felém s szólított meg:

- Bogát Kál, menj kocsitokhoz, az öreg beszélni szeretne veled.

Az új hazavárás elfojtott kíváncsisága felülkerekedett a négyhónapos út elcsigázottságán, s az azt megelőző csata fáradalmain. Nem tudtam betelni az alföldi őszi színpompájának látványával. Miközben a szekérsorok között visszaügettem közvetlen enyéimhez. A mai hossz mérték szerinti mintegy száz métert kellett visszafelé gyors galoppal megtennem, hogy szűkebb családom szekereihez érjek. Az Öreg, hűséges barátom, olykor tanácsadóm is a bakon ült, s a lovakat dirigálta. Piros, életem párja a szekérsátor alatt hátrébb ikerleányaimmal, akik rackajuh tejet s hamuban sült pogácsát majszoltak. Mikor odaértem hozzájuk,

minden áron lovam hátára akartak kapaszkodni. Leszálltam hát, s a lányokat a nyeregbe ültettem. Én az öreg mellé ültem a bakra. Szellő nevű lovam tempót tartva, hátán két leánykámmal a szekér mellett ügetett közvetlen mellettünk. Piros hátulról átölelte nyakamat s hűséget suttogott a fülembe, majd előre hajolt s megcsókolt. Szellő zabláját a kezébe adtam s öregapám felé fordultam, aki vigyázó szemekkel figyelte két nyolcéves dédunokáját. András, elsőszülött fiam a mögöttünk lévő kocsi bakjáról intett köszönésként s hogy minden rendben van. A család többi tagja három testvérem s húgom gyermekeivel az utánunk következő szekereken, majd az unokatestvérek s így tovább a rokonság többi asszony, leány s kisebb-nagyobb fiú tagja, akik még a szélesebb értelemben vett családhoz tartoztak. Öregapám, miután mindenki üdvözölve lett, megkérdezte:

- Az éjszakát itt fogjuk tölteni, vagy tovább megyünk?

- Árpád és Levente sikerrel teljesítették a honfoglalás küldetését, hála a magyarok Istenének, s a Bolgárok nem lephetnek meg többet és senki más sem. Az éjszakát itt töltjük a Tisza alsó vonalánál, s ha akarunk, holnap tovább mehetünk. A csapatok már Dunántúlt is elfoglalták. Tulajdonunkként tekinthetjük e vidéket s letelepedhetünk, ha a nagycsalád is megfelelőnek találja a helyet. A törzs népéből sokan találtak már idáig is maguknak megfelelő élőhelyet, ahol egy időre, vagy akár végleg letelepedhetnek. De tovább is mehetünk a Duna és a Tisza közbe, vagy ha akarjátok Dunántúlra. Piros, mit gondolsz? - kérdeztem nőmet.

- Uramnak kell döntenie, mi nők elfogadjuk, amit parancsol.

- Kérdezzük meg a többieket, az ő véleményükre nagy szükség van - ajánlottam.

- Ezt apádnak kell eldönteni, s Ő most Árpád mellett van. S ki tudja, mikor tér vissza - figyelmeztetett a legidősebb.

- Apám kinyilvánította óhaját, mielőtt elmentek. De én holnap kikérem a többiek véleményét is.

A szekértábor megállt, mire a beszélgetésben idáig jutottunk. Az őszi nap sugarai fellobbantották a folyóparti erdő lombkoronáit, s visszatükrözték a mindenség teremtvő szellem és humánus érzékenységét. E látvány megtöltötte a lélek, az út, s a harcok során meghorpadt bugyrait. A nagyobb fiúk segítségével szekértábort alakítottunk, s a tábor közepén máglyát raktunk. A nők húst sütöttek. Minden, a nagycsaládon belüli család, tulajdon szekerei előtt foglalt helyet. Az idősebb férfiak saját főzésű sört vagy kumiszt ittak az esti étkezés után, majd a tűz fényénél az idős, az ilyenkor kötelezően szertartásos imádságra hívta a vérségi alapon család tagjait. Árpád imáját fennhangon, minden családtaggal együtt elmondták:

- Boldog Isten nézz ránk a magas egekből, áraszd ránk mosolyod fénylő nap-szemedből. Nemzetek Istene! Add nekünk e földet! Magyarok Istene! Tarts meg itt bennünket! Évezredek át, áldd meg életünket, viharban és vészben oltal-

mazz meg minket! Adj szívünkbe békét, derűs boldogságot, ne érezzük soha a hontalanságot. Duna, Tisza partján magyar szóval áldjunk, ez legyen örökre a mi Szent Országunk. Legyen minden magyar a Te Fény gyermeked, pihentesd meg rajtunk áldott tekinteted.

Miután többször egymás után átszellemülten elmondták az imát, magam vettem át a szót, s mivel én voltam a törzs vezére s a család tejhatalommal felruházott ura, megparancsoltam, hogy minden család holnap reggelig beszélje meg, hol szeretne letelepedni véglegesen. Kilencvenötöt írtunk. A Dunántúl elfoglalása után magam, a Nyék törzs vezére hátrajöttem, hogy a törzs hozzátartozóinak családjait, a szekértábor biztonságos élőhelyre vezessem. Ez után már mindenki maga dönthetett, mit csinál holnap reggelig. Az este meleg volt. A nagycsalád tizenöt éves fiú tagjai őrséget szerveztek a tábor körül. Az asszonyok s a gyerekek pihenni tértek. Én is ledőltem egy pillanatra. De mielőtt elaludtam volna, még néztem egy darabig az égen vörösen lángoló felhőóriások lassú vándorlását az égi pusztán s arra gondoltam, hogy milyen szerencsés ember vagyok, mert egyik vezetője lehetek ennek a nagyszerű népnek, s egyáltalán, hogy magyarnak születhettem, amikor közeledő lovasok patazajára lettem figyelmes. A szekértábor bejáratának egyik szekere az őrsekér, s innen messziről észrevettem apámat, amint a család férfi tagjaival, asszony testvéreim férjeivel együtt felénk tartanak. Amikor elértek, apám, aki Levente névre hallgatott, kiszállt a nyeregből, hozzám lépett s megölelt. Miután üdvözöltük egymást sógoraimmal is, mindenki sajátjaihoz sietett. Apám ötvenöt, nagyapám anyai ágon nyolcvanhat éves volt, sajnos Álmos nagyapám kilencvenháromban elhunyt, jómagam harmincegy. Leültünk hárman a még parazsló tűz mellé és beszélgetni kezdtünk. Én, mint Bogát Kál apámhoz fordultam s megkértem, meséljen az események összefüggéseiről, ha nem fárasztja ki nagyon.

- Hát jó, mesélek, de hogy világos legyen minden, pár szót az előzményekről is tudni kell.

- Hallgatunk, apám - válaszoltam, de addigra már sokan körénk gyűltek a szekértábor lakói közül, mert elterjedt a hír, hogy a vezér a táborban van.

Miután körbe ültek minket, apám mesélni kezdett:

- Tulajdonképpen nagyapátok Álmos vezér okossága volt az, ami lehetővé tette törzsünk megerősödését s a mostani hadműveletet azzal, hogy elvette feleségül nagyanyátokat, az Onogúr törzsfőnök lányát. Így egy Szabír, Kazár konfliktus esetén az Onogúr erőkkkel mintegy húszezer harcossal kiegészülve Kazáriát sakkban tudtuk tartani. Hiába adták a kazár törzsfőnök leányát a Kunduk vezéréhez, még így is erőfölényben voltunk a térségben. Ebben az időben az Onogúr törzseken belül egyébként is konfliktusok robbantak ki a vezetők s népeik között, melynek oka, s ebből nekünk is tanulnunk kellett, a népeik elnyomása, természetes jogaiktól való megfosztásának kísérletéből származott. Ez a helyzet aztán, mint tudjuk felkelésekhez vezetett, melyet vérbe fojtottak ugyan,

de végül is szakadáshoz, s ily módon az Onogúr törzsek Kazáriából való kiválásával végződött. Erre a besenyők érkezése okozta zavarok csak még jobban rásegítettek. Mi Nyékek addigra már szoros kapcsolatban voltunk, mint számotokra is köztudott, a szabírokkal. De az is igaz, hogy Árpád apám, miután kilencvenkettőben egyesítette a törzseket, s azok főnökei fejedelemmé választották, elhatározta, s erről nekem is beszélt, hogy új hazát kell foglalnunk magunknak, mert a Don s Dnyeper-köz nem biztonságos. Sem a legeltetés szempontjából, sem védelmi, sem semmilyen más szempontból. Azon kívül a törzseket össze kell kovácsolni egy akaratúvá, egy nemzettűvé s ehhez biztonságos lakóhelyre van szükség. Mindezt gyorsan kellett megtenni, mert a besenyő támadás nagy veszélyt jelent számunkra. Fiam, Bogát te is tudod, hogy négyszázezer ember élete forgott kockán, és a dolgok egyébként is rendezést kívántak. Annál is inkább, mert a védtelenség állapotán kívül szinte kényszerűen léptek fel a legelöviták és egyéb súrlódások is az össze-visszatelepült, és felzaklatott lelkiállapotú törzsek között. Tehát gyorsan kellett döntésre jutni. Négyszázezer ember sorsa, mert a hét törzs népessége ennyi volt, s miután apámé volt a legelfogadhatóbb javaslat, s a legnagyobb törzs is, így a nevet is mi adtuk, s innentől fogva vagyunk szabírok helyett magyarokként elnevezve, ezért őt bízták meg a fejedelemséggel, s az ezzel együtt járó rendezés kivitelezésével. Azzal, hogy hajtsa végre tervét, a törzsszövetség népének biztonságos helyre telepítését. Apám ezt a helyet a Kárpátokon túli térség medencéjében látta alkalmasnak. Annál is inkább, mert az ott lakó avarok települtjei egy ideje már erre fel is kérték Őt. Persze ahhoz, hogy terve sikerüljön, fel kellett vennie a kapcsolatot Bölcs Leó bizánci császárral kilencvenkettőben. Mindezt azért tette, talán tudjátok, hogy felvesse a bolgárok elleni szövetség eszméjét, hiszen nekünk a célunk elfoglalni a bolgárok által birtokolt területeket. Azt a földet, ahol most szekértáborunk áll. Ez nem ment könnyen, mert Leó mindenáron a besenyők elleni harcot erőltette. Az már köztudott előttek, hogy a nyolcszázkilencvenkettőedik évi Kárpát-medencei hadjáratunk, ami a harmadik volt, már e tervet készítette elő, s ez méltóképpen állított emléket legkisebb testvérem Zsolt születésének. Kilencvenháromban pedig kisebb expedíciókkal, Kárpát-medencei avarokkal való tárgyalások is ennek ügyét erősítették meg. Apám már csak a bizánci álláspont megváltozására várt ahhoz, hogy támadást indíthasson a bolgárok ellen. Tudta ugyanis, hogy Simeon fiatal bolgár fejedelem, aki bátyja megvakítása után Bizánc balkáni tartományaira fente a fogát, megtámadja Bölcs Leót. Kilencvennégyben alighogy csapataink visszatérnek a pannóniai hadjáratból, Leó küldötte Szklérosz Nikétász bizánci követ szövetségi ajánlatot hozott apámnak. Ez azt jelentette, hogy segítséget kért Simeon leverésére. Erre az ajánlatra várt apám ahhoz, hogy megindíthassa a honfoglaló hadműveletet. Természetesen az ajánlatot azonnal elfogadta Kusánnal, vezérkarunk főnökével egyetértve. A terv szerint két törzsi hadosztály megy le a dél-bolgár térbe, amelyek az országot kettészelő Duna mindkét oldalán fognak operálni. A Dunától délre bevetett csapatokat bizánci hajók fogják el és visszaszállítani. A támadás a

következő év tavaszán indul meg. Az évek óta várt időpont tehát elérkezett. Ezek után apám összehívta a törzsi vezéreket, köztük engem is, s bejelentette a háborút. Az előkészületek időszakában a törzsvezérkari tárgyalások során elmondta, hogy a balkáni hadműveleti területen szövetséges bizánci erőkkel együtt a két déli törzs tumánja köti majd le a bolgár főerőt s ezzel egyidejűleg a többi öt törzstámadásra bevethető ereje, megszállja a kárpáti bolgár területeket, a medence északi részét és a Duna-Tisza között elszórt avar telepek vidékét. Ennek az öt törzsnek vagyunk mi is az egyik, de fő ereje, hiszen ezt te is tudod fiam, Bogát. Utasítása szerint a Kárpát-medencei hadműveleti területre a törzseink azonnal követik a csapatokat. Ez történik most. A balkáni területen bevetett csapatok már nem is térnek Etelközbe vissza, hanem a hadműveletek befejezése után az időközben a Kárpát-medencébe áttelepült törzseikhez vonulnak be. Ezt tettem most én is, fiam. Tehetem! Hála a magyarok istenének, ma nyolcszázkilencvenöt őszén, s ezt kijelenthetem, amikor a hét magyar törzs elfoglalta apám által kijelölt új hazáját, itt ebben a gyönyörűsége s mindenben gazdag Kárpát-medencében, mely remélhetően örökké fog tartani. - Apám, Levente, miután befejezettnek érezte mondanóját s kellőképpen el is fáradt, felállt s megerősítve hangját, az addigra köré sereglettek csapat és osztagvezetői felé fordult s így szólt:

- Emlékezzetek az esküre!

- Esküszöm, hogy hazámat, hitemet, népem s nemzetemet megóvom, megtartom, érte, ha kell, létemet, lényemet szó nélkül áldozom. A magyarok istene engem úgy segéljen. Ha eskümet megszegném, halál sújtson engem.

Miután mindenki fennhangon, jobb kezének középső s mutató ujját a mellére szorítva ismételte az eskü szavait, apám, nagyapám Árpád vezér imájába kezdett. A többiek s köztük én is átszellemülve borostás arcunkra csorduló könnyekkel küzdve csatlakoztunk hozzá.

- Boldog Isten nézz ránk a magas egekből, áraszd ránk mosolyod fénylő nap-szemedből. Nemzetek Istene! Add nekünk e földet! Magyarok Istene! Tarts meg itt bennünket! Évezredek át, áldd meg életünket, viharban és vészben oltalmazd meg minket! Adj szívünkbe békét, derűs boldogságot, ne érezzük soha a hontalanságot. Duna, Tisza partján magyar szóval áldjunk, ez legyen örökre a mi Szent Országunk. Legyen minden magyar a Te Fény gyermeked, pihentesd meg rajtunk áldott tekinteted.

Zoltánnak, amikor mondandójában idáig elért, elcsuklott a hangja s szemei elhomályosultak, nem tudta visszafogni könnyeit.

Mi is csak ültünk moccanatlan és nem tudtunk megszólalni. Mindkettőnk torkát a sírás fojtogatta. Valami belül szunnyadó erkölcsi magasztosság, erő lett úrrá lelkünkön. Még rajtam is, akinek eleve egyetlen Istene van s az, az Isten a magyarok istene. Miután kissé megnyugodtunk, Huba az atyához fordult s megkérdezte tőle:

- De Zoltán, akkor az a bizonyos fej a véres glóriával mit jelenthetett?

Zoltán csak annyit mondott:

- A bűnt, amit elkövettem, azt volt hivatva jelezni számomra, s ami eddigi életemet végigkísértette, meghatározó befolyással.

- De mégis hogyan?

Az atya folytatta:

- A férfi, aki honfoglalóink ruhájában megjelent nekem a templomban, magát a hús-vér magyarságomat, s nemzetiségemet testi valójában akarta eszembe juttatni, szimbolizálni. A keresztirányú vágás a kereszténységet, mint nemzetem lefejezőjét mutatta. A test eltűnése a nemzethalálát, népem eltűnését jelenítette meg. A véres glóriában lebegő fej pedig a magyar értelmiség árulását, vérben úszó, hazaáruló valóságát, az álságos keresztényi szellem által félrevezetett nemzeti gondolkodás öngyilkos jelenét mutatta meg. Ez volt az a jel, s az álom, ami megvilágosított, aminek hatására rádöbbsenem igazi önmagamra, hovatartozásom lényegére. Életem igazi értelmére, s a magyarságommal szembeni kötelességeim folyamatos megszegésére. A tetteimmel saját magamat, és nemzetemet pusztító valóságra. Arra, hogy saját nemzetem egyik hóhérja vagyok s voltam idáig. Most ennek egyszer s mindenkorra véget kell vetnem. Mert a bűnöm megbocsáthatatlan, s azt nem a születésemmel egy időben, a kereszténység tanítása szerint, mint eleve bűnös ember hoztam magammal, hanem jóval az után szereztem be azzal, hogy nemzetem gyilkosainak sorai közé álltam. Egy olyan hitet terjesztettem, amelyet csupán túlélési stratégiaként találtak ki világuralmi törekvéseik eszközeként a zsidók a tizennegyedik században.

- És ezután mit fogsz tenni? - kérdezte Rezső láthatóan még mindig Zoltán elbeszélésének hatása alatt állva, teljes átszellemültséggel.

- Azt még nem tudom pontosan, de van már ez irányú elképzelésem. Azonban erről még nem beszélhetek, mert még előttem sem teljesen kialakult a hogyan tovább - válaszolta Utry atya.

- Én a magam részéről támogatlak, Zoltán, minden tőlem telhető módon. Ha valamire szükséged van, akkor szólj! - ajánlottam fel segítségemet.

Rezső szintén a tőle telhetőt, amit, csak s amiben csak tud. A festmények tökéletesek lesznek, ígérte nagy elánnal.

Zoltán, miután megígértük, hogy mindenben támogatni fogjuk, ismét átvette a szót:

- Mai jövetelem célját még el sem mondtam, de természetesen ez is kapcsolatban van, s már biztosan mondhatom az új, de végleges és helyes meggyőződéssel, ami, ha jobban belegondolok, nem is új, csak újra meglett, végleg megtalált önmagammal, magyarságom igaz s hű tudatosságával s hitvallásával. Erről a hitvallásról még majd beszélek nektek, ha eljöttök a ma esti misére. De most

arról van szó, hogy egy, az oltár felett levő Magdolna kép nagyságú festményt is rendelnék, aminek a témája maga a templomi látomás lenne, s jómagam, amint meghajlok a látomás előtt, mintegy belátva bűnömet. Természetesen a fedezete is megvan. Öt évvel ezelőtt édesanyám halála után, hagyatékként a házat eladtam s a vételárat, amit a plébániának akartam ajándékozni, most már belátom ostoba módon, hiszen ezeknek a világ összes pénze is kevés lenne, s már a nép adójának egy százalékára is igényt tartanak, ami egyszerűen felháborító. Na, de mindegy is, szóval van egy kis pénzem, s így meg tudom fizetni a munkádat, Rezső.

- Természetesen ebben az esetben csupán az anyag árát kérem el, a festmény az én hozzájárulásom lenne, ha megengeded, Zoltán atya.

- Hát jó, elfogadom a segítségeteket. Mégis mikorra várhatom, hogy a képek elkészülnek? - kérdezte Zoltán, s hozzátette:

- A nagy képvászon mérete ezen a cédulán van - s egy összehajtogatott füzetlapot nyújtott át művész barátomnak, aki egy mozdulattal át is irányította hozzám a cetlit s a választ is.

Így hát nekem kellett nyilatkoznom:

- Amint készen vagyok a kisszekrénykével, az első dolgom lesz a keretek legyártása - válaszoltam határozottan.

Az atya ezután elköszönt.

- Te is jössz? - kérdezte Hubát.

- Igen megyek! - hangzott a válasz, s mind a ketten távoztak.

Miután elmentek ismét leültünk, de hosszú percekig nem tudtunk megszólalni. Csak ültünk s néha egymásra néztünk várva, hogy a másik megszólaljon. Végül én voltam, aki a csendet megtörtem.

- Hát te mit szólna ehhez a regénybe illő történethez? - kérdeztem kifehéredett arcú barátomat.

- Hát, hogy őszinte legyek az én szememben óriásira nőtt ez az ember. Aki egy életnyi szolgálat után képes az önvédelmi dogmatizmus elkerülésére és saját eddigi élete elvi, és hitbéli DNS láncának hibáit felülírva megváltoztatni azt, a külvilág, s közvetlen környezete ismeretében, az a szememben egy valóságos hős. Szerinted nem az? - tárta ki kezét s mereven a szemembe nézett.

- A magam részéről csak annyit mondhatok, - válaszoltam Rezső kérdésére, - hogy teljesen egyezik véleménye az enyémmel, és hogy elmegyek az esti misére.

- Te is jössz? - kérdeztem vissza.

- Mehetnénk együtt! - ajánlotta sápadt arcú barátom, s megkérdezte iszom-e valamit, teája is van.

- Nem, köszönöm. Most már mennem kell.

Jól elszaladt az idő, s Rozalicska Galambocska már bizonyosan hazaért. Az órákra pillantottam s valóban egy jó félóra volt még a mise kezdetéig.

- Te is készülődj, s a sarkon találkozunk húsz perc múlva.

A választ meg sem várva kifordultam a műteremszoba ajtaján, s csak annyit hallottam, hogy Rezső utánam kiabál:

- Ott leszek!

Nem laktunk messze egymástól, így volt még időm beszólni Galambocskának, hogy egy órácskára még el kell mennem, de a házban nem volt senki. Töltöttem magamnak egy pohár teát s a hűtőből elővettem egy darab szalonnát, s ettem pár falatot. Közben Galambocska is hazaérkezett.

Kint még javában sütött a nap, s a félig leeresztett redőny résein át fénypontokat vetített a falra. Az ötvenes évek néprádióin lévő lyukacsos hátlap falra vetülő rács szerkezetét juttatta eszembe. Nekem, akkor még kisgyerekeknek, valamiért ez maradt meg az emlékezetemben, s a szervusztok gyerekek, remélem ágyban vagytok már, bársonyosan suttogó női hangja. A templom előtti sarkon Rezső már várt. Úgy látszik, ő még kíváncsibb arra, mi fog történni, vagy, hogy mit fog hallani, mint én. A misére valóban alig-alig szálingózott valaki. Csak az elmaradhatatlan magányos öregek, akik eljöttek. Eljöttek, mert este sokkal nehezebb az egyedüllétet, a magányt, az elhagyottságot elviselni, még akkor is, ha már hosszú évek óta így kénytelenek élni. A legtöbbjüknek meghalt a férje, s a gyerekeiknek más gondjuk, bajuk is van annál, mintsem hogy övelük töltsék az estéket, s éjszakákat. Akik a gyermekeikkel együtt laknak, azok meg nem mennek el, csak ünnepnapon, vagy ha valaki meghalt, s azt jól ismerték. Ha a mise valakiért szól, s az jó ember volt. Úgyhogy nem sokan áldozták idejüket a ma esti misének. Miután helyet foglaltunk a középső sorok egyikében, el is kezdődött a mise. A kezdőének alatt Zoltán s a két ministránsa bevonultak a szentélybe, s térdet hajtottak a tabernákulum felé, amivel az oltári szentség iránti tiszteletüket kell kifejezniük. Most azonban csak a két ministráns hajtott térdet, Zoltán nem. A teremben lévők ezt nem vették észre, sem azt, hogy a főhajtás is, s az oltár megcsókolása is elmaradt. Zoltán a hívek felé fordult anélkül, hogy keresztet vetett volna. S így szólt:

- Magyar testvéreim, a mai mise szándéka a vakok szemének felnyitása, és a némák nyelvének megoldása lesz. Mától kezdve a Kyrie helyett, ezentúl mindig egy hazafias verset fogunk énekelni. A verset megtaláljátok a padokra tett lapon.

- Várt egy kis ideig, aztán kérdéssel folytatta:

- Megvan?

Miután meggyőződött arról, hogy mindenki megtalálta a verset, elégedetten bólintott, s folytatta.

- Akkor jó. Ma kivételesen Huba fogja előolvasni illetve előénekelni a szövegét s a többiek utána.

Mindenki felvette a kettévágott A-4-es lapot, melyre Wass Albert „Véren vett ország” című verse volt gépelve. Az én kezemben is volt egy példány, amit a padról vettem fel, onnan tudom a címet. Huba, akit csak most vettünk észre, az egyik oszlop mögött ült takarásban, hangosan olvasni, azaz énekelni kezdte a verset.

- Egy ország van a lelkünk mélyén, más országokkal nem határos. Úgy épült fel a szívünk vérén sok könny-falu, sok bánat-város. Egy ország van a lelkünk mélyén, úgy építgetjük napról-napra. Csalódás-házak gond-falakból, keserűség a tető rajta. Véren vett ország ez az ország, önnön vérünket adjuk érte, s addig fog bennünk egyre nőni, amíg telik még könnyre, vérre. Amíg, hogy fa égig ne nőjön: alkony vigyáz a napsugárra. Míg minden este gyújtott mécses koromba fullad éjféltájjra. Egy ország van a lelkünk mélyén: más országokkal nem határos. Véren vett ország ez az ország, nagyon ködös és nagyon sáros.

Miután a verset elmotyogták Huba után meglehetősen zavarodottsággal a jelenlévők, Zoltán a festunot és a sollemnitast, vagy másként a könyörgéseket kihagyva rögtön a szentírás olvasmányaival folytatta. Azaz, hogy csak kellett volna folytatnia a liturgiát, de Ő ehelyett egy könyvet vett elő és Hubának intett, aki a hívására előjött a takarásból s átvette Zoltán kezéből a piros fedelű naplószerű könyvet, s olvasni kezdte:

- Ma a szokásos szentírás helyett egy másképpen tanulságos történetet s a hozzá mellékelt fontosságokat olvasom fel, mindenki tanulságára. Kérem, figyeljenek a szokottnál erőteljesebben, hogy világossá válhasson önök előtt, mit is akar az írás mondani minden magyar testvérem számára. E bevezető után olvasni kezdett.

- Jó reggelt kívánok, Papi bácsi, hogy van? - Kezdte a felolvasást.

Az öregot mindenki csak papinak, öreg papinak, papi bácsinak hívta. Hogy miért? Hát, mert olyan papisan atyáskodó, csupaszív ember volt, mondják, fiatalabb korában is. Így hát rajta maradt becenévként. Nem haragudott érte, hát én is így köszöntöttem az időst, aki valamikor vidám utcabeli volt.

- Szervusz, fiam! Nem sokat alszom én már, sosem voltam hétalvó. Bár az onokám is lehetnél, már, ha lenne onokám. De ezektől még ennyi se tellett. Mi lesz így ebből a hazából? - dohogta. Csak a boltba mennék egy kis tejért, meg kenyeret is, köhécselte levegő után kapkodva az idős, aki valamikor még önálló hatholdas gazdaember volt a kollektivizálás előtt, s akinek a gyereke beköltözött a városba, hogy vigye is valamire, mert a paraszti, tsz-paraszti sors nem derogált. Így aztán Papi magára maradt feleségével, Bori nénivel. Ő tavalyelőtt szenderült jobblétre, s úgy, hogy legfőbb vágya, egy kis unoka, nem teljesülhetett, mert a menyé féltette színésznői karrierjét, na meg az alakját.

- Hozok én magának tejet, meg kenyeret, Papi bácsi, csak menjen vissza, beviszem hazafele menet.

- Köszönöm, fiam, de ha már elindultam, legalább egy kis friss levegő éri a mellyemet, mer, hogy... jó az, na!

- Ahogy akarja, Papi bácsi. A fia nem szokta meglátogatni? - kérdeztem.

- Az, tartotta ki a szót az öreg, rokkant nyugdíjas már, aztán hogy elvették az utazási kedvezményét, nem igazán jön. Nem tudja kigazdálkodni az árát, azt mondja. A felesége is elhagyta. Kellett neki művésznőt elvenni. Ráment a gatyája, meg az élete is. Még én szoktam kisegíteni abból a kis nyugdíjamból. Ha jön csak, kéregetni jön. Hova futott ez a világ?

Sűrű pelyhekben esett a hó, a levegő is megenyhült kissé.

- Valami egyéb dologban tudok-e segíteni, Papi bácsi? - kérdeztem az idős parasztot.

- Hát te még fiatal vagy, terád még odafigyelnek. Mondd meg az uraknak, ott fenn a tiszteltbe, s elgunyorosodott az arca, hogy csináljanak valami mást, mert amit eddig csináltak, azzal csak megnehezítették a magamfajta szegény magyar nép életét, s mi nem ezért harcoltunk annak idején a fronton, meg a kádárékba. Adják vissza a földeket a magyar paraszt embereknek, ahogy ígérték, addig még vannak. Vagy minek vannak? Majd azok tudni fogják, mit kell vele csinálni. Meg minden mást is. Ahogy a kofák mondták annakidején a fináncnak. - Ha nincs birka, sajt, se túró, minek a kispiac. (vircsaft)

Világosodott, a hó egyre nagyobb és sűrűbb pelyhekben esett. Már vagy négy, öt centis is lehetett, amikor kiléptünk a bolt ajtaján, merthogy megvártam az öreget. Kint a bolti segéd javában lapátolta a havat egész a sarokig. Ezzel is megkönnyítve az életet, az időseknek mindenképpen.

- Minden jót, Papi bácsi! - köszöntem el, miután a háza kapujáig kísértem az öreget.

- Köszönöm fiam, hogy elkísértél. Aztán el ne felejts szólni az uraknak, hogy most már ránk is gondoljanak, ne csak magukra. Te vagy az íróember, amit te mondasz, azt csak meghallják?

- Aha, ahogy azt maga képzei, Papi bácsi. Azok csak saját hangjukat hallják. Attól vannak elbűvölve.

- Hát, újságot csak olvasnak?

- Ki tudja, mit olvasnak ezek, Papi bácsi?

- Na, mindegy erre a kis időre, ami nekem még hátra van - legyintett az öreg, és becsukta maga mögött a vagy százhusz éves megkopott, de még mindig masszív kis fakaput.

Én is hazafelé vettem az irányt.

Kedves, és türelmes gyülekezet!

Papi bácsi legyintése volt a legbeszédesebb jel. - Azt gondolom - ebben a kis epizódban, amit téli színe miatt cseppentettem ide. Nyolcvanhat évvel az első naplátta után, és csak egy legyintés. Ennél egyértelműbb, és rövidebb jellel még senkinek nem sikerült tudatnia reményvesztett véleményét a mai magyar valóságról. Én tudom, mert már többször is beszélgettem Papi bácsival, hogy nem a magunkfajta szorgalmasan dolgozó, mégis szegény emberekre gondol, amikor legyint.

- Milyen magyarok ezek ott fenn, Gabikám? - kérdezte tőlem keseregve, mikor összetalálkoztunk olykor, s beszélgettünk a világ dolgairól, s benne a mai urakról, ahogyan Ő mondta. Mert, hogy régen is voltak urak a háború előtt, de ha a hazáról volt szó, s abba mi is benne voltunk, az életüket is odaadták volna, akárcsak mi. Azt hiszem, mára csak mi védénénk a hazát önként, mert mi tudjuk, hogy a haza mi vagyunk családotul, az urat játszókat nem. Hát milyen példamutatás ez? Apám kitagadott volna mind a hatunkat, ha nem megyünk, mikor a haza szüksége úgy kívánta. De ezeknek a magyar csak igavonó baromnak kell. Milyen magyarok ezek, mondd meg nekem őszintén, tiszta szívedből Gabikám?

Huba, mikor az olvasással idáig elért, hüvelykujjára hajtotta a könyvet, s a hívekre nézve megkérdezte:

- Kedves gyülekezet, Önök szerint mit lehet válaszolni egy ilyen kérdésre?

Az öregasszonyok a meglepetéstől, hogy szóhoz juthatnak, szóhoz sem jutottak, csak értetlenül meregették a szemeiket egymásra, így hát Huba folytatta s választott helyettük is.

- Talán azt, hogy nem lehet valaki lelkében, szívében, tudatában teljes értékű magyar ember, ha szellemiségét, cselekedeteit idegen érdekekért alkotott, idegenből hozott, a bosszúállás emberi tulajdonságával felruházott, egy faji hasonlatosságra formált hamis képre, vallásra épített tan vezérli, kizárólag e faj vagy vallásszervezet világi hatalmának szolgálatában? És hogy az egyén, ember-személy függetlenül földrajzi helyzetétől nemzetközössége létének biztosítására kifejtett egyéni törekvésein keresztül mérhető meg igazán!

- Hát igen, kedves hallgatóság! Most, ezen vonások alapján vizsgáljuk meg választott vezetőink, kormányunk, kormányaink, milyen bírálatot érdemelnek, érdemel.

- Kedves gyülekezet! Minden cselekményt, eseményt, mely körülöttünk zajlik, kizárólag a fent említett szemszögből értékelhetünk. A történelmi eseményeket vizsgálva arra az álláspontra kell jutnunk, hogy a múlt minden jelensége, ismert vezetőink, vagy névtelen, de nemzetközösségünkhöz tartozó nem hivatalos személyek állampolgári cselekedete a nemzeti lét megtartását szolgálta-e, szolgálja-e,

vagy sem? Az megállapítható elsőre, hogy a nép, azaz honfitársaink túlnyomó többsége semmilyen közvetlen felelősséggel nem vádolható. Azonban választott, vagy csak a választórendszer antidemokratikussága miatt nyakunkra ültetett vezetőinkre ez már nem mondható el. Induljunk ki abból, hogy mi egyéni lelkiismeretünk vizsgálatának mércéje? Hogy egyéni életcélunk, egyéni tetteink, törekvéseink milyen formában és mértékben elégítik ki az első számú természeti törvényt: **A NEMZETI LÉT és MEGMARADÁS BIZTOSÍTÁSÁT?**

- Tisztelt gyülekezet! Van-e bátorságunk, lelkiekünk egyéni és nemzeti önisméretre? Vagy már maga a gondolat is felháborít, és ellenállásra készítet? Ha így van, az azt jelenti, bűnösök vagyunk, és gyengék is, egyenként is és együtt is. Mindenki tegye a szívére a kezét és gondolja végig: Mikor, és hol, és mivel ártottam hazámnak, nemzetemnek s ezen keresztül önmagamnak tudatosan, vagy azon kívül? Én azt gondolom a nemzet túlnyomó része, a munkából bérért, - itt kis szünetet tartott Huba s az éhbérért szóösszetételt kihangsúlyozva folytatta, - dolgozók tömegei minden szempontból mentesíthetők a felelősségre vonás alól. Egyrészt azért, mert sem idejük, sem hatáskörük nem volt, hogy szándékosan vagy a nélkül nemzetünk érdeke ellen tegyenek. Másrészt a magyarok túlnyomó többsége hazáját közvetlenül is szerető tiszta és őszinte ember, akinek nincsenek külföldre kötődő anyagi és ideológiai érdekeltségei, érdekei. Szemben azokkal a minden szempontból kisebbségnek számító, de cselekedeteikben rendkívül káros, kettős állampolgárokkal, akiknek kormánypozíciója és háttér hatalma van, tehát lehetősége arra, hogy sajátosan önös céljai érdekében, akár a nemzetárulás bűnét is elkövethesse. Az eddigi kormányok, tradicionálisan követik el ugyanazt a bűnt, amit történelmi elődeik. Mint, például: I. István királyunk idejében az erőszakos kereszténységre-„térítések” után katolikus királyaink, akik külföldről behozott német, olasz, francia, idegen „hitoktatókat” úri méltóságba emeltek. Így a szüntelen testvérharcokban a hatalmon levőket támogató elemek száma állandóan gyarapodott. Ezért a honalapító magyarság saját hazájában egyre mélyebbre süllyedt gazdaságilag és politikai jelentőségében is. A szabad magyarból a katolikus államhatalomnak teljesen kiszolgáltatott „jósága”, azaz jobbagya lett. - Ma mit látunk, a multinacionális cégek behívását, ezen kívül a kormány a múltrezsimek „hitoktatóit”, idegen-szívű ügynökeket, hódítóink vazallusait ülteti tanácsadói székeibe, sőt miniszteri bársonyszékeibe. Persze csak azért, mert ezek a térítők tudják legjobban megvalósítani azt az idegen érdeket, amivel királyunkat is átítták indulásakor. Így mára nem maradt más feladatuk, mint az ország ügyeket a megbízóik által helyesnek vélt mederben terelni és tartani. Vagy, ha netán letérne a javasolt, (kijelölt) útról, hát visszatéríteni (rugdosni) arra, kíméletlen módszerekkel is, ha kell. Kísértetiesen ismétlődik a múlt: - Minden nyugati tapasztalatot felhasználva, a legválogatottabb módszerekkel az ország lakosságának kegyetlen katolizálása, nemzedékeken át folytatódott. Ma a katolizáció helyett a globalizáció elfogadtatása a térítés célja. Politikai, társadalmi berendezkedés formájában a legbonyolultabb feudális államrend uralkodott, ha ezt egyáltalán rendnek lehetett

nevezni. A központi királyi hatalom abszolút uralmi helyzetének megtartására állandó külföldi segítségre szorult. Ennek ára volt: A valóságos nemzeti függetlenség nyugat felé való feladását követelte királyainktól. Azaz szuverenitásunk teljes feladását, akárcsak ma.

- Tisztelt hívő gyülekezet! Az alaptörvény lényegében ennek a hatalomnak feltételeit volt hivatott megteremteni, a szocialista közelmúltban, amely amúgy uniós elvárás. A munkavállalói jogok minimálisra csökkentése a magyar oktatás színvonalának tönkretétele stb. az emberek jobbágyi, adósrabszolga sorba való visszataszítását volt és van hivatva szolgálni. A párhuzam igazsága önmagáért beszél. De folytatva a történelmi példát: a másik látható és a mindennapi életben sokkal jobban érezhető hatalom, az egyház. Vallási befolyásán keresztül a központi királyi hatalmat is gyeplőjén tartotta a feudális hűbérurakon keresztül, akiknek zömét idegenek alkották. Minden emberi szabadságjogától, emberi méltóságától megfosztva, állati sorban taszítva, rabszolgaként élt a fegyverek erejével katolikussá „térített” honalapító nép. Nos, ma, kedves barátaim, ugyanezt a szerepet tölti be a balliberális média. Hát nem hátborzongató e párhuzam, a feladat egyezés azonossága? Hiszen éppen napjainkban bizonyosodhattunk meg ennek brutális működéséről. Tisztelt gyülekezet! Akkoriban azok, akik ezen hódítói térítésnek ellenálltak, azok az ősi hitükhöz görcsösen ragaszkodó néprétegek földönfutóvá, járhatatlan erdőségek, mocsarak lakójává tettek. Ma annyi a különbség, hogy ellenállni sem kellett ahhoz, hogy földönfutóvá tegyék őket. Persze vannak, akik visszavásárolhatták hitelből hajlékaikat. De a többséggel nem ez történt. Nos, ezért annak idején állandó jelenség volt az ún. „pogánylázadás”. A mindenéből kifosztott, bujdosó pogány egyszerű értékelésében: az új vallás és az új hatalmi rendszer egyet jelentett. E pogánylázadások, majd később a katolikus történelemírásban a „parasztháborúk” egy célt szolgáltak. Tévesen, de az új vallás hirdetőinek, papjainak meggyilkolásával úgy vélték, megsemmisítik az új társadalmi rendet is. Amikor e lázadások jellemzése úgy van lefestve, hogy az a szegény parasztság helyzetének javítását célozta, a háttérben megtaláljuk a régi hitnek, a régi vallásnak a visszaállítására való törekvéseket is; mert a régi hit, a régi vallás elválaszthatatlan az emberi szabadság gondolatától, az emberi egyenlőség visszaállításának megvalósításától.

Huba itt megállt az olvasással s megtörölte homlokát, melyről a könyvre csöppentek izzadságcseppjei, majd folytatta:

- Hogy érthető legyen a lázadások miéértje, felsorolom Árpád népének ősi jogait.

Ősi jogok:

1. Népfelség jog.
2. A közszabadság joga.
3. A közügyekben való részvétel joga.
4. Az igazság megismerésének, birtoklásának és kimondásának joga.
5. A nemzethez, nemzetközösséghez tartozás joga.

6. A nemzeti önazonosság joga.
7. A nemzeti közösség élete, helyzete megismerésének joga.
8. A nemzeti múlt megismerésének joga.
9. Az ismeretekben való előhaladás joga.
10. A társadalmi, jogi, személyi egyenlőség és önvédelem joga.

S ehhez soha nem lehet késő. Nos, tisztelt gyülekezet. Amikor az EU-ból való kilépést szorgalmazták az így pogánnyá, (vidéki) lázadóvá degradált, ill. fasisztának, antiszemitának, rasszistának bélyegzett emberek százezrei, akik görcsösen ragaszkodnak magyarságukhoz, akkor ne feledjék, hogy Ők ettől a globalista, történelmünkön átívelően rajtunk élőködő és uralkodni akaró hatalomtól akarják nemzetünket, s önmagukat is megóvni, s visszavezetni minket saját ősi szakralitásunknak, és önrendelkezésünknek szabadságához. S ha már mindenáron szenteket vagy szentet kellene avatnunk a magyar történelemből, akkor én Budai Nagy Antalt javasolnám Gellért püspök helyett, akit úgy melleleg hordóban gurítottak, jó okkal az ő urának színe elé.

- Kedves testvéreim! Ideje szembenézni a valósággal, miután megismertük azt. Hiszen csak akkor tudunk életképes életet, létet szolgáló célokat kitűzni magunk elé, nemcsak mint egyének, de mint nemzet is, ha e tudásból merítve erőt a tettek mezejére lépünk. - Hála a magyarok Istenének, ma már a keréketörések és máglyák ideje lejárt. Hittelfogásunkért és szabadság vágyunkért senki sem tud bennünket a vádlottak padjára állítani, pedig nagyon szeretne. De a valóság felismerésével és annak következetes alkalmazásával, nemzeti túlélésünk érdekében, sürgetnünk kell önmagunkat, és el fog érkezni az idő, talán előbb, mint remélnénk, amikor végleg megszabadul magyar népünk a globalista-mételytől, s a keresztény mákonytól, az ezeréves agymosástól. Utána pedig lélekben újjá születve, a magyarok istenének a bocsánatát elnyerve ezeréves hűtlenségünkért, bizalommal és öntudattal járjuk tovább az elkövetkező évezredek napfényes útját Istenünk szándéka, rendelése szerint. Kedves és türelmes sorstársaim! Sorolhatnám a történelmi párhuzamok tartalmi egyezőségeit korunk rákfénjével, de száz szónak is egy a vége. Így hát inkább csak azok tanulságát összegezném néhány mondattal. - Kedves honfitársaim! A felső vezetés ismeri a történelmet. Ha másért nem, hát azért, mert ismertették vele. Ezért úgy döntött, nem szakítja meg annak tradicionalitását. Ez a tradíció (hagyomány) pedig nem más, mint az, hogy a magyar urak, I. Istvántól kezdve úgy tartották fenn, és meg hatalmukat, s a velejáró fényűző életüket, hogy a külföld anyagi és katonai támogatását elfogadták, kérték, s élvezték, ha kellett saját népükkel szemben is. Ezért cserébe kiszolgáltatták országuk szuverenitását, azaz lakosságuk önállóságának szabadságjogait. Ezért élt s él a magyar nép a történelme során mindig az adóprés szülte nyomor és szegénység szorításában. Ez volt az ár, és ez ma sem változott. Annak, hogy királyaink, hercegeink, grófjaink a múltban is, és ma is, az arisztokrácia gondtalan, nélkülözésektől mentes életét élhesse, ezt kell tennie. Miniszterelnökünk is ezt teszi, s hogy ez ne változzon, ha kell, akárcsak

elődei, az erőszaktól sem riadna vissza, mint ahogy a megszorításoktól sem. Csak legfeljebb másként kommunikálja. Kormányról, kormányra ez folyik, s eközben a mi életünk minősége, szemben az övékével csak folyamatosan romlik. Ezt kellene már végre világosan felismernie mindenkinek itt lenn! És minél előbb tenni ellene! Addig, ameddig még nem késő! - Hát, Öreg Papi én megmondtam, ahogy kérted. De azt már, hogy meg is hallják, netán meg is fogadják, nem garantálhatom, pedig itt lenne az ideje, hogy ismét a nép, a nemzet kerekedjen felül, a Janus-arcú liberális, pestist terjesztő vírusgazdákkal szemben. - De te, ma már ezt jobban tudhatod, hiszen együtt vagy őseinkkel a régi, égi törzsszövetségben, s én tudom, közbejársz ügyünkben a Magyarok istenénél. - Huba egy pillanatra felnézett s hangosan felszólította a jelenlévőket, hogy mondják utána:

- A magyarok istenéhez! Add uram, hogy népem visszanyerje idegenfelismerő képességét, s megvívja végső, de legfontosabb harcát a szabadságért. E hitben s harcban erősíts meg minket Uram, s vezess ki minket ezeréves tévelygő hűtlenségünk labirintusából.

Miután Huba befejezte a felolvasást, Zoltán lépett a mikrofon elé:

- Kedves egybegyűltek, most pedig a szokásos zsoltár helyett a szózatot fogjuk énekelni.

Az idő múlásával a templom közönségének a száma is megnőtt. A szokatlan liturgia híre hamar terjedt a mobiltelefon segítségével. Mivel Rezsővel inkább a hátsó padsorokhoz tartozóban ültünk, mint az elsőkhöz, láttuk a velünk egy sorban, a hajó másik oldalán ülők között a csodálkozást, majd az SMS-ezéseket. Alig pár percre rá többen is bejöttek a templomba s mire másodszor is körülnéztünk, figyelemre méltó létszámú hallgatóság jött össze. Huba s Zoltán elkezdték a szózatot s a templomi gyülekezet a legnagyobb meglepetésemre minden ellenvetés nélkül felerősítette hangjával azt. Amikor ismét körbe jártattam tekintetemet, a templom hajójának hátsó s középső része megtelt emberekkel, akik az éneklésbe bekapcsolódva egyenes, sőt inkább feszes testtartásban átszellemült tekintettel énekeltek: Hazádnak rendületlenül, légy híve, oh, magyar, bölcsőd az s majdan sírod is, mely ápol s eltakar. A nagyvilágon e kívül, nincsen számodra hely; Áldjon vagy verjen sors keze: Itt élned, hálnod kell. Amikor a szózat végéhez értek Zoltán atya vette át a szót.

- Most szent lecke helyett, a magyar nemzeti vallásról olvasok fel egy rövid esszé jellegű írást, hallgassátok figyelmesen s vonja le ki-ki a maga számára tartalmának tanulságát. - Azok a népek, amelyek ősi hitvallásuk mellett kitarottak, megtartották nemzeti tulajdonságaikat és e mai világszerkezetben döntő befolyással bírnak. E vallási felfogások, e népek nemzeti öntudatára, nemzeti egységük megtartására felmérhetetlen értéket jelentettek és jelentenek ma is! Ezek a nemzeti hitvallások a múltban is kielégítették, s kielégítik ma is e népek számára az elsőszámú természeti törvényt, fennmaradásuk szolgálatát.

- Kedves egybegyűltek! Ezen gondolatok, melyek papírra vetve, a maguk súlyos tehetetlenségében hevernek egymáson, akár egy halom hasított fa, szorítva, nyomva, összefogva dolgában egymást s így megpróbálnak visszavezetni minket hitünk, szakralitásunk ősi eredetének őszinte felismeréséhez, melyet a sátáni erőszak ezer éve elszakított önnön lényegétől, a nap erejétől, az élet dicsőségétől, az igazi erőtől, a magyarokat másoktól megkülönböztető ősvallástól.

- Kedves és gyanútlan híveim! Az I. István királyunk idejében történt erőszakos kereszténységre „térítések” után, még sokáig harcoltak őseink saját vallásuk, és ezzel együtt régi életformájuk visszaállításáért. Ami egy államalapító nép esetében a legtermészetesebb, és dicsőségesebb tett volt, hiszen nemzeti vallásuk, faji fennmaradásukat volt hivatva szolgálni. Tehát leszögezhetjük, hogy nem a „vegetálás”, de a valóságos, a szó legszorosabb értelmében vett nemzeti lét fennmaradásának egyik elengedhetetlen, alapvető tényezője a NEMZETI VALLÁS! Nem a fegyveres erőszakkal ránk kényszerített, hanem a saját megtapasztalása, felismerése eredményeként kialakult természetes istenhit. Az eredeti magyar ősvallás. Kedves barátaim, azt bizonyára Önök is tapasztalják, hogy egyre inkább gyarapodik azon szabadhitűek száma, akik nem tolerálják a katolikus vallásokat sem tartalmilag, sem formailag, de igazából nem tudják megindokolni, hogy miért éreznek ellenszenvet e vallások iránt. Tegye fel mindenki bátran magának a kérdést, vajon mi okozza ezt az elidegenedési tendenciát? A válasz rendkívül egyszerű. Az emberekben a technikai, világnézeti, társadalmi fejlődés ellenére, a nemzeti (saját meggyőződésű) erős vallás tudja egyedül létrehozni azt a lelki állapotot, melyben az egyén belső élete, minden külső viszonytság ellenére nemhogy kettészakadna, de éppen a történelmi megpróbáltatások következtében mind szorosabb egységbe kovácsolódik. Az így kikristályosodott vallás válik egyfajta közösségen belül nemzetivé, így kapcsolódva saját népével. Az így kialakult vallás minden parancsolatával nemzeti öntudatra is nevel! Hiszen közös ethosza olyan erő, mely képes össze, és egyben tartani az egy nyelvet beszélők lelki közösségét. Egy idegen, ránk erőltetett vallás ezt nem képes létrehozni, még ezer év elteltével sem. Nos, ennek a hitnek, meggyőződésnek a hiányérzete az, s a keresztény vallás idegensége a magyar lélekben, ami kiüríti a templomok hamis mese tereit, hideg termű kőházait. Kedves híveim, az elmondottakból kiderül, miért olyan fontos a saját népi meggyőződésű vallás, hit, a magyar őszakralitás felismerése. - A nemzeti, vagy egységesen ősi vallású ember hite, elidegeníthetetlen nemzeti közösségétől. Ez a legalapvetőbb természeti törvény, s ezt a törvényt szegte meg az a magyar király, akit a hamis történelemoktatás szentnek tart. Pedig ezen ősi vallás üldözésével és elpusztításával, tulajdonképpen saját nemzete gyilkosává, árulójává vált. Az már tudományos közhelyszámba megy, hogy nemzeti egységet, nemzeti műveltséget, nyelvet, nemzeti öntudatot csakis egy nép lelki, szellemi felépítésének adottságaihoz formált, évezredekken át fenntartott nemzeti vallással lehet megtartani és tovább fejleszteni, az azt alkotó alapelemek változatlanul hagyásával. Tehát kijelenthetjük, hogy mai sorsunk egyenes következménye ősi vallá-

sunk megtagadásának. S ezzel együtt azt is kijelenthetjük, hogy István ősvallása megtagadásának büntetése, fia elvesztésén kívül a nemzet ezeréves pusztulása is. - Kedves barátaim! Lassan kialakul az a kép, melyet láttatni szerettem volna. Nevezetesen, hogy az a történelmi háttérkép, ami a kereszténységet agyon-tömjénezi, csupán délibáb. Vagy másként fogalmazva, színes paraván, aminek feladata a valóság elfedése, s így a nép, előre kitervelt aljas szándékból való félrevezetését szolgálta, és szolgálja, a mindenkori hatalom érdekei szerint, ma is. Barátaim! A nemzetek kialakulásának időpontjában alakultak ki a nemzeti vallások. S e vallásokat népi életkörülményeik, módjuk jellemzői határozták meg, s fordítva, így formálódott ki ősi világszemléletünk is. De ami nekünk ma a legfontosabb, hogy minden erőszakos térítés, kegyetlenkedés ellenére, végérvényesen kiirtani nem tudták ősvallásunkat. Éppen azok az életkörülmények, melyek kialakulásuk meghatározói voltak, őrzik azt. A hagyományainkban, kultúránkban itt-ott fellelhető ma is istenhitünk, ősi nemzeti vallásunk emléke, (életfa) mint a magyarság lelkülete felett lebegő ősi szellem, mely új nemzeti tüzet, új lángot gyújthat a lelkekben. Ki az, az igaz magyar ember, aki ne szomjazná ősi vallása isteni erejét, s segítségét ezer év nemzeti tragédiáinak keservei után, (hisz a keresztények istene nem segített) s nem sóvárogná, most már a magyarok istenéhez víg esztendők után, akárcsak Kölcsey a Himnusz lelket láttató soraiban: „Balsors, akit régen tép. Hozz rá víg esztendőt. Megbűnhődte már e nép a múltat, s jövőndöt.”

Kedves testvéreim! Mindezen tudás és népi hagyománykincs, amit most időszűke miatt nem sorolnék fel, táncaink, ünnepi szokásaink, gazdasági, vagy évszaküdvözlő és búcsúztató kultúránk hagyományainak tárházából, vagy akár zenei örökségünk kincsestárából mind, mind forrás lehet lelkünk magára találásának útján. De mindenekelőtt ahhoz, hogy elkezdődhessen megtisztulásunk, meg kell említenünk az egyéni lelkiismeretvizsgálat szükségességét. Annál is inkább, mert az egyéni lelkiismeretvizsgálat eredménye tükrözi a nemzeti gondolkodásmódot, ahogy az embert lelkiismerete. Válaszolnunk kell őszintén e kérdésre: Van-e bátorságunk, lelkierőnk nemzeti és egyéni lelkiismeretre? Kedves, hitben és identitásban változni képes magyar testvérek! Tételezzük fel magunkról, hogy szellemi erőink teljében, képesek vagyunk szembenézni a valósággal, bármilyen számunkra még kellemetlen igazságokat tartalmazzon is az. Igen, hogy el tudjuk viselni a történelmi stb. valóság italának keserű ízét, célunk elérésének érdekében.

- Tisztelt gyülekezet, tartsunk egy kis lelki önismeret vizsgálatot! Önvizsgálatunk első lépéseként be kell látnunk, annak ellenére, hogy idáig el akarták hitetni velünk, (altatás céljából) mi legek vagyunk az élet számtalan területén, a tudományban, a művészetekben stb., szóval be kell látnunk e mély berögződöttség, öntömjén ellenére, hogy semmivel sem vagyunk jobbak, legebbeek, mint más népek. És jó, ha megütjük az átlag mértéket népünk jó tulajdonságainak értékelésénél. Például, és egyáltalán, jutottunk-e többre a mellkas veregető

frázisoknál hazafiasság ügyben? Tudniillik, az önfelmagasztalás, a magunkat legnek tartás beivódása egónkba okozta eddigi bukásainkat, és a mai napig e téren meg nem álltunk egy józan pillanatra. - Siralmasan jellemző állapot ma is a külföldön megjelenő egyes történelmi tanulmányok bekezdő sorait olvasni: - „a magyar, mint öntudatos, büszke keresztény nép, mely a legelsők között” stb. stb. Történelmi tragédiáink tükrében soha egy pillanatra sem vizsgáltuk önmagunkat, önmagunk bűneit, hogy e tragédiák bekövetkeztében mekkora szerep jutott saját magunknak, hibáinknak, bűneinknek? Vajon miért nem? Hogyan összeegyeztethető a keresztényi alázat a keresztényi hazafisággal ezen önvizsgálat során? Hisz e két fogalom egymás ellentétpárja. Mire is gondolok? A kereszténység önmaga felsőbbrendűségét hirdette ezer éven keresztül, s ennek hangot is adott a történelem, amúgy általa fennhéjázóvá, kirekesztővé, lelkiismeretlenül harácsolóvá változtatott Nyugat-Európa országaiban. S ezt tette idegen hatásra, a magyar kereszténység is avval, hogy minden másként gondolkodó népet, felekezetet, ha tehetett, lenézett, így saját magyarságának eredetét is. De mindez csupán a politika dölyfös, kereszténységére oly (érdek) büszke elitjének tulajdonsága volt. A nép soha sem tett ilyen különbséget, hiszen neki együtt kellett élni a politika által lenézett, semmibe vett népcsoportokkal, s Ő jól tudta, mi az igazság. Az ellenségeskedéseket, a háborúkat soha sem a nép szította, robbantotta ki, de mindig a magát a nép fölé helyező ostoba és telhetetlen politikai és gazdasági, de elsősorban bankár elit, és ez ma is így van. Folytatva önismereti kötelességünket, ki kell jelentenünk, a múltbeli és a mai valóságért csakis saját magunkat hibáztathatjuk, ill. politikai, gazdasági, és kulturális kormányzatainkat, s nem népünket vagy a kereszténységben lenézett szomszédainkat. A történelem folyamán egy életrevaló nép a körülményeit saját maga teremti meg, nemzeti létének biztosítására. Kedves testvérek! Az is igaz, hogy amikor a nemzeti lét körülményeit (mint ma) idegen szívűek, s tolvajok alakítják, politikai és közéleti elitjének jóvoltából, akkor e nép öntudatos, büszke keresztény mivolta, politikai minőségjelzői már nem a valóságot jelentik, hanem csak egy vágyálom valóságának vélt szivárványvilágát, s ez sajnos Magyarországra az erőszakos katolizáció óta jellemző. A nemzeti önismeretre, annak feltárására, legnagyobb szüksége választott vezetőinknek lenne, hiszen a végzetes hibákat nem a nép követte és követi el ma sem. Meg kell mondanunk, és ki kell jelentenünk egységesen e gyakorlat folyományaként: azért, hogy a magyar nemzet idáig jutott, egyedül és kizárólag, a múltban is és a jelenben is, a magyar népet vezető (megvezető) politikai és gazdasági elit, a mindenkori kormányzatok s bankáraik tehetők közvetlenül felelőssé. Annál is inkább, mert ezer év történelmi tapasztalata sem volt számukra elég, hogy megtanulják a történelem és a politika azon alapvetését, miszerint a magyarságnak nincsenek örök szövetségesei, csak örök érdekei vannak. Mindaz a történelemből tudható, hogy szövetségeseink soron követték egymást, és mi, ezen szövetségeseikkel együtt szálltunk a nemzeti pusztulás poklába, mert mi „álljuk a keresztényi szavunkat”, - „mi meg nem szegjük szövetségi hűségünket”, inkább pusztuljon az egész

nemzet e nemes, de nemzeti szempontból igen ostoba „erény” hangoztatásában és gyakorlásában lévő következetességünk miatt. Ma ugyanez a sors vár ránk az EU-hoz való ragaszkodás miatt. Annak ellenére, hogy a nép, a nemzet elemi érdeke az abból való kilépés lenne. Kedves gyülekezet! A nemzeti önismeret azért fontos, hogy felismerjük lelki önmagunk valódi kilétét, s hogy ezen keresztül el tudjunk vonatkoztatni ellenségeinktől, így felismerve azokat. De azt mindenképpen leszögezhetjük, mint végső következtetést, hogy a Nyugat bennünket soha el nem árult, hiszen elárulni csak szövetségeseket, barátokat lehet. A „nyugati barátság” és szövetség mindig egyoldalú volt. Mi azt hittük el magunkkal, hogy e „keresztény Nyugat” szerves része vagyunk, holott az elmúlt ezer év folyamán e „keresztény Nyugat” megszámlálhatatlan bizonyítékát adta annak, hogy a velünk való bármilyen viszonya csak addig tart, amíg abból neki haszna származik. Vagyis ezer éven át minden véres áldozatunkkal „szaladtunk egy szekér után”, mely bennünket soha felvenni nem akart. „Vigyázó szemeinket Párizsra vetettük”, de nem vettük észre, hogy nemzeti létünk, nemzeti erőnk végső fokon a Kárpát-medencében és az azt szorosan körülvevő népekhez való viszonyunkban gyökerezik. És sajnos ez a gyakorlat folytatódik gyalázatossá nyalt jelenünkben, s ha nem lázad fel a nép saját ősi jogaiért, ősi hitéből táplálkozva, akkor elasszimilálnak és kiirtanak minket a már jól bevált liberális gazdasági, oktatási, élelmezési és gyógyítási módszereikkel, s mi hálások leszünk nekik, hogy eddig is élhettünk. Hát ezt akarjuk! Én nem, én vissza akarom kapni ősi hitemet, identitásomat, pogány-magyarságom és annak minden gyönyörűségét, s erejét! El akarom felejteni a porba tiprás megalázottságának keresztény ezer évét, így segéljen engem és mindenki mást is, aki vissza szeretné kapni igazi magyarságát a magyarom istene!

Én ezért harcolok, s tegyétek azt ti is, s majdan:

„Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!”

Mikor Zoltán e gondolatokat befejezte, becsukta a könyvet. Körbenézett a gyülekezeten s melegség öntötte el a lelkét. Valamiféle kielégülést, vagy inkább megkönnyebbülést érzett, - mondta el utólag, amikor a mise után a sekrestyében meglátogattuk.

Miután összecsukta a könyvet, így szólt az templomot megtöltő falusi gyülekezethez:

- Az Halleluja helyett ma kivételesen egy tanmesét fog felolvasni nekünk hitoktatónk, Huba, hallgassátok figyelemmel!

Huba ismét a mikrofonhoz lépett s a kezében lévő füzetből fennhangon olvasni kezdett:

- A történet szimbolikus, s hogy mikor játszódik, azt önöknek kell azonosítaniuk. A címe: Ólomszekér. Ólomszekér vánszorog a pokol felé vezető sivatagi földúton. A bakon füstös képű, de arcát fehérre porhintett aprócska emberbőrbe bújt ördögfióka ül, az egyik kezében jogart, a másikban ólomszegecsekkel díszített selyemszálas ostort tartva, a kocsi elé fogott láthatatlan lovaknak azt óbégatja torka szakadtából:

- Húzz az anyád keservét, húzz te bankó-hasú plebejus-ló!

De a szekér csak nem akar felgyorsulni. Mögötte s körötte lehorgasztott fejű, behegedt szemű nyurga lények feszülnek. Köröttük a táj csontszáraz tikkadatában a nap délibábot lenget. Győztes forradalmi víziók kényszerképzete elevenedik, s száll tova. Kiszáradt kutak föld odvai körül egykor zöldellő oázisok tilinkói helyett a halál surrog méla sandasággal. Mindenfelé, amerre a szem ellát, gazdátlan lábnyomok hevernek síri csöndben. Itt-ott barikádra emlékeztető, egymásra rogyott gyors színpadok, dobogók, hordódongák repedezett deszka maradványai, könyv, zászló s kézirat halmok még meglévő foszlányai s Bocskai szabású divatgúnyák öltönytartó bábúi hevernek. Mellettük s mögöttük a sivatag perzselő homokjában, felcsapott ajtajú székek, s törött fedelű ládikákban kiváló dolgozó jelvények, Lenin, Marx és Engels mellszobrocskák, munkát, kenyeret feliratú transzparenszek, festmények, s mindenféle más, egykor nagy becsben tartott ereklje múladozik a feledés örök álmát aludva. A karaván lassan, szinte nem is halad. A mellette s mögötte szellemjárók lelkeiből a kízó nyöszörgés, mint elfojtott fájdalom, darázsúgásként szabadul fel az elviselhetetlenség határán, s halkul újra a tűrőképeség felszínalattijába. A bakon ordító emberféle porhintett arcú ördögfióka megunva, hogy a keréktengely inkább fékez, mint sem hogy forogna, s előre haladna, parancsokat osztogat öntudatlan kényszer-keresztény híveinek: - Csapoljátok meg barátaim, forradalmárok véreteket, mint annak idején a szerződő ősök, s kenjétek meg kocsim tengelyét, hogy gyorsabban haladhassunk egyetlen, s üdvöt hozó célunk felé. Hisz nincs más lehetséges út előttünk, mint az én utam, a közös EgérUt, melynek végén mindenki elnyeri méltó, s kiérdemelt kollektív jutalmát. De addig is ki kell tartanotok, barátaim, drága bányaló látásélességű plebejus polgárforradalmár bajtársak, turka-zubbonyos honvédő hőseim! És láss csodát, a porbanjáró, behegedt szeműek felegyenesednek, mint a füvek, ha túllép rajtuk a történelem hétmérőföldes csizmatalpa, s vödörszám ontják drága vérüket s kenik vele az ólomszekér ólom kerekeinek ólom tengelyét, miközben a sivatagi nap széperzseli agyuk még működő memória paneljeit. - Nézzétek! - kiált az aprócska emberféle sátánfatty a bakról, miután megkenték vérrel a tengelyeket, s a távolba mutat, mutogat, de inkább csak hadonászik, ostornyelével.

- Föld!!!! - izé - Jövő!!!!

Látjátok feleim szümtükkel, mik és mukk, hogy nem hazudtam-tunk! Csak még egy kicsit tartsatok ki az áldozathozások nemes útján, s hogy gyorsabban haladhassunk, dobáljatok fel mindeneteket a szekérre, így megszabadulva fölös terheitektől gyorsabban célhoz érhetünk, csak így és csak együtt. És örvendezve egyik patájáról a másikra helyezi súlyát, mint mikor valaki örömeiben ugrál. A követők egy pillanatra ismét felemelik födetlen fejüket s a még nyakukban lógó tarisznnyákat az ólomszekérre dobálják s a távolságot, a messzeséget kémlelik, beheggedt szemlukaikkal. - És tényleg, mintha valamit képzelnének, merthogy látni nem látnak semmit. Aztán önkritikusan, persze csak magukban s csak maguknak bevallva, a lelkiismeret csendjében végigcikkann agyukon, már amelyiknek van lelkiismerete, a délibábról tanultak tudománya. A párák táncán felsejlő szép új világ képzet s a sötét-valóság közötti különbség realitása. Aztán csendben mennek tovább választott királyuk vakvezetése s ólomszekere mellett. Mint az a bizonyos párhuzamos másik tábor, hihetetlen naiv hittel, mint hűségese Mancha lovagok, akik meghalnak inkább, mintsem belássák bravúrokra képes képzeletük erejével, hogy át lettek verve, de piszkosul, s hogy a szekéren pöffeszkedő öncélúan rövidlító királyuk, miközben ők szenvednek a sivatagi szárazságtól, nagyokat kortyol marhabőr kulacsából, s elégedetten néz le rájuk fenségének pokol-tüzes glóriája alól.

Huba, miután a történet végéhez ért, összecsuksa a könyvet, s átadta helyét a szószéknél Zoltánnak, aki csak annyit tett hozzá:

- Valakinek végre nyíltan is fel kell venni a harcot hazánk elnyomóival, s az őket kiszolgáló honi korrupt politikai stb. elittel szemben. Ha erre a politikusi réteg, éppen belső megosztottsága miatt képtelen, akkor legalább a magam eszközeivel, a jó példa elterjedésének reményében megteszem én s parókiám tagjai. Ennyivel tartozom én is, s mi mindannyian őseink életáldozatot sem kímélő emlékének, mellyel lehetővé tették, hogy ne csavargóként hazátlanul bolyongjunk a világban, mint a zsidók. Persze tudom, hogy félnek a kormány migráns veszélyre alapozott, féligazságokat tartalmazó, de alapjában félrevezető politikájától. De vajon mely jelenség okoz nagyobb kárt ennek a népnek, a migránsveszély, vagy az a nagymértékű ország károsító viselkedés, mely anyagilag semmizí ki a lakosság 80% -át. Úgy gondolom az utóbbi!

A hallgatóság, akikkel közben megtelt a templom, amikor Zoltán atya e mondatokat befejezte, heves tapsviharban tört ki.

- Éljen Utry Zoltán atya, aki végre ki merte mondani az igazságot, éljen!

S a templom zúgott a méltató tapsok s éljenzések kíméletlenül magas rezgés-számától.

Egy pillanatra úgy éreztem, mintha a Nemzet Házában lennék, Kossuth gyűjtő beszéde után, amiben a Nemzetet a haza fegyveres védelmére szólítja fel. Zoltánra néztem s szemében megláttam a lélek kicsapódó sókristályainak csillogását, s Hubával összenézve a boldogság fénye áttükröződött mindkettőjük

arcára. Kis idő múlva ismét csend lett. Zoltán, mint fő celebrátor folytatta, a most már nyugodtan kijelenthetem nem szokványos szertartást.

- Az ilyenkor szokásos Apostoli, ill. Nikaia, mai nevén Izniki - konstantinápolyi hitvallás helyett, a magyarok hitvallását fogjuk elmondani.

- A szöveget megtaláljátok a padokon lévő A 4-es lapok valamelyikén - jelezte Zoltán s a kezében lévő piros könyvet ismét felnyitotta.

Valóban az előző félbevágott A 4-es lap másik felén „A magyarok hitvallása” cím alatt a következő szöveg volt olvasható:

„Hitvallásunk abból a bizonyos tudásból fakad, hogy a bennünket felépítő anyag a világ kezdete, vagyis az örökkévalóság óta itt, e környezetben adva volt. Ebből az örökkévalóságból „léptünk ki” egy időre, egy emberi élet tartamára emberi formánkban és ennek elmúltával ugyanúgy visszatérünk abba az ismeretlen örökkévalóságba, melyből kivétettünk. Hogy milyen formák és körülmények között lesz majd a folytatás, ez az, amit nem tudunk. Azt azonban igen, hogy egymásért születünk s nem egymás ellen. Ezért bűnösök azok, akik nemzet testvéreik ellen vétenek s azoknak kárt és szenvedést okozva a jóvátétel igénye nélkül fetrengenek lopott, s ezért érdemtelen jólétükben. Én magam megteszek mindent annak érdekében, hogy e vádakkal illetni ne lehessen. S ha e bűnt mégis elkövetném, sújtson le rám a büntelenek ítélete.”

Miután Zoltán atyával együtt a gyülekezet elmondta az új hitvallás szövegét, Huba az oltár előtt lévő asztalról egy, a honfoglalás kori kard pontos mását emelt fel s adta át az atyának.

- Most pedig kedves magyar testvéreim az úrfelmutatás helyett ezen túl a kard felmutatást tesszük minden összejövetelünk központi eseményévé. A kardfelmutatással egy időben megemlékezünk a vérszerződés számunkra szent eseményéről, ahol az a bizonyos hét törzs hűségesküet fogadott egymásnak, és döntött népeik egyesítésén, s biztos helyre telepítéséről, valamint nemzetté, egy nemzetté kovácsolásának megvalósításáról, és a Megyer (magyar) törzs vezérének, Árpádnak fejedelemmé választásáról. Ennek alkalmából imádkozzuk el honalapító atyánk imáját, melynek szövegét szintén megtaláljátok a padokon.

Kis kivárás után Hubával együtt kezdték olvasni az imádságot:

- Boldog Isten nézz ránk a magas egekből, áraszd ránk mosolyod fénylő nap-szemedből. Nemzetek Istene! Add nekünk e földet! Magyarok Istene! Tarts meg itt bennünket! Évezredek át, áldd meg életünket, viharban és vészben oltalmaz meg minket! Adj szívünkbe békét, derűs boldogságot, ne érezzük soha a hontalanságot. Duna, Tisza partján magyar szóval áldjunk, ez legyen örökre a mi Szent Országunk. Legyen minden magyar a Te Fény gyermeked, pihentesd meg rajtunk áldott tekinteted.

Mikor a gyülekezettel együtt másodszor is elmondták Árpád imáját az atya felment a szószékre, s a zsibongó gyülekezet felé fordulva, felemelte két kezét. A hívek önkéntelenül elhallgattak.

- Kedves magyar testvéreim, - kezdte beszédét Zoltán - ma az utolsó alkalom lesz, hogy erről a fejetek fölé épített szószékről szólok hozzátok. Utolsó azért is, mert amit e szószék ki akar fejezni, az nem méltó sem hozzám, sem hozzátok. Én úgy gondolom elég, ha a hangom halljátok s senki sem fog megsértődni azon, ha nem látja közvetlenül az arcomat. De azért az oltár előtti dobogóról ugyanolyan jól láttok és hallotok majd, mint ha itt fent lennék. Mai prédikáció helyett pár gondolatot szeretnék szólni arról, miért nem az eddig megszokott liturgiának megfelelően celebráltam a misét, s hogy ezen túl mi lesz összejöveteleink fő gondolata. Mindnyájunknak tapasztalnunk kellett azt a létromlást, ami következménye a nemzetünk ellen indított aljas támadás sorozatnak. Európa népei, főként a nyugati félteke nagyhatalmai, akik lekötelezettjei az amerikai zsidó nagy és banktőkének, s akik zsigeri ellenségei Magyarországnak s az egész világnak már a honfoglalás óta, mint pl. Németország és Franciaország, akik megsokszorozták gyűlöletüket a Trianoni diktátummal, hogy ez nem csupán összeesküvés elmélet azt legjobban éppen Trianon gyalázatos tette bizonyítja. Ezek a negyvenezer éves ősz nemzetségünket, irigységből, kisebbségi érzésből, a barbárokra jellemző zsigerien állati gyilkolási ösztöntől hajtva zsákmányszerzés céljából, s az amerikai, az angol bankár oligarchia világuralmi törekvéseinek alárendelten, na és érdek, és ego sértettségtől indítatva élük ki kórosan beteges, skizofrén hajlamaikat. Sem istent, sem embert nem tisztelve, s ezért nem is kímélve.

Zoltán itt megszakította beszédét, s végignézett a gyülekezeten. Az emberek, mint kínai agyagkatonák a történelmi emlékek hordalékába temetve mozdulatlanul, pissenés nélkül hallgatták.

Így hát folytatta:

- Mindezt csupán azért mondtam el, hogy érzékeltessem, milyen nagy a baj, s hogy felhívjam a figyelmeteket, ma nem a keresztényi megbocsátásra, hanem a magyar honfoglaló virtusra s elszántságra van szüksége ennek az országnak. És ezért meg kell osztanom veletek egy régóta őrzött titkomat.

Itt ismét megállt s körbenézett, szemmel láthatóan keresett valakit a gyülekezetben. Valószínű nem találta, mert hirtelen rám tekintett, s folytatta:

- A titok tulajdonképpen a józanul s reálisan gondolkodó történészek előtt sosem volt titok. Ez a titok nem más, mint a kereszténység, a magyarságra gyakorolt káros, sőt mondhatni végleges pusztulást elősegítő hatásával magyarázható. Tudom, hogy e szavak egy katolikus pap szájából eretnekségnek tűnnek, de nem csak pap vagyok, hanem magyar is, s el kellett döntenem, mint ahogy el kell döntenie mindenkinek, mi a fontosabb számára, országunk megmaradása, vagy a keresztény tanok által fennn hirdetett megbocsátás, a megdoblak kövel, dob

vissza kenyérrel hazug, az egészséges önvédelmi ösztönt kioltó álságossága. (Migráció) Ez ma létkérdés, kedves testvéreim, itt és most nem engedhetjük meg, hogy őseink örökségét tovább szaggassák. Hogy múltunk, ezen keresztül őseink kiontott vére, életének feláldozása értékét veszítse. Mert minden múltban a jövőért feláldozott élet, annak gyémántjai erősítenek s tesznek értékessé, amely gyémántokat, ha muszáj, újabbakkal kell gyarapítani ahhoz, hogy jövő lehessen belőle újra, hogy jövő maradhasson, ameddig csak egy magyar is lélegzik közülünk. Ez az üzenete a mai s az elkövetkező összejöveteleinknek egészen addig, ameddig mindenkiben tudatosodik, mit is vár el tőle a Magyarok Istene, s honfoglaló őseink szelleme. Azt tudnotok kell, hogy az istváni erőszakos kereszténységre térítés mögött, az akkori hatalom, hódító törekvései álltak. Mátyás az egyetlen királyunk az egész történelmünk folyamán, aki le tudta győzni ezeket az idegen hódítókat s szuverenitást tudott adni az országnak, még ha az egykor honfoglaló népnek nem is adta vissza ősi jogait. Amit már az előző beszédek egyikében felsoroltunk. De abban az időben ezt már igazából senki nem várhatta el. Az igazságos Mátyás, jelző csak a történelem e korszakának tudatos megszépítése volt, s nem a valóságos helyzet ábrázolása. A nagybirtokosi rendszert ez időben is csak a katonai erőfölény tudta kordában tartani. Mátyás halála után ismét szétesett az ország. De visszatérve mondanivalóm lényegére, minden változást a nemzeti öntudat, a magyar identitástudat megerősítésének szelleme fogja áthatni, irányítani, úgy tartalmilag, mint formailag. Már most felhívom a figyelmeteket, csak azok látogassák a szertartásokat, akik hajlandók aktívan részt venni ennek a feladatnak a kivitelezésében. Első és mindenkire kirótt feladat a magyarság tudat terjesztése, a magyarok ősvallásának megismertetése az egyszerű emberekkel. Amit most nektek el fogok mondani, azt egy hét múlva fénymásolat formában minden idelátogató meg fogja kapni. Így maga is elgondolkodhat azon, s dönthet, hogy vállalja-e, vagy sem a közös munkát. Most pedig rátérnék a magyarok istenhitére, arra, hogyan alakult ki ősnépünknek szakrális életformája. Tisztelt gyülekezet! Az alkotó természet az, az erő, amelyben őseink meglátták istenüket, miután az úgy találta, hogy maga szabja meg a módját, az életet folytonosító fizikájának. Úgy találta jónak, hogy az emberi élet folytatásához hímnemű és nőnemű lényre van szüksége, azaz apára és anyára. Így a természet Isten által az emberre bízott legszentebb feladatnak tesz eleget. Ezért minden ember, aki teljesíti a természet Istenének parancsát s életet hoz létre, szentnek tekinthető, hiszen az életet kell a legszentebb feladatunknak tekinteni, mivel ezen áll vagy bukik minden, amit a létezés nyújthat számunkra. Ez azért is fontos, mert az élet az anyagnak nem természetes állapota, amiből az következik, hogy mi kegyeltjei vagyunk a természet Istenének, s kötelességünk éppen ezért az élet kiváltságát fenntartanunk.

Tisztelt gyülekezet, kizárólag nekünk, embereknek fontos ez, mert érezzük, tudjuk, hogy az élet „állapotát” úgy kaptuk egy időtartamra, amiért semmit sem „fizettünk”, azaz adtunk, tudomásunk szerint. Az ember valójában itt tölti be isteni hivatását. E kettő egyesüléséből világra jövő új élet fejezi ki az „isteni

célt”. Itt, ki kell térnem a kereszténység aljasságára, hiszen szerinte ez is bűn. Bűn minden házasságon kívüli születés, sőt minden születés örökölt eredendő bűn. A valóság azonban az, hogy egész emberi mibenlétében ez a legszentebb, legmagasztosabb isteni hivatás, s mint ilyen össze nem egyeztethető a keresztény eredeti bűn tanításával. Őseink hitvilágában nagyon hamar fölismerték ennek a ténynek a fontosságát, és az anyaság állapota a legszentebb állapottá változott. Ebből eredően alakult ki az úgynevezett termékenységi kultusz, mely zsidó s keresztény körökben egész más értelmezést kapott, sőt a bujaságig degenerálódott. A termékenységi kultusz természetes velejárójaként alakult ki az anyajogú társadalom. Igen tisztelt gyülekezet, eleink, mivel a templomot nem építő hitvilághoz tartoztak, ezt a hitet hozták magukkal a Kárpát-medencébe. Családi életük a kereszténység erőszakos elterjesztéséig az anyajogú társadalom törvényeire épült fel. Ebben a társadalomban a legszentebb állapot az anyaság állapota. A nő valóban az Isten kiválasztottja, amikor az anyaság áldott állapotába kerül. (Ellentétben a keresztényi meghatározással, amikor is a nő „terhes” lesz.) Ennek következtében az élet misztikus hordozója, tehát az isteni alkotó folyamatot hordozza magában. Az állapot áldott, mert szaporulatot jelent a legértékesebb javakban, az utódokban. Ez a társadalom az anyát a legnagyobb tiszteletben részesíti, mert méhéből új nemzetségek fakadnak, tehát a nemzetség túlélése ezen keresztül van biztosítva. Külön asszonyházakban laknak a nemzetségek anyái, hogy életüket semmi se zavarja. Az anyagi javak öröklése is az anyán keresztül van biztosítva és a nemzetség eredetének meghatározása mindig az anyára vezetődik vissza. Az apa szerepe nélkülözhetetlen, mert az erő, a védelem az új nemzedék felnövekedésének biztosítására az apában testesül meg. De a szent vallási szimbólum az anya köré összpontosul. A termékenységi kultuszban a természet legősibb törvényei érvényesülnek. Az anyaság és élet jelképezésére születik meg az Életfa. Az anyától származó, kiterelvényesedő nemzetség, akár csak a fa ágai, majd új rügyeket, új ágakat hoznak. A fa, amerre a szem ellát, mindenütt magát az életet jelképezi.

Kedves testvéreim, nekünk most, és ezután mindig az életet kell választanunk s nem az azt megakadályozni szándékozó kereszténységet. Noha jómagam katolikus pap lettem, mert semmit sem tudtam az ősi világ igazságairól s a kereszténység csalárd céltudatosságáról, s el kellett teljen az idő, még megfelelő rálátást szereztem valódi arcára, mely rálátás tanulságaként fel kellett ismernem, hogy téves úton járok s jártam eddig. Ezen felismerés eredményeként mondom most nektek mindezt, hogy felnyissam szemeiteket, s hogy szóra bírjam némaságokat. Mert nekünk, kedves magyar testvéreim, az életet kell választanunk, akár csak őseinknek. Most szüksége van e hazának az ősi áldozatvállalás gyémántjaira, hogy megerősíthessük életünket, istenünk elvárása szerint, leszármazottjaink érdekében. Kedves magyar testvéreim, nekünk egymásra s nem az idegen szövetségekre van szükségünk. Én azt hiszem, ha megértettétek a mai beszédek lényegét, nem lehet kétséges a harcunk végkimenetele. Ebben bízva a

Magyarok Istene adjon erőt mindnyájunknak. Mielőtt azonban hazamennétek, énekeljük el nemzeti imánkat, a Himnuszt.

A Himnusz eléneklése után, mikor Zoltán lejött a szószékről, a hívek körbeállták s a kérdések záporát zúdították rá. Látszott a férfiak kihevült arcán, de a nőkén is, hogy valami nagyon mélyen szunnyadó igényt, vágyat ébresztett fel e rendhagyónak egyáltalán nem nevezhető népgyűlésnek is beillő összejövétel.

Valaki hátulról erősen megfogta a vállamat s megrázta. Hirtelen eltűntek az emberek, s arra ébredtem, hogy Rezső szólítgat:

- Ébredj már végre, mennünk kell. Te jól átaludtad a misét.

- Mi, mit aludtam én át, és egyáltalán, hol van az a sok ember, aki az előbb még itt volt s éljenzett?

- Milyen sok emberről beszélsz? Azon a néhány öregasszonyon kívül senki sem volt itt, még hogy tömeg, jó vicc! Gyere, meglátogatjuk az atyát s megkérdezzük tőle, mi volt az a fontos dolog, amiért idehívott minket.

Sajnos kénytelen voltam belátni, hogy minden, ami lejátszódott a szemem előtt, csupán álom volt, s nem a valóság. De azért Rezsővel együtt bementem a sekrestyébe, hogy megtudjuk, miért hívott minket Zoltán. A sekrestyébe belépve Huba és az atya éppen egy piros könyvet lapozgatott.

- Jó estét mindenkinek, - köszöntünk illedelmesen, ahogyan azt kell, ha az ember, ráadásul ötletszerűen, állít be valahova.

- Szervusztok! - hangzott a válasz.

- Bocsássatok meg, barátaim, de sajnos, amiért idehívtalak benneteket, a gyér látogatottság miatt nem valósulhatott meg. Ígérem, a vasárnapi istentiszteleten mindent bepótolunk.

- De hát tulajdonképpen miről lenne szó? - kérdeztem, miközben kitöröltem az álom utolsó esőcseppjeit szememből.

- Azt most hosszú lenne elmesélni, de a mise liturgiájának megváltoztatásáról lesz szó, s a tartalom keresztényi szempontból eretnek átírásáról. Röviden ennyi, amit tudok mondani, most ne haragudjatok, de sürgős elintéznivalóm lenne, - azzal megfordult s a plébánia kerten nyíló ajtón távozott.

Hubára néztünk, aki a miseruhákat s ministránsok ruháit hajtogatta össze s rakta a sekrestye egyetlen, szépen faragott szekrényének polcaira, s a két ministráns gyereknek selyemcukorkát adott jutalmul a segítségért. Majd utána kivezette őket a sekrestye ajtó előtt várakozó anyukákhoz.

Miután visszajött, csak annyit mondott:

- Azt hiszem, rajtam kívül még valakinek beszélhetett a tervéről, s valószínű, hogy az beárulhatta a püspökünknek, mert ma, amikor hazaértünk Rezsőtől, egy levél várta, melyben magához hívatta fő excellenciája. A holnapi nap folyamán

kell jelentkeznie Kalocsán, mert püspökünk többedmagával akarja megtudni, mi is ez az egész.

- Hát akkor nincs mit tenni, várunk kell, ameddig hazajön - sóhajtottam, aztán kezet nyújtottam Hubának.

Rezső is elköszönt s elindultunk hazafelé. Fél kilenc lehetett az idő, az utcán melegen fújt a szél, s az éjszakai felhők is kibontották vitorláikat. A lámpák még nem égtek. Sejtelmes szürkület ült a tájon csak a telihold fénye világította meg a háztetőket, s billegett a kúpokon, mint egy kötél táncos. Rezső hazafele menet egész úton korholt, amiért elaludtam, s amikor felelősségre vontam, miért nem ébresztett fel, csak annyit mondott:

- Minek, úgy sem történt semmi, amiről lemaradtál volna. Ennek ellenére nem volt szép dolog, hogy elaludtál.

Ebben igaza volt. Mire hazaértem, az utcai lámpák is rásegítettek a hold útmutatására. Rozalicska Galambocska kint ült az udvaron s élvezte a májusesti szellő selyemsálainak simogató hullámvázát. Melléültem a verandára vitt kényelmes fotelbe, s együtt élveztük a természet isteneinek kényeztetését, és a kert virágainak illatát. Pont úgy, mint Dorothy a bódító pipacsmezőn, s hamarosan el is nyomott az álom. Hajnali négy is, elmúlt mikor felnyitottam a szemem, Galambocska betakart, mielőtt bement az este, de nem ébresztett fel.

Még szürkület volt, de a madarak már kórusba verődtek, s éppen az első kontúrozást végző sugarakat köszöntötték hajnali szerenáddal. Tóth Árpád szavaival szólva: Virrad. Szürkül a város renyhe pizska, de túl, az enyhe, tiszta messzeségben új rajzlapját kifeszíti az égen a hajnal, a nagy impresszionista. Ezüst ónnal szeszélyes felhőt rajzol, és álmodozva pingál enyhekéket s ragyogva tüzi az isteni képet, az ürbe a hold, nagy rajzszög, aranyból. A sötétség, az éji, rút csuha, lebomlik a fák törzsén nesztelen, s borzong a jó hűvösben meztelen az erdő, az örök, buja csuda: Most, mielőtt pompás testét kitárja mindenkinek, nyújtózik hallgatag, s várja, hogy a vén, dús kéjenc, a Nap aranyfésűt tűzzön nagy, zöld hajába. Avval a különbséggel, hogy itt város helyett falut kell érteni. Nem keltem fel még. A kényelmes fotel kagylójába süppedve élveztem a hajnal színoratóriumi zengedelmét, melyet égig emelt a földi színpad lassú forgása. A vasárnap, ma már nem vasárnap. De ez jellemzi huszonegyedik századi, a végtelenségig elaljasodott civilizációnkat. Én még annak örülhetek, Tóth Árpád lelki barátommal ellentétben, hogy egy kis falu csendjébe zárva, csak messziről figyelhetem e szerencsétlen haza idegen vámpír-szörnyek acél fogai közt vívódó haláltusáját, s látnom kell, hogy a haldokló, ahelyett, hogy segítséget kérne saját nemzetétől, még inkább bőszíti a szörnyet, nem törődve az éjjél közeledtével. A keleti égen szempilláit felnyitotta a magyarok istene s napszemének tiszta ragyogása lelkemig hatolt. Most már felkeltem. Bementem, hogy átöltözzek s a szokásos teámat megigyam, aztán lemenjek a műhelybe, a fényezést elkezdeni. Rozalicska Galambocska még az igazak álmát aludta. Öt óra múltott hét perccel.

Mire mindennel elkészültem, a teámat megmelegítettem, s kivételesen egy pirítóst is megfokhagymáztam, Galambocska is kibotorkált a konyhába. Még félig alva járva, előre tartott kezekkel, a faliszekrényhez kísértette magát s automatikus mozdulatokkal kivette a kávé dobozt s hozzálátott, hogy felébressze magát. Valamit motyogott kifele jövet, valószínű köszönni akart. Amikor a forró vizet is ráöntötte arra a kávénak nevezett porra, s már nem kellett attól félnem, hogy ha ráköszönök, ijedtében leforrázza magát, erélyesebben ráköszöntem, mire Ő:

- Már nem alszom, de azért jó reggelt! - nyugtatott meg.

Ketten voltunk a házban, a gyerekeknek külföldre kellett emigrálniuk, mert itthon nem lehet emberhez méltó módon megélni. Ha nem akar Magyarországon megalázott rabszolga lenni az ember, akkor kénytelen külföldön munkát vállalni. Ebben a következmények nélküli országban a csalók, a besúgók, a gazdasági bűnözők a paradicsomban érezhetik magukat. De akit nem visz rá a lélek a bűnre, annak bizony el kell hagynia szülőföldjét ahhoz, hogy megbecsüljék. Szodoma és Gomora lett ez az ország! Mi mást is gondolhatna az ember, minthogy érett e kor a teljes pusztulásra. Talán most kéne világgá zúllenem! Jöjj Nirvána, szívüket földbe ássad, hogy ne legyen bűnösnek kegyelem. Jöjj mindenkit újjászülő enyészet. Élet s halál parázs-liliom vágya. Most jöjj pokol, jöjj éjtündér világa, Vörösmarty Mihály, Ady magánya. Kagylóba fog e krisztusi szabadság. Köröttünk csókák, varjak károgása. A múlt jelen, jövő káosza renyhült, villódzó pengék meztelen világa. Még hántolatlan a csalogány ének. A sötétség sátánjai vihognak. Még sárkánytűztől égnek fel a kertek, még soványka a szívünkben a holnap. Most tárulj bűn, új bűnhődés világa, bátyáink véres rózsáit levágni. Bilincstől mentett tolvajkezüket most, táruló rózsámmal bilincsbe zárni. Jöjj mindenkit újjászülő enyészet, élet halál parázs-liliom vágya. Most dőlj pokol, s jöjj nirvánánk világa, Vörösmarty Mihály Ady csodája. - De persze holló a hollónak nem vájja ki a szemét. Mit is várhatna az ember egy olyan valóságban, ahol újra és újra az önzés bűnébe esnek azok, akiknek éppen személyes életükkel kellene példát mutatniuk tisztességből. Na de hagyjuk, túl korán van még, s nem akarom a hangulatomat feketére festeni. Megittam a teámat, elrágcsáltam a pirítóst, aztán hátramentem a műhelybe. Az udvaron a fény sütött, akár egy költemény taps utáni pírja, s előadója szemének ragyogása megigézte kertem természetét. A gyümölcsök óráról órára nagyobbak s pirosabbak lettek. A műhelyben kellemes hőmérséklet uralkodott, de ennek ellenére be kellett gyújtanom, mert a politúrozáshoz legalább huszonöt foknak kell lennie, hogy az anyag egyenletesen terüljön, s ne keményedjen idő előtt. Úgy döntöttem, mégis csak magas fényű politúrral dolgozom, mert a dió ezt jobban szereti s a mintázata is jobban érvényesül így. A viaszpasztát általában tölgyfára szokták használni, mert a tölgyfa szebben mutat, ha a fénye selymes s nem magas, pl. egy korlátnál. Esetünkben a diónál egy kicsit erősebb, és vastagabb sellak filmet kell képeznem a felületen, s az ebédlőben is jó szolgálatot tud

tenni. Így is tettem. Mivel a pórusok a szórtlikacsú fáknál könnyen tömíthetők, s mivel ezzel a művelettel már félig készen voltam, elkezdhettem a lakkalapozást. A felület keményítése végett, celluloid alapanyagú lakkal kell a fényezendő felületeket beereszteni, de jó a főzött lenolaj is, s ha azt még terpentín olajjal hígítjuk, s habkőporral fellabdacsoljuk, tökéletesebb felületet kaphatunk. Majd amikor az teljesen megkeményedett, megszáradt, ami huszonnégy óra alatt általában megfelelő hőmérsékleten megtörténik, újra becsiszoljuk a felületeket. Ezzel tulajdonképpen kellőképpen előkészítettük a munkadarabokat a politúrozáshoz. A magam részéről, miután ezekkel a műveletekkel megvoltam, el is kezdek az érdemi fényező munkát, csak még a száradási időt kell kivárnom.

Hétfőre virradó reggel felhők mögé bújt a nap, noha nem volt hideg, azért be kellett gyűjtanom ismét a cserépkályhába. Az alapozott felületek még nem száradtak meg teljesen, úgyhogy várni kellett velük legalább ezen a napon még. Miután a műhelyt függönnyel két részre lehetett választani, így áthelyeztem a munkadarabokat a melegebb oldalra, ahol a cserépkályha állt s a szabadon maradt részben Rezső kereteit készítettem el. Szabás s gyalulás után méretre vágtam s összecsapoltam, majd össze is ragasztottam mindegyiket. Amikor ezzel megvoltam, délután négy óra lehetett. Mivel az aznapi penitencia megvolt, előre mentem, megzuhanyoztam s átöltöztem szabadidő ruhába. Rozalicska Galambocska még az iskolában volt, szülői értekezletet tartani. Így hát átmentem Rezsőhöz, hogy elmondjam, kedden, azaz holnap elviheti a kereteit, a vásznat ő is rá tudja feszíteni. Amikor becsöngettem, éppen Pannika sietett ajtót nyitni, s ahogy meglátott, csak annyit mondott:

- Nem félreérteni, Gabi bácsi!

Mire reagálni tudtam volna, már el is tűnt. Így hát bementem a műterembe. Rezső éppen a kanapét rendezgette, ami a bejárat mellett belépés szerinti baloldalon a sarokba volt elhelyezve. Az ecsetek festékesek s a festéktubusok a padlón szerte szétszórva heverték, mint amikor valamit a nagy sietségben véletlenül levernek.

- Szevasz, Rezső! - köszöntöttem művész barátomat.

- Szevasz, majdnem szomszéd, mi járatban ott, ahol a szerencse se jár?

- Hát én úgy látom ez az állításod nem helytálló.

- Ha Pannikára célozatsz, hát jókorát tévedsz, - háborgott Rezső. - Nincs semmilyen intim kapcsolat közöttünk, sajnos, csupán a portréját festem meg.

- Na, ja, én is ezt mondanám.

- Az igazság az, - folytatta a szabadkozást művészbarátom, - hogy nem rajtam múlik, hogy nincs semmi köztünk. Én tettem már célzásokat, de ő, mint aki süket, meg sem hallja.

- Na, mindegy - válaszoltam, - egyébként se lenne semmi közöm hozzá. De nem ezért jöttem, hanem hogy elmondjam, holnapra készen lesznek a keretek, csak a vásznakat kell felfeszíteni rájuk. Azt meg itthon te is meg tudod csinálni, vagy nem?

- De, persze, bár arra számítottam, hogy segítesz.

- Ha készen leszek a fedéssel, majd segíték, de az csak holnap estefele lehetséges.

- Mi az a fedés? - kérdezte Rezső.

- Szakmai dolog, ebbe most ne menjünk bele.

- Nem baj, az nekem úgy jó is lesz, addigra én is hazaérek - válaszolta Rezső.

- Miért, hová mész holnap? - kérdeztem.

- Be kell mennem festékeket beszerezni a városba, mert kifogyott a tartalék is. Zoltán adott valamennyi előleget, meg tudom venni a képekhez szükséges festékeket meg mindent, ami kell.

- Mehetnénk együtt, mert nekem is be kellene vásárolnom.

- Rendben van, menjünk együtt! - egyezett bele művész barátom.

- Akkor holnap reggel a nyolcas busszal együtt bemegyünk - pontosítottam az időpontot. - Ide figyelj, Rezső, menjünk át az Atyához, kérdezzük meg, mit intézett a Püspöknél.

- Rendben, menjünk! - vágta rá Rezső, - de előbb kimosom az ecseteket, addig ülj le. Kérsz valamit inni?

- Nem, kösz.

Miután Rezső befejezte az ecsetek kitisztítását és minden egyebet s éppen indulni akartunk, Huba esett be az ajtón igen zaklatott állapotban.

- Hát te, veled meg mi történt? - kérdeztem, amikor megláttam kivörösödött arcát.

- Baj van. Baj, még hozzá nem is kicsi! El tudtok most jönni Zoltánhoz? - kérdezte izgatottan hitoktató barátom.

- Hát persze, éppen hozzátok indultunk.

- Miért, mi a baj? - kérdezte Rezső, aki akkorra készült el az átöltözéssel.

- Majd ő elmondja.

Mikor kiléptünk a kiskapun s elindultunk a templom irányába, Pannika kint állt kiskapuja előtt, s amikor köszöntünk s elhaladtunk előtte, Huba és Rezső előttem mentek s én kissé lemaradva a hátuk mögött a járda keskenysége miatt, nekem úgy tűnt, mintha bizalmasan rám kacsintott volna ez a szépség. Persze úgy tettem reflexszerűen, mintha nem vettem volna észre Pannika, a kacérkodás

általánosságán is túlmutató jelzését. De magamban nem akartam hinni a szememnek, ezért elhessegettem magamtól a bűnös gondolatok tovább szövését. Mikor a plébániára értünk, Huba megállított s azt kérte, várjunk egy kis ideig, még bemegy és megnézi Zoltán bent van-e. Kis idő elteltével kiszólt, hogy bemehetünk. Zoltán a zárt folyosó előterében egy kerek asztalnál ült, s amikor beléptünk felállt s elénk jött kézszorításra nyújtott karral. Miután köszöntöttük egymást, s kezet is fogtunk, hellyel kínált minket. Leültünk.

- Örülök, hogy eljöttetek, mert most nagy szükségem lesz rátok. Tegnap a Püspök úr meghívására kihallgatásos beszélgetésen vettem részt, melynek tárgya az a tevékenység volt, amit előzetesen már, a legjobb barátomnak hitt Kalló Tibor egykori teológus társamnak elmeséltem. Noha tudtam, hogy amire készülök, nevezetesen a magyarságomból eredő hitvallásom terjesztésére a keresztény hitvallással szemben, az nem összeegyeztethető egymással. Minekután Tibor is hasonlóképpen nyilatkozott s hasonló dolgokat akart megvalósítani saját közösségén belül, hát bizalommal voltam iránta s kitárulkoztam előtte, ami sajnos óriási hibának bizonyult. Miután elváltunk, ennek már van úgy két hete is, Tibor felkereste a Püspök urat s beszámolt neki kettőnk beszélgetéséről. Így került sor a meghallgatásomra. A Püspök úr megkérdezte, mi az, amit tenni szeretnék, s én elmondtam neki, amit nektek is. Ez a felismerés arra késztet, hogy eddigi életemet átértékeljem. Hogy még amennyire lehetséges, megpróbáljam kiköszörölni a csorbát, amit hazámmal szemben elkövettem, s hogy vissza kell térnem őseim hitéhez s annak terjesztéséhez. Ő erre megkérdezte, hogyan látom, mi a különbség a katolikus vallás s az általam terjesztetni kívánt magyar ősvallás, vagy sámánizmus között. Én erre a kérdésre, mivel számítottam rá, hogy esetleg megkérdi, fel is készültem, s elmondtam neki az ezzel kapcsolatos teóriámat.

- Kedves Püspök úr, a Mózesi teremtés elmélet, amely megfogalmazza a világ és az ember létrejöttét, az én új meggyőződésem szerint nem más, mint egy naiv kis anekdota, de semmiképpen sem a valóság. Nem csak, hogy nem valóság a teremtés bibliai módja, de maga Mózes sem valóság. Az egész egyházi alap etosz, úgy ahogy van, szemenszedett ostobaság. Sem Mózes, sem a csipkebokor legendája, sem semmi, ami a katolicizmust hitelesíthetné, nem más, mint kimódolt, előre kiagyalt és megvalósított csalások és kiegészítő hazugságok sorozata. Úgy is mondhatnám, hogy egy kezdeti szélhámosság, a templomépítő zsidók túlélésének és hatalom konzerválásának eszköze, és semmi köze a valóban hihető s természetes, azaz emberi módon kialakult vallásokhoz, mint például a magyar ősvalláshoz. De semmi köze a távoli kontinenseken kialakult természetes vallásokhoz sem. Egyetlen más vallás sem tartalmaz annyi emberfeletti, az embert közvetlenül elmarasztaló, az embert alapból bűnösnek kikiáltó kinyilatkozást, mint a zsidó vallás. Maga ez a tény is világosan megmutatja, hogy a katolicizmus, de az ószövetségi istenhit is egyértelműen a hívők kiszolgáltatását a papságnak célt valósítja meg. Aminek az előzménye egészen

az ősmúltra vezethető vissza. Tudniillik, ha megvizsgáljuk azt, hogy a vallás vagy vallások hogyan keletkeztek, akkor ez világosan kiderül.

- Kedves Utry atya, - vágott a szavamba a Püspök úr, - amit Ön mond, az csakis elméleti okoskodásra alapul, mintsem kézzelfogható bizonyítékokra, de azért végighallgatom, hátha mond olyat is, amit esetleg én még nem tudok. Kérem, folytassa, de legyen céltudatosabb abban, ami nézetének, hitének megváltozását előidézte. Tehát konkrétabban vázolja az okokat s az indokokat.

- Hogyne, igyekszem világossá tenni hitbéli meggyőződéselem változásának okait, Püspök úr - válaszoltam, s folytattam érveimet. Abban egyet kell értenem Önnel, Püspök úr, hogy az Isten teremtette az embert és mindent, amit ma világegyetemnek nevezünk.

- Na, látja, Utry atya, akkor meg mi a baj? - vágott közbe eminenciája.

- A nézetbeli különbség kettőnk között abban van, folytattam, hogy mindezt hogyan tette. A magyar ősvallás szerint az ősi közösségek fejlődésével együtt, azok természetes velejárójaként alakult ki a kultúra, amit ma civilizációnak nevezünk. Azt azonban, hogy az egyén hogyan alakult ki, ma még senki sem tudja egyértelműen bizonyítani. Hogy a szellem képes létrehozni anyagot, bizonyított dolog. Az is igaz, hogy nem csak anyagból. De hogy az anyagnak van-e külön szelleme és az miben és hogyan aktivizálódik, senki sem tudja. Az azonban biztos, hogy a szellem ereje képes az anyagok olyan egyesítésére, amelynek során a maga tulajdonságainak, jellegzetességeinek legjobban megfelelő, akarati tulajdonságaihoz legjobban hasonlító alakot öltön, formát s tartalmat vegyen fel. Hogy az anyagtermészeti törvényeknek engedelmeskedő mozgások következtében kialakuló kémiai reakciók következménye az ember, s annak funkciója a tudat, nem bizonyított, de lehet paradoxon. Noha az anyag mozgás törvényei, az anyag állapotából közvetlen következményként elfogadhatóak, mégsem írja felül a tudatosságot. Hiszen az anyag keletkezésének okát és értelmét közvetlenül nem tartalmazza. Tehát létrejöttének tudati tartalmát csakis az emberi tudattal, azaz az emberen keresztül érhetjük tetten. Abban az esetben, ha az anyag önmaga reakcióképességében rejti a tudat összetevőit, vagy tudati összetevője az anyag reakcióképességével egyenlő, mint szervező rendező elv, s e tulajdonságok kisugárzása maga az anyagrendezés energiájában testesül meg, akkor az anyag tulajdonság természetében magában van isten elrejtőzve. S ily módon tudja a résztudat kisugárzásán keresztül mozgatni az anyagot, mely annak hatására, a vonzás és taszítás isteni akarata, törvénye következtében, előbb vagy utóbb találkozik. Méghozzá azokon a legerősebb akarati tartományokon belül, mely a legtökéletesebb formát képes létrehozni ezen tudati akarat, természeti erő számára. Tehát, kedves Püspök úr, ebből a természetes felismerésből táplálkozik a magyar ősvallás, ami ezért azt mondja, hogy az ember nem más, mint a legerősebb isteni akarat megnyilvánulása, maga az isteni élet kiteljesítője. Az egyetlen s legtisztább ártatlanság, amely valaha a

világra születhetett, teremthetett. Tehát Isten nem a megtestesült majd feltámadt Jézusban, a nem létező eredendő bűnök megváltójában, hanem az embert megalkotó szellem, egymástól szétszóródott részeinek egymáshoz rendelésében, annak egyesítő erejében van. Tehát hite nem fantom eredetű, hanem önmagában hordozott, erős természet eredetű. Az a meglévő természeti erő, amely az életet, a tüzet, a vizet, a földet, a levegőt számára biztosította, hogy élhessen. Tehát a magyarok Istene az a mindenség teremő szellem és humánus, melynek rendezése, s ez által értelme is, maga az élet, s mely teremő ereje magában az élet létrejöttében nyilvánul meg. Ezért nincsen szüksége semmilyenféle mesterséges koncentrációra, embert megbélyegző kinyilatkoztatásra. Semmilyen-féle az ember felett gyakorolható szankció rendszerre. Nos, kedves Püspök úr, ezek azok a felismerések, amelyek rádöbbenettek arra, hogy az én dolgom a valóságos Isten dicsérete, azaz őseim hitének a természetes magyar hitnek terjesztése. S azt, hogy a keresztény vallás ilyen mértékben emberellenes, s ezért a magyar ősvallást ellenséggént kezeli, meg tudom érteni, hiszen a keresztény vallás az ősvallások tükrében azonnal kimutatja hatalmi, uralkodni vágyó zsarnok-emberi jellegét s a mögötte meghúzódó szándékot. Az elitista egyházi kánont, melynek célja zsarnokságának beteljesítése s a világ kiváltságokra jogot formáló elit vezető szerepének betöltése. Sőt meg merem kockáztatni, hogy célja a világ tőle különböző fajta népeinek megsemmisítése. A föld teljes kisajátítása az olyan ősnépek kipusztításának árán is, mint a magyar nép. - Láttam a Püspök úr arcát elvörösödni, ahogy elöntötte a méreg, s hogy legszívesebben megpofozna, vagy lelökne egy szikláról, vagy, hogy egy működő vulkán láva folyamába taszítana. De nem ez történt. Miután befejeztem mondandómat, kis szünet után, csak annyit mondott válaszul:

- Kedves Zoltán atya, mi már régen ismerjük egymást, s tudom milyen lelkesen végezte munkáját a mai napig. Éppen ezért arra kérem, gondolja át még egyszer azt, amit az imént nekem elmondott. Nem szeretnék elhamarkodott döntést hozni ügyében. Te is tudod, - s hangneme bizalmasabbra váltott, egyházunk nem teszi lehetővé az efféle Jézus tagadó vallások támogatását. Sőt egyértelműen kimondja, hogy az efféle vallások pogány vallások, melyek nem méltóak a keresztény lelkiséghez. A sámánisztikus, sőt a táltos papságú vallások hitvilága távol áll a keresztény egyházak felekezeti trendjéhez, ezért hivatalból is üldözendők. De legalábbis nem támogathatók. Kimondottan veszélyesek a katolikus világ hitelességére nézve. Száz szó, mint egy, számunkra, katolikusokra nézve tiltott, s ezért minden olyan tanítást el kell ítélnünk, amely tagadja a megváltó létezését, illetve megszületésének s halálának szükségességét, megtörténtét. Nekem most azt kéne tennem, hogy téged felfüggesztelek papi hivatásod gyakorlásából, s kizárjalak az egyház soraiból. De nem teszem meg, mert azt gondolom, hogy a józan belátás diadalmaskodni fog benned s visszavonod mindazt, amit nekem most elmondtál. Hiszen neked is, ahogyan nekünk s az egyházunknak, amely egzisztenciát s biztonságot ad számunkra többre tartod. Így hát egy hónap haladékot adok neked, s utána visszatérünk a dologra.

Miután ezt elmondta, még beszélgettünk erről-arról, s tulajdonképpen békében, minden harag nélkül váltunk el egymástól. Hát ennyi történt. Amiért kértem, hogy jöjjetek el nem más, mint a véleményetek kikérése volt. Mi barátoknak mondhatjuk egymást már régen, ezért szeretnélek benneteket megkérdezni, támogatnátok-e a civil életben, ha el kellene hagynom a parókiát?

- A válasz egyértelműen igen! - mondtam Zoltánnak.

Zoltán Rezsőhöz fordult s azt mondta:

- A véleményem nem változik meg, minek az lesz a következménye, hogy el kell hagynom a parókiát. Tehát kell vennem egy kis házat, ahol lakni és dolgozni tudok. Ezért minden pénzemre szükségem lesz, legalábbis addig nem tudom a megrendeléseimet anyagilag rendezni, ameddig nem tudom, mennyi marad, miután a vétel árában meg nem egyezünk. Már van egy ház, amit kinéztem magamnak. Ha nem baj, egyelőre ne fessd meg a képeket, majd ha minden rendeződik. A kereteket sem kell addig elkészíteni, ha nem baj.

- A keretek már készen vannak, de semmi baj, majd felhasználjuk az anyagot másra. De ha nem, az sem vág a földhöz. Nem kell ebből lelkiismereti kérdést csinálnod - nyugtattam meg Utryt.

- De a lényeges kérdésem az lenne, - folytatta Zoltán, - hogy mi a véleményetek, mit csináljak, maradjak, s tovább folytassam hazaellenes tevékenységemet, mint pap, vagy lépjek ki az egyházból s kezdjek ismeretterjesztő munkába, ami a magyarság természetes vallását népszerűsítene a faluban? - Miután a kérdést feltette Zoltán, ránk nézett, válaszainkra várva.

Rezső csak annyit mondott kissé félszegen:

- Kedves barátom, ebben a kérdésben azt hiszem, egyedül neked kell döntened, de bárhogyan is döntesz, én segíteni fogok, rám mindenben számíthatsz, s a festményeket is elkészítem. Majd kifizeted, ha lesz rá pénzed.

- Ami engem illet, - folytattam - a magam részéről egyetértek Rezsővel, de annyit hozzá tennék, hogy a helyedben én a kilépésed mellett döntenék. Úgy gondolom, ha nem ezt tennéd, előbb-utóbb önmagadat utálnád meg, még talán jobban, mint az egyházadat. És az sem mindegy, hogy a tükörben minden reggel megjelenő ember hogyan nézne vissza rád. Ezért azt mondom, vállalja az ember a meggyőződését, legyen az keresztény vagy pogány. Mert alapjában véve nem a vallásokkal, mint lelki szükséglettel van a baj, hanem a vele visszaélő, azt a saját anyagi jólétének alárendelő aljas és alapvetően hitetlen emberi salakkal, akik a vallásodat lelki terrorrá átalakítva befolyásolnak, s használnak a saját céljaik elérésének érdekében. - Miután én is elmondtam, mit gondolok erről az egésztől, Zoltán megköszönte, hogy elmentünk s elköszönt azzal, hogy értesít, ha valami érdemleges történik.

Mikor kiléptünk a parókia ajtaján, éppen misére harangozott Huba. A konduktások hullámai megremegtették a kis falu levegőjét s a szürkületben vibráló

neonok fényével párosulva különös hangulatot varázsolt körénk. Szó nélkül bandukoltunk hazafelé a szívet melengető falusi tájban, mely az ember ostobaságát leszámítva a béke és boldogság szigeteként simogatta lelkünk jobbik felét. Pannika kiskapuja előtt elhaladva eszembe jutott kacsintásának elevensége, vágyat szerelemre lobbantó csillagszórása, s minden, ami csak az öröm fogságába ejthet egy magamfajta idősödő lélekembert kérész élete virágzásának ideje alatt.

A nap még csak hunyorgott, mikor kinyitottam a műhelyajtót. Kellemes meleg volt bent, de azért begyújtottam a cserépkályhába. A kert még az éjszaka szakadozott fekete sátra alatt szunnyadt, s a madarak is alig ébredtek. A levegő friss és tiszta volt. A cseresznye s barackfák között, mint bolygó lelkek, halk daloskákat suttogva táncoltak a szél láthatatlan leányai s láthatatlan köntöseikkel meg-megérintették a faleveleket, s úgy pördültek tovább, akár egy balettiskola növendékei. Szeretem a hajnalok rejtett nyugalma, a szemtanúk nélküli találkozásokat istennel. Szeretem az élet friss illatát s a napkelték megfesthetetlen akvarelljeit. Szeretem a hajnalt, ahogy a színek nagyzenekarát dirigálja, s ahogy betölti a lélek kis szobáit megismételhetetlen oratóriumi költeményeivel, békévé szelídítve a gondolatok feketén örvénylő hullámóriásait. Körbe jártam a kertet s az udvart, minden rendben van-e? S természetbe olvadásom miatt csak az utolsó pillanatban vettem észre Lajoskát, kertem kis lakóját, a süni család fejét. Éppen el tudtam kapni lábamat, hogy rá ne lépjek. De ő minderről tudomást sem véve tovább röfögött, s szaglászva a fücsomók között tovább kutatott valami zsíros pondró után. Mikor visszamentem a műhelybe, már világos volt, s a hőmérséklet is megfelelő, így hát hozzáláttam a munkadarabok finom átcsiszolásához. A sellak politúr két tiszta, kemény mosószeres műanyag flakonban volt előkészítve, mert ezekből a flakonokból könnyebben lehetett a fényező labdába juttatni a megfelelő hígítású politúrt. Amikor az olajos, habkőporos csiszolással készen voltam, ronggyal letöröltem a munkadarabokat. Ez után spiritusszal fellazítottam a kemény felületet, hogy összeragadjon az alap politúr réteggel. A felületek fedésekor sellakot kell a már zárt felületre felvinni, ezért fokozatosan sűrűbb politúrral dolgozom, s közben szükség szerint olajoztam. Ügyelni kell arra, hogy ugyanazon felületre csak bizonyos idő eltelte után menjünk rá. A film felszakadásának elkerülése végett fényező olajat használok, ami elterjed a felületen s ez által a labda könnyebben fut. Ezeket a műveleteket mindegyik darabon ugyanúgy kell elvégezni. Mire a megfelelő filmréteg kialakul, meg lehetősön sok időnek kell eltelnie. Úgy háromszor, négyszer labdacsoltam át a szekrényke alkatrészeit, amikor Rozalicska Galambocska nyitott be a műhelybe.

- Szia, fiacskám! - köszöntött. - Te már dolgozol? Korán kelhettél fel, hogy észre sem vettem.

- Szia, Galambocska, ami igaz az igaz, elég korán volt, de felébredtem, s így nem volt mit tenni.

- Csak köszönni jöttem, megyek én is dolgozni, és szólni akartam, hogy később jövök, mert van egy kis adminisztrációs munka, azt csináljuk Dórral. Majd telefonálok. - Egy pusztit küldött az ajtóból s már el is viharzott. Miután Rozalicska Galambocska elment, raktam a tűzre s dolgozni kezdtem. A politúrt, amivel fedünk, csak óvatosan sűrítjük, ügyelve arra, hogy fel ne szakítsa a felületet. A munka közben hosszabb száradási szüneteket kell tartanunk, s mindig csak rövid ideig fedünk. Amikor a kellő fedési vastagságot elértük, tíz-tizenkét órás száradási időt kell tartanunk, s csak azután fényezhetünk tovább. Éppen az utolsó labdát dolgoztam szárazra a felületen, amikor csengettek. Betettem a fényező labdát a dobozába s rácsuktam a fedelét, majd kimentem, hogy megnézzem, ki az, aki be szeretne jönni. Mikor a kiskaput kinyitottam, nem fogják kitalálni, kit pillantottam meg, kezében egy antik fakazettával: Pannikát.

- Jó napot kívánok, Mester úr! - köszönt kissé félszegen ez a szépség. - Hoztam egy kis javítanivalót, ha el tetszene vállalni.

Miután betessékeltem a műhelybe Pannikát, megkérdeztem, mi a baja a dobozának, amit melleihez szorított. Miután átadta a dobozát, elélem tárult feszesen ágaskodó emlőinek gyönyörűsége. A látvány hatására éreztem a vért betódulni barlangos testrészeimbe. Megfordultam és a kazettát a gyalupadra helyeztem, hogy közelebből is megvizsgálhassam azt. Ekkor Pannika hirtelen a dobozka s közém lépett, és popsiját az ágyékomhoz szorította. De akkorra már teljesen telítődtek s így megfeszültek ösztöneim, ha értik mire gondolok, s azt Pannikának is éreznie kellett. Valószínű így is volt, mert lassan, egészen finoman körkörös mozgásokra ragadtatta magát, s közben egész testében remegni kezdett, majd aprócska sóhajok hagyták el ajkait. Éreztem, teljesen felizgult. Majd egy hirtelen erőszakos mozdulattal megfordult s melleit a felsőtestemnek szorítva átölelt, s reszketve a szeretkezés vágyától, csókolni kezdett. Kis nyelvecskéjével felnyitotta számat s összefonta nyelvemmel. Teste teljes valósága tüzelt a vágy vastag izgalomtól. Egy hirtelen mozdulattal a karjaimba kaptam, s a kis helyiség heverőjére vittem. Mit tagadjam, a vér majd szétfeszítette hímtagomat, mely már alig várta, hogy kiszabadulhasson. Pannika hirtelen ledobta ruhadarabjait s egy mozdulattal kioldotta nadrágszíjamat. Mire észbe kaptam, már tűzben lovagoltunk s én boldogan nyerítettem lovasom sikongatásának hatása alatt. A teremtés pillanatainak gyönyörében éreztem igazán az isteni humánus erejét, s a nap tűzének izzását. Amikor mindketten megpihentünk, de még az isteni szeretet gyengédségének természetes fogságában voltunk, végigcsókoltam ajkaimmal Pannika hófehér tökéletességének bozontos valóságát, majd fölé hajoltam s tekintetünk imává kulcsolódott hálát sugározva istennek, hogy megjutalmazott az élet legszebb pillanataival. A szemérem természetellenes állapotának visszatérte után Pannika megfogta a kezemet s mondani akart valamit, de én mutatóujjamat finom ívű ajkaira szorítottam s csak annyit mondtam:

- Jövő hét péntek délelőttjére meglesz, akkor gyere el érte!

Majd megcsókoltam a homlokát s kikísértem a kapuig. A holnapi készre fényezés előkészületeivel foglalatostkodtam éppen, amikor Rozalicska Galambocska hazaért s hátrajött a műhelybe.

- Szia, fiacskám! - köszönt, amikor belépett az ajtón.

- Szia, Galambocska! - köszöntem vissza és megcsókoltam homlokát. Úgy hat óra múlhatott nem sokkal.

- Előre jössz? - kérdezte Galambocska - Mert akkor megmelegítem az ételt.

- Nem, kösz. Te csak egyél, én nem vagyok éhes, és még van egy kis munkám is, ha végzek, majd előre megyek - válaszoltam.

Rozalicska bólintott, majd előre ment. Miután raktam a tűzre, leültem s elgondolkodtam a délután törtéteken, azon, vajon miért történt meg, ami megtörtént, hiszen én semmit sem tettem érte? Annyit tudok, hogy a bennünket felépítő anyag a világ kezdete, vagyis az örökkévalóság óta itt, e környezetben adva volt. Ebből az örökkévalóságból „léptünk ki” egy időre, egy emberi élet tartamára emberi formánkban és ennek elmúltával ugyanúgy visszatérünk abba az ismeretlen örökkévalóságba, melyből kivétettünk. Hogy milyen formák és körülmények között lesz majd a folytatás, ez az, amit nem tudunk. De annyit tudok Isten, vagyis a Természet titkaiból, hogy e világmindenségben önmagától semmi sem történik, egy külső alkotó erő behatása nélkül semmi sem lesz és nem születik. Tehát valahol, valamilyen formában léteznie kell egy olyan erőnek, amely mindezt a rettenetesen bonyolult világmindenséget megalkotta, létrehozta, mozgásban tartja és állandóan változtatja, formálja, mind a mai napig, s hogy mindent, ami történik velünk azt valami rajtunk kívüli, de tőlünk nem független erő irányítja. S ez esetben ez az erő, az alkotó, a természet úgy találta jónak, hogy mi Pannikával megessünk. Úgy rendelte, hogy az emberi élet folytatásához hímnemű és nőnemű lényre van szüksége, ha tetszik, anyára és apára, s amikor e kettő az élet fogamzásának eszközévé válik a Természet Istene által, akkor az emberre bízott legszentebb feladatnak tesz eleget. E fogalom is csak azért „szent”, mert számunkra az Élet a legfontosabb, a „legszentebb” állapot. Tehát emberi önzésből „szentté” nyilvánítjuk, mert minden tudatunk, fizikai létünk vagy nem-létünk ezen áll vagy bukik. Az Isten szempontjából mindegy, hogy mi milyennek ítéljük, erkölcsösnek-e vagy erkölcstelennek, mert öneki az „Élet” a természetes állapota, s az ember valójában így tölti be isteni hivatását. Létrejöttének értelmét, függetlenül az érdekvallások direkt emberi világától. Amikor bezártam a műhelyajtót s kiléptem a természet nyíltságába, már az istenpalástú ég csillagai takarták a földi mindenség fölém eső részét. A mezítlábas szél bátran futkározott fel s alá kertem fái között s én boldogan szívtam magamba az isteni szabadság ópiumának kijózanítóan bódító illatát.

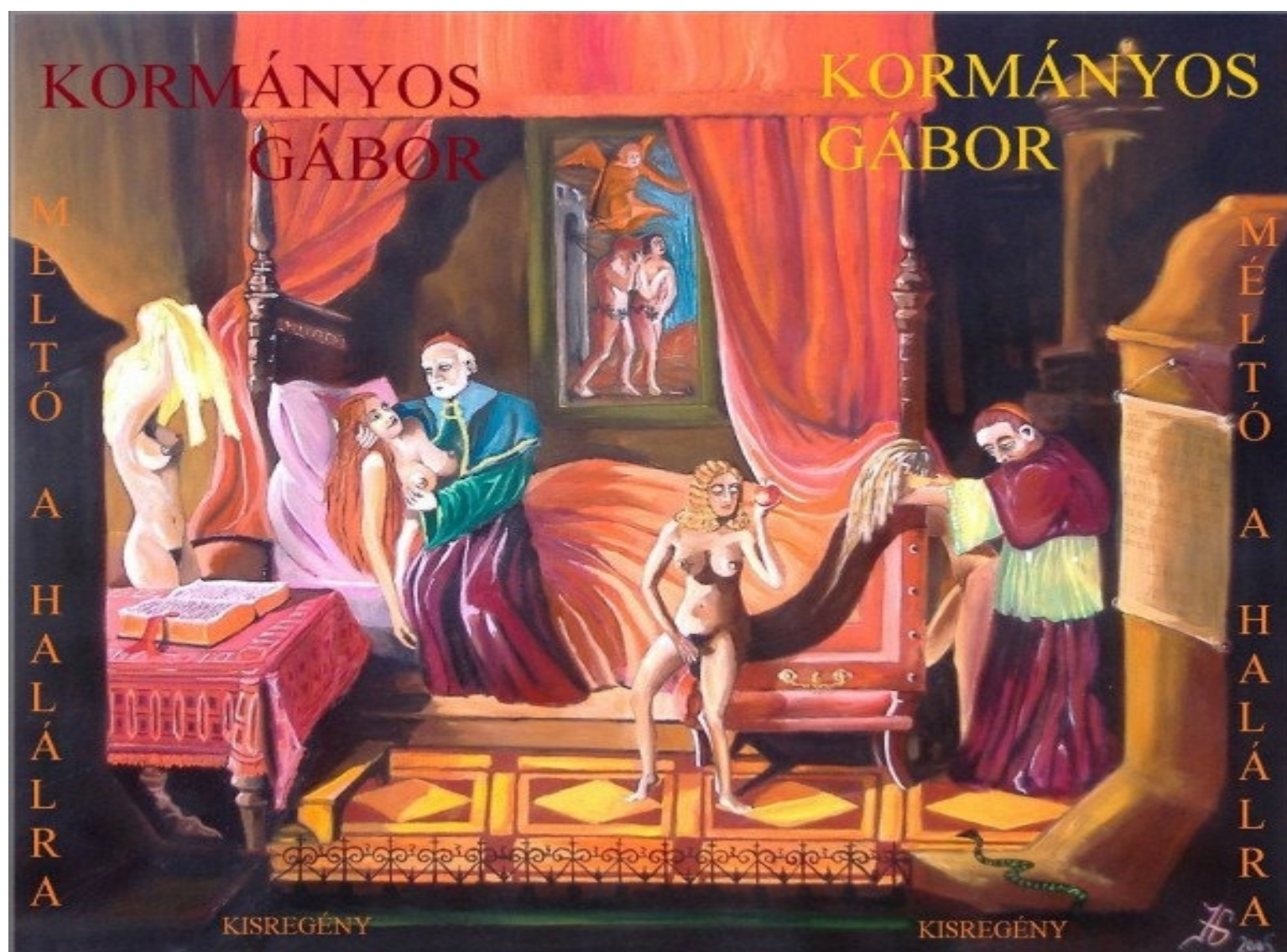
Utóirat.

Zoltán elhagyta a fantomhajót s néptanítóként vállalt önkéntes munkával oktatta a nem akadémiai magyar őstörténetet, s vallástant. Egy év múlva megalakította az Árpád-kört, melynek taglétszáma azóta is egyre nő. Magam irodalmi órákat tartok heti két alkalommal, a művész vénával megáldott érdeklődőknek, Zoltán magániskolájában. Rezső az ecsetkezelést oktatja baráti módon a falu tehetséges festő palántáinak. Talán ezen áldozatos, de belső igényből fakadó munka meghozza gyümölcsét, s valamelyest hozzájárul magyarságtudatunk visszaszerzéséhez. A magyarok istene segítsen ebbéli céljaink elérésében minden igaz magyart.

VÉGE

Felhasznált irodalom: Homonnay Ottó János: Rideg valóság, Dr. Padányi Viktor: Dentu-Magyararia, Ellen, G White: Jézus élete

BORÍTÓ

KORMÁNYOS GÁBOR
FESTMÉNYE ALAPJÁN